

REPERE

C. E. S.

cerințe educaționale speciale

NUMĂRUL 3
FEBRUARIE 2019

ISSN 2501-2665
ISSN-L 2501-2665

REPERE

C.E.S.

Coordonatori:

- Prof. Gabriela FIANU
- Prof. Liliana Cerasela BARBU

Redactor:

- Prof. Sorin STROE

Adresa redacției: repereces@gmail.com

Nr. 3 FEBRUARIE 2019
ISSN: 2501-2665
ISSN-L 2501-2665

CUVÂNT ÎNAINTE

„... în virtutea faptului că definiția normalității implică arbitrar și inutil, dar și pentru că modalitățile de a se îndepărta de ea sunt atât de variate, nu s-ar putea, decât ca o absurditate, a turna totul în același sac; aceasta ar fi ca și cum s-ar împărți botanica în două categorii: una pentru camelii, cealaltă pentru indiferent ce alte plante”.

Jean Dubuffet

Copiii cu CES sunt victime ale discriminării de când se nasc. Sau sunt abandonați de părinții prea speriați să-și ia povara susținerii materiale și emoționale a unui copil cu probleme și-l lasă în grija statului care ...face cât și ce poate, sau sunt folosiți de ființe, care nu pot fi numite părinți și care, profitând de suferința lor, îi folosesc ca sursă de venit (indemnizație, alocație, bonificații medicale, etc). Mai târziu, în școală, discriminarea vine și din partea colegilor și a părinților acestora.

Tentați spre reticență și reținere (sau cel mult manifestăm milă) în relația cu o persoană cu CES suntem majoritatea dintre noi, dar, dacă am încerca să o înțelegem, să-o cunoaștem, am fi cu siguranță plăcut surprinși de deschiderea ei, de câtă afectivitate, câtă sensibilitate și dorință de comunicare poate da dovadă.

Acești copii nu agreează mila de care au, de cele mai multe ori parte, și doresc să fie utili, să învețe lucruri noi, pe măsura posibilităților lor.

Datoria noastră de dascăli este să-i ajutăm să-și găsească locul în societate, să aibă încredere în posibilitățile lor, dar să și educăm și să promovăm copiii din școala de masă, principiile integrării, nediscriminării, egalității șanselor.

Revista ”Repere CES” reunește materialele realizate de către cadrele didactice participante la Simpozionul național **”Educația copiilor cu cerințe speciale sau acceptarea diferenței”**.

Scopul simpozionului este de a promova și a populariza activitățile menite să ajute la integrarea copiilor cu CES în școala de masă - și nu numai - prin implicarea în activități comune (copii cu CES din școli speciale sau integrați - copii normali) sau prin activități ai căror beneficiari să fie copiii cu CES.

Revista ”Repere CES” are o frecvență anuală și este publicată pe site-ul Centrului Școlar de Educație Incluzivă ”Sfânta Filofteia” Ștefănești. Adresa la care poate fi vizualizată este https://scoli.didactic.ro/scoalaspeciala_valeamare

Cel de-al treilea volum al revistei se vrea a fi un sprijin real pentru toate cadrele didactice care lucrează cu copiii cu CES, reunind în paginile ei materiale cu caracter practic și teoretic legate de **”Impactul integrării tinerilor cu CES asupra comunităților locale** (avantaje și neajunsuri, mai ales în ceea ce privește integrarea școlară)”

Lucrările publicate sunt expresia experienței pe care cadrele didactice din țară au acumulat-o de-a lungul activității desfășurate cu copii cu CES.

Coordonatorii

CUPRINS

Cuvânt înainte	3
Gândirea creativă, avantaj în integrare Badea Elena Lavinia, Soare Maria-Magdalena	6
Instituțiile statului față în față cu tinerii cu CES Barbu Liliana Cerasela, Fianu Gabriela	8
Orientarea școlară și profesională a elevilor cu CES Birtaş Laura-Ana	9
Integrarea tinerilor post-instituționalizați în societate Bloju Rodica	12
Integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale Boca Maria Daniela	15
O șansă pentru toți copiii ca să reușească în viață: impactul integrării tinerilor cu CES în școală și comunitate Branic Andreea-Livia, Branic Irina	17
Participarea persoanelor cu dizabilități la viața publică – aspecte normative și legislative Bulacu Dana	19
Integrarea tinerilor cu CES în comunitate Căciulan Cristina-Mariana	20
Integrarea copiilor cu CES în școala publică Cazacu Camelia	23
Metode și tehnici moderne pentru integrarea elevilor cu CES în învățământul de masă Chirvăsuță Loredana Janina	24
Integrarea elevilor cu cerințe speciale Chivereanu Iuliana	26
Integrarea copiilor cu CES în învățământul de masă Ciorășteanu Mariana	28
Elemente de managementul integrării Curelariu Elena-Cătălina	30
Integrarea în învățământul preșcolar a copiilor cu CES Dupu Mariela	32
Educația integrată Florescu Paula Cristina	34
O educație de calitate pentru toți copiii Fulgă Mihaela Florica	35
O valență pozitivă a educației actuale – integrarea elevilor cu CES Gheorghiu Gabriel	37
Creșterea calității vieții tinerilor cu cerințe educaționale speciale Grama Daniela	40
Integrarea tinerilor cu cerințe educative speciale în societate Iftodi Elena Mădălina, Iftodi Marian-Liviu	42
Integrarea prin terapie ocupațională și impactul asupra comunității locale Ionescu Georgeta	44
Efectele integrării tinerilor cu CES asupra societății Julinschi Alina, Șotropa Monica	45
Integrarea copiilor cu CES în școala de masă Lazăr Emilia	48
Tinerii cu CES devin ceea ce primesc Linte Ramona	51
Implicarea comunității locale în integrarea tinerilor cu CES pe piața muncii Liță Loredana-Alice	53

9 reguli de aur în integrarea elevilor cu CES <i>Mănăilă Valentina</i>	55
Percepția societății față de persoanele cu CES <i>Mircu Nicoleta- Maria</i>	57
Avantaje și limite ale integrării școlare a copiilor cu CES <i>Moise Elena Diana</i>	58
Copiii cu dizabilități au dreptul la accesul deplin în educație! <i>Nistor Liana-Monica</i>	61
Integrarea elevilor cu nevoi speciale în învățământul de masă - impact pozitiv asupra comunității locale <i>Niță Oana</i>	64
Integrarea copiilor cu CES în învățământul de masă <i>Popa Carmen Cristina</i>	64
Integrarea copiilor cu CES în grădinița de copii <i>Portik Laura</i>	69
Politici privind inserția socio-profesională a persoanelor cu dizabilități <i>Radu Elena</i>	70
Incluziunea copiilor cu CES <i>Săceleanu Fănica</i>	73
Comunitatea - un actor latent în integrarea/incluziunea elevilor cu CES <i>Stan Manuela Constanța</i>	76
Toți avem o șansă la viață! <i>Stanciu Magdalena</i>	77
Cum îi ajutăm pe tinerii aflați în categorii dezavantajate? <i>Ștefan Raluca Adelaida, Cojocaru Iuliana Daniela</i>	79
Identificarea stărilor emoționale ale profesorilor în interacțiunea cu copilul deficient de auz integrat <i>Tican Bianca-Mihaela</i>	80

GÂNDIREA CREATIVĂ, AVANTAJ ÎN INTEGRARE

Badea Elena Lavinia
C.S.E.I. „Sfânta Filofteia”, Ștefănești, Argeș
Soare Maria-Magdalena
C.S.E.I. „Sfântul Stelian”, Costești, Argeș

În anul 1988, UNESCO a elaborat o nouă teză și anume că: „Educația integrată și reabilitarea pe baza resurselor comunitare reprezintă abordări complementare care se sprijină reciproc în favoarea acordării de servicii pentru persoanele cu cerințe speciale” (UNESCO, 1988). Prin această teză se arată că reabilitarea în comunitate a persoanelor cu deficiențe este parte componentă a dezvoltării unei comunități și vizează implicarea prin eforturi combinate a persoanelor cu dizabilități, a familiilor lor și a membrilor comunităților din care fac parte, împreună cu serviciile de sănătate, educație, profesionale și sociale din comunitatea în care trăiesc.

În 1990, un alt moment de referință a fost Conferința UNESCO din Thailanda, care a reprezentat deschiderea unei noi direcții a politicilor educaționale în lume: *educația pentru toți*. Aceasta are în vedere nevoia de deschidere a sistemelor de educație pentru a fi în măsură să primească și să sprijine toți copiii. Astfel, *școlile pentru toți* sunt percepute ca școli ale comunității, deschise, flexibile, democratice și inovatoare, unde fiecare copil este înțeles ca un participant activ la învățare și predare pentru că fiecare aduce cu sine în procesul complex al învățării și dezvoltării o experiență, un stil de învățare, un model social, o interacțiune specifică, un ritm personal, un mod de abordare, un context cultural căruia îi aparține.

În ceea ce privește țara noastră, în ansamblul schimbărilor sociale produse în ultimele decenii, o necesitate este constituită de *reforma învățământului*. Ea își găsește temeiul, pe de o parte, în cerința legitimă de punere în concordanță a sistemului de educație cu transformările economice, social-politice și culturale produse sau în curs de desfășurare în țara noastră iar pe de altă parte, din funcția generală pe care o îndeplinește educația, aceea de factor de propulsie socială, contribuind la înfăptuirea schimbărilor preconizate și în curs de desfășurare în toate celelalte sectoare ale vieții sociale. În acest fel, reforma învățământului constituie un obiectiv al dezvoltării societății noastre și, totodată, o condiție a schimbărilor sociale, a dezvoltării. Ea presupune nu numai o restructurare a sistemului educațional, ci reprezintă și o pârgă a schimbărilor sociale.

Copii cu cerințe educaționale speciale (CES)... așa alege societatea noastră să denumească un grup de copii care au anumite nevoi educaționale diferite față de cele ale altor copii. Cum se stabilește această clasificare? Oare nu toți copiii sunt diferiți, deci cu nevoi diferite? Propunem o viziune diferită, o viziune globală a copiilor, astfel societatea nefiind obligată să integreze pe nimeni, părinții nu se vor separa în părinți ce sunt de acord cu integrarea și părinți ce nu sunt de acord, va exista doar o societate compusă din oameni diferiți cu păreri, nevoi și capacități diferite.

O influență pozitivă pe care o are integrarea copiilor cu CES în comunitate este aceea de a ne ajuta să ne extindem modul de a gândi căutând soluții, nu doar pentru copiii cu CES, ci pentru toți membrii societății. Considerăm că integrarea facilitează dezvoltarea gândirii creative a întregii comunități.

Gândirea creativă a fost definită de către J.P. Guilford, ca un „mozaic” de aptitudini creative, discret măsurabile prin teste specifice, interacționând în situațiile reale, explicând

diferențele individuale: sensibilitate la probleme, fluiditate, flexibilitate, originalitate, elaborarea gândirii.

Integrarea copiilor cu CES stimulează acest proces favorizând dezvoltarea sa. Gândirea creativă este influențată de nevoia de a înțelege copiii cu CES, de a-i ajuta și de a le oferi modalități optime pentru dezvoltare, ținând cont de aptitudinile și de limitele acestora. Societatea devine mai sensibilă la problema integrării atunci când se confruntă direct cu aceasta, devine mai flexibilă căutând soluții eficiente pentru acești copii și soluții originale pentru a favoriza implicarea copiilor în activitățile sociale.

Oamenii dețin două forme de gândire creativă, insight-ul convergent care se folosește de nevoile și motivațiile copiilor cu CES pentru a dezvolta modalități de lucru eficiente și tehnici de integrare utile, iar alte persoane folosesc insight-ul divergent, gândind soluții de integrare noi, inedite și flexibile pentru acești copii.

În urma unor investigații, Getzels și Jackson (1962) apud. Roșca (1967) și-au desfășurat cercetările în patru direcții: două privind aspectul intelectual (inteligentă și creativitatea) și două aspectul psihosocial (adaptarea afectivă și caracterul moral). În concluzie, cele două grupuri se deosebeau în privința unor variabile privind valorile, fantezia, aspirațiile personale, tipul de familie. Acest studiu relevă faptul că gândirea creativă cuprinde patru arii: inteligența, creativitatea, adaptarea afectivă și caracterul moral. Aceste patru elemente sunt foarte utile în integrarea copiilor cu CES. O societate creativă găsește soluții pentru limitele apărute în procesul integrativ; este necesar să gândim inteligent pentru a armoniza procesul de incluziune. Modificând mediul pentru a facilita integrarea, toți membrii societății se vor adapta afectiv la modul acestor copii de a își exprima emoțiile, nevoile și afecțiunea și nu în ultimul rând își vor dezvolta moralitatea.

Gândirea creativă există și fără integrarea copiilor cu CES, dar la un nivel de bază creat de familie, prin învățarea unor valori și principii morale care uneori nu sunt suficiente într-o astfel de societate.

În concluzie, integrarea copiilor cu CES în societate aduce beneficii pentru toți membrii acesteia, responsabilizează și ajută în dezvoltarea nu doar a societății ca întreg ci și a fiecărui individ în parte.

BIBLIOGRAFIE

1. Roșca, A. (1967) - Creativitate, modele, programe: (studii de psihologie a gândirii), Editura Științifică, București
2. Sternberg, R.J. (2007) - Wisdom, Intelligence, and Creativity Synthesized. New York: Cambridge University Press
3. Gherguț, A. (2006) - Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație, Editura Polirom, Iași
4. Ezechil, L., Radu, I.T. (2002) - Pedagogie. Fundamente teoretice, Editura V&I Integral, București

INSTITUȚIILE STATULUI FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU TINERII CU CES

Barbu Liliana Cerasela

Fianu Gabriela

CSEI "Sfânta Filofteia" Ștefănești, Argeș

Persoanele cu CES sunt un „măr al discordiei” în orice comunitate. Este un subiect sensibil, care naște polemici, cu susținători de o parte și de alta.

Ca persoane care lucrează într-o școală care se ocupă de copii cu dizabilități, putem spune că ne-am format o opinie destul de obiectivă. Cu bune și cu rele, putem spune că există un interes și există o legislație care se asigură că elevii cu CES beneficiază de un anumit tip de școlarizare, de profesor de sprijin în școala de masă, de bonificații materiale, care sunt sau nu suficiente, care sunt sau nu judicios cheltuite de aparținători.

Bun sau rău, sistemul de învățământ românesc școlarizează astfel de copii, care ajung să absolve fie o școală specială, fie o școală de masă, foarte rar finalizată cu o diplomă de bacalaureat. Și ajung tineri adulți, beneficiari ai sistemului de protecție socială. Din păcate, foarte puțini ajung autonomi social și financiar, fiind total dependenți de familii sau ajungând în instituții de profil.

Integrarea în comunitate a tinerilor cu dizabilități depinde de mai mulți factori, cei mai importanți fiind gradul și tipul deficienței, calificarea pe care o primesc în urma absolvirii unei școli, eventualele facilități pe care le primesc angajatorii în baza legislației actuale și, nu în ultimul rând, depinde și de disponibilitatea acestora de a se angaja pe piața muncii.

Este ușor de înțeles că pentru o persoană cu deficiențe grave, care îi alterează în mod semnificativ capacitățile cognitive și chiar fizice, acestea reprezintă o piedică majoră în dobândirea autonomiei. Aceste persoane vor fi total dependente de familii (dacă acestea există și dacă dispun de o situație materială decentă) sau de comunitatea locală și de instituțiile statului, care le integrează într-un sistem de protecție socială, în măsura în care acestea dispun de locuri suficiente.

Tipul de deficiență are, la rândul lui, o influență semnificativă: tinerii cu deficiențe motorii, dar cu intelect normal sau peste medie au șanse să obțină un loc de muncă care să nu necesite deplasare, eventual să lucreze la domiciliu, într-un program flexibil.

Mai complicat este pentru persoanele cu deficiență mintală. Pentru aceștia, locurile de muncă sunt destul de limitate, acestea fiind posturi care nu necesită luarea unor decizii și nici efectuarea unor operații de finețe sau precizie. Este adevărat că aceste posturi nu sunt ofertante din punct de vedere salarial, dar pot oferi o oarecare dependență unei astfel de tânăr, care altfel, ar deveni un asistat social.

Există două tipuri de persoane cu dizabilități. Chiar dacă nu vrem să recunoaștem, sunt tineri care nu frecventează nicio formă de învățământ și care ajung la vârsta majoratului fără nici un fel de pregătire, chiar dacă tipul și gradul i-ar fi calificat pentru o meserie care să le asigure traiul de zi cu zi. Aceștia își găsesc cu greu de lucru și este vorba doar de o muncă necalificată, motiv pentru care mulți preferă să rămână la ”mila” statului (administrații locale) și să trăiască de pe o zi pe alta din ajutorul social. Și aceasta este o problemă!

Există și tineri care finalizează o formă de învățământ, fie în școlile speciale, fie în școlile de masă și care obțin o diplomă și, uneori, o calificare. Aceștia au ceva mai multe șanse de a obține un loc de muncă. Calificarea obținută în urma studiilor nu-i ajută întotdeauna, uneori este chiar inutilă. Din păcate, și aici poate fi semnalată o problemă și anume: lipsa calificărilor ofertante pentru angajatori și menținerea altora care nu mai au niciun fel de legătură cu cererea pe piața muncii din zilele noastre. Cauzele acestei situații sunt diverse: de la

obținerea destul de dificilă a unei acreditări pentru un profil nou, până la lipsa de specialiști capabili să predea unor elevi cu CES în domenii căutate acum pe piața muncii.

Legislația noastră încearcă integrarea acestor tineri prin oferirea unor facilități angajatorilor, pornind de la reducerea impozitului, până la suportarea de către stat a unei părți din salariul persoanelor cu deficiențe angajat. Din păcate, aceste bonificații nu sunt suficient de ofertante pentru a determina angajatorii să prefere o asemenea persoană unui adult normal, cu pregătire mi bună care, evident este mai eficient pe postul în care lucrează.

Nu suntem adeptele vremurilor de mult apuse și nu vrem să devenim nostalgice, dar poate că reînființarea unor cămine-atelier protejate, care existau odinioară, ar putea fi o soluție pentru integrarea din punct de vedere profesional a acestor tineri. S-a putea înființa ateliere de croitorie, care ar putea primi contracte preferențiale din partea spitalelor, grădinițelor sau din partea altor instituții ale statului pentru confecționarea unor repere care presupun operații de rutină nu foarte complicate sau mici ateliere meșteșugărești, în care să se confecționeze obiecte din materiale naturale.

Știm cu toții că orice idee în găsirea unei soluții se lovește de partea financiară, dar o societate care nu are grijă de semenii ei aflați în dificultate nu o să progreseze către o societate civilizată.

ORIENTAREA ȘCOLARĂ ȘI PROFESIONALĂ A ELEVILOR CU CES

Birtaş Laura-Ana
Liceul Special pentru Deficienți de Vedere Cluj-Napoca, Cluj

Persoanele cu dizabilități multiple se caracterizează prin faptul că prezintă o combinație de două sau mai multe dizabilități care au un impact atât de sever și complex asupra persoanei astfel încât nevoile și cerințele educaționale nu pot fi satisfăcute prin programe și servicii educaționale destinate unei singure deficiențe. Persoanele cu deficiențe senzoriale multiple prezintă o combinație ce reunește pierderea totală sau parțială a vederii sau a auzului în combinație cu alte tipuri de deficiențe, ce determină dificultăți și întârzieri în dezvoltare, comunicare, învățare și adaptare la cerințele mediului înconjurător precum și dezvoltarea unor bariere de integrare socială și profesională. Persoanele cu deficiențe de vedere și tulburări asociate, care în urma dizabilității sunt predispuse la limitarea activităților de comunicare, mobilitate și performanță în rezolvarea sarcinilor de zi cu zi și prezintă restricții în participarea la viața socială și profesională. Copiii cu deficiențe senzoriale multiple prezintă întârzieri de dezvoltare la nivelul tuturor ariilor și nivelurilor de funcționare (cognitiv, vizual, al comunicării și limbajului, dezvoltării motricității generale și a motricității fine), la nivel social precum și dificultăți de învățare. Aceste dificultăți de învățare sunt datorate limitărilor la nivelul percepțiilor și senzațiilor de la nivelul receptorilor, analizatorilor, dar și dificultăților de procesare a informațiilor provenite de la analizatori. Procesul de recuperare și compensare a copiilor cu deficiențe senzoriale multiple este unul anevoios și îndelungat. Activitățile de terapie și abilitare trebuie începute cât mai timpuriu posibil, chiar din primele luni după naștere, pentru ca fiecare copil să poată să își atingă potențialul maxim și să își valorizeze la maxim nivelul de dezvoltare funcțională. Obiectivele formulate pe parcursul procesului de recuperare trebuie să fie realiste, să vizeze obținerea de rezultate pe termen scurt și comportamente ce pot

fi ușor de măsurat în urma procesului de evaluare. Învățarea are la bază activități de manipulare și explorare, acțiunea directă cu obiectul, joc și experiențe concrete, ghidare în pași mici. Consolidarea, fixarea și repetarea informațiilor, trecerea lor prin filtrul personalității copilului și aplicarea acestora în contexte și situații diferite reprezintă cheia succesului în stimularea potențialului copilului cu deficiențe senzoriale multiple. Diversitatea și schimbarea rapidă a sarcinii și stimulilor nu este acceptată în procesul terapeutic al copilului. Rutina și desfășurarea activităților într-o ordine bine stabilită și cunoscută copilului este extrem de benefică și dă rezultate optime. Elevii cu deficiențe senzoriale multiple din România sunt integrați în clase eterogene formate din 2-4 copii, în funcție de gradul deficienței și al vârstei cronologice. Aceste clase formează o unitate particulară în cadrul școlilor speciale destinate copiilor cu dizabilități, în funcție de deficiența senzorială predominantă. Copiii cu deficiențe senzoriale multiple din România au acces la servicii educaționale și de recuperare/corectiv-compensatorii în școlile pentru elevi cu deficiențe vizuale.

Procesul educațional este unul complex și individualizat, specific pentru nivelul de dezvoltare, pentru abilitățile și achizițiile dobândite, adaptate stilului de învățare și nevoilor fiecărui elev cu deficiențe senzoriale multiple. Planul-cadru aprobat prin Ordinul Ministrului Educației și Cercetării, nr. 5243/ 01.09.2008, care se aplică în sistemul de învățământ la clasele/grupele/ unitățile de învățământ special care școlarizează copii cu deficiențe senzoriale multiple prevede un grup individual de discipline care să contribuie la formarea abilităților practice de bază necesare dezvoltării unor competențe profesionale ulterioare. În cadrul Ariei Curriculare "Tehnologii" se disting două discipline individuale, dar concepute într-o viziune unitară și interdisciplinară:

*"Abilitare manuală"- disciplina prezentă în planul cadru pentru clasele I-V, deficiențe senzoriale multiple;

*"Educație pentru muncă"- disciplina prezentă în planul cadru pentru clasele VI-X, deficiențe senzoriale multiple.

Organizarea și desfășurarea activităților practice oferă copilului cu deficiențe senzoriale multiple numeroase posibilități de dezvoltare cognitivă și motorie, în special a motricității fine, cu implicații directe asupra creșterii stimei de sine, a încrederii în sine și dezvoltarea armonioasă a personalității. Învățarea prin intermediul activităților practice permite copilului realizarea a numeroase asociații și conexiuni între informații, conferind finalitate palpabilă procesului de însușire a cunoștințelor și abilităților practice necesare în cunoașterea și manipularea unui obiect concret. Curriculumul Deficiențe Senzoriale Multiple asigură, încă din perioada preșcolară, activități menite să conducă elevul spre achiziții care să faciliteze dezvoltarea independenței și autonomiei personale și, pe cât posibil, inserția socio-profesională a acestei categorii de persoane. Astfel Curriculum la nivel preșcolar urmărește prin obiectivele propuse dezvoltarea atât a motricității grosiere cât și a motricității fine în cadrul activităților destinate educației psihomotrice. Achizițiile cognitive vizează în general identificarea și desemnarea corectă a instrumentelor și materialelor de lucru specifice unei anumite activități, precum și utilizarea adecvată a acestora în realizarea diferitelor produse. De asemenea, Curriculumul Deficiențe Senzoriale Multiple face referire, în cadrul disciplinelor de Abilitarea Manuală și Educație pentru muncă, la achiziții cognitive care țin de procesul tehnologic necesar în realizarea unor produse simple. Se au în vedere aici fie învățarea succesiunii etapelor necesare realizării unui produs, fie operațiile necesare realizării unui produs simplu. Dincolo de formarea, dezvoltarea și utilizarea implicită a unor achiziții cognitive, accentul se pune în cadrul curriculum-ului pe formarea și dezvoltarea unor deprinderi, priceperi și abilități motorii care pot fi ulterior valorificate în cadrul unor ateliere de lucru sau unor activități rutiniere

remunerate. Printre aceste deprinderi, priceperi și abilități motorii se numără: dezvoltarea motricității fine, formarea și exersarea coordonării bimanuale, formarea și exersarea coordonării oculomotorii: antrenarea și stimularea musculaturii fine a mâinilor și degetelor, cu accent pe finețea mișcărilor, precizie și control motric, în condițiile existenței unui rest de vedere. Elevii cu deficiențe senzoriale multiple deprind, prin desfășurarea lecțiilor de educație pentru muncă, anumite prechiziții, care reprezintă nivelul de bază pe care se vor clădi treptat noi și noi abilități, ce îl pregătesc pe individ să-și formeze deprinderi specifice necesare integrării socio-profesionale. Activitățile simple cu materiale gen hârtie, lipici, creioane, semințe, etc vor fi urmate de activități cu un grad ridicat de complexitate, activități de profesionalizare. Rolul activităților de pre-profesionalizare și profesionalizare este tocmai acela de a-l pregăti pe copil pentru situații de viață, de a-i dezvolta abilități menite să-i asigure o cât mai buna integrare socio-profesională.

În cadrul Liceului Special pentru Deficienți de Vedere din Cluj-Napoca există o serie de ateliere de dezvoltare a abilităților de pre-profesionalizare pentru copiii cu deficiențe senzoriale multiple. Aceste ateliere au ca scop punerea în practică a abilităților manuale și a competențelor de natură cognitivă, dezvoltarea abilităților specifice realizării unei activități de pre-profesionalizare, care să servească ulterior la participarea acestor persoane la cursuri de instruire profesională și ulterior la integrarea lor profesională pe piața muncii. Aceste ateliere de lucru de pre-profesionalizare sunt: atelier de confecționare figurine de ghips, atelier de confecționare pungi pentru cadouri, atelier de țesătorie, atelier de confecționare obiecte din materiale reciclabile și neconvenționale, atelier de confecționare confetti/forme.

Un astfel de centru este Centrul de zi "Sfânta Maria" din Cluj Napoca care oferă servicii complexe social-comunitare în vederea integrării socio-profesionale a persoanelor cu dizabilități intelectuale și asociate. Din anul 2001 asigură continuitatea procesului de socializare prin implicarea directă a acestor persoane în valorificarea propriilor produse realizate în atelierele Centrului de zi. Astfel acest Centru arată comunității că și aceste persoane cu dizabilități, cu sprijin mai mult sau mai puțin pot deveni membrii utili ai societății. În cadrul atelierelor de terapie ocupațională ei realizează: produse de croitorie (cearceafuri, fețe de masă, naproane, șervețele de bucătărie, șorțuri și mănuși de bucătărie, eșarfe, sacoșe, genți din material, huse de telefon din material, săculeți cadou, lavete, fundițe, pernițe decorative etc); produse țesătorie-tapițerie (huse de telefon țesute, fulare, căciuli, poșete croșetate, traiste țesute, canadiene, pături tricotate, covorașe țesute, goblenuri, accesorii de păr, tricotaje etc); produse artizanale și decorative (mărgele, tablouri, medalioane și magneți din pasta das, mărtișoare, aranjamente de Crăciun, aranjamente de Paști, aranjamente florare, felicitări, ambalaje cadou etc); produse traforaj-tâmplărie: icoane pe lemn, suport cuier, magneți din lemn, incastre etc. Centrul oferă și servicii de: reparații, retușuri, confecții în atelierul de croitorie, recondiționări obiecte de mobilier, personalizării obiecte: șorțuri, câni, pixuri, brichete, puzzle-uri, tricouri, sacoșe, brelocuri, șepci, mousse pad-uri etc.

Acest Centru are ca scop promovarea, protejarea și reprezentarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice cu dizabilități mintale grave și accentuate în vederea integrării economice și sociale a acestei categorii de persoane.

INTEGRAREA TINERILOR POST-INSTITUȚIONALIZAȚI ÎN SOCIETATE

Bloju Rodica
Grădinița P.P. Nr.5 Lugoj, Timiș

În vederea incluziunii sociale și profesionale, tinerilor aflați în situații de vulnerabilitate trebuie să li se acorde o atenție deosebită și măsuri sporite de protecție socială. O astfel de categorie de tineri o reprezintă tinerii instituționalizați, care la împlinirea vârstei de 18 ani părăsesc sistemul de ocrotire și care, datorită lipsei sprijinului familiei, riscă să fie marginalizați la intrarea lor în viața socială și profesională. Este o etapă a vieții dificilă pentru orice tânăr, dar cu atât mai dificilă pentru cei care au beneficiat până la aceasta vârstă de o protecție și rămân fără nici un sprijin. Sunt mai multe motive pentru care sunt expuși marginalizării, și anume:

- întâmpină greutăți la angajare, fiind expuși șomajului;
- sunt expuși vagabondajului și delincvenței;
- nu au o locuință și nici posibilități de închiriere sau de cumpărare;
- cad adesea victime ale criminalității, consumului de droguri, exploatarei sexuale;
- nu au familie care să îi sprijine și nici mijloace proprii de subzistență.

Cea mai mare problemă pe care o întâmpină acești tineri este găsirea unei locuințe și a unui loc de muncă care să le permită începutul unui trai independent.

Principalele bariere în calea angajării:

- mentalitatea angajatorului (respingere, neîncredere);
- mediul ostil de la locul de muncă generat de ceilalți angajați;
- lipsa motivației de a munci, atitudine negativă a unor tineri față de muncă (slabă conștientizare față de importanța unui loc de muncă și implicațiile acestuia în viața de zi cu zi);
- lipsa pregătirii profesionale și a experienței în muncă;
- neîncredere în sine, imagine de sine nestructurată;
- abilități sociale slabe, dificultăți de comunicare și/sau de adaptare;
- lipsa responsabilității;
- carențe educaționale, lipsa cunoștințelor de bază ale tinerilor (scris, citit, aritmetică).

Majoritatea tinerilor au tulburări de concentrare, de comportament, ceea ce duce la un grad scăzut de eficiență la locul de muncă și adaptare socială. Nevoia unui loc de muncă devine stringentă în cele mai multe cazuri doar în ultimul an de școală, când inevitabilitatea momentului de încheiere a măsurii de protecție devine evidentă. Din această perspectivă sunt acceptate necesitățile exprimate de consilieri în găsirea unui loc de muncă. Problema apare din perspectiva în care nu au avut posibilitatea să experimenteze foarte multe relații normale de muncă în afara centrului de plasament. Rezultatele și consecințele prestării muncii rămân însă în majoritate o necunoscută.

După obținerea unui loc de muncă, cele mai frecvente probleme apar la gestionarea banilor. Rezolvarea tuturor conflictelor, acoperirea tuturor nevoilor de bază ale tânărului, determină ca acceptarea importanței locului de muncă să fie minimalizată de multe ori. De aici apare și atitudinea des întâlnită a tinerilor ieșiți din instituții de a abandona locul de muncă, ca o primă soluție la dificultăți legate de aceasta. Relaționarea normală cu colegii de muncă și respectarea tuturor normelor și regulamentelor proprii locului de muncă se dovedesc dificile. În lipsa unei stabilități familiale (familii destrămate, instituționalizare), tânărul rareori reușește să dobândească o acceptare firească a actului educațional, de ce mai multe ori acesta devenind încă o activitate impusă din partea adulților și de care va încerca să scape ori de câte ori va avea

ocazia. Fără modele de viață acceptate social, fără o coerență educativă, fără un atașament pozitiv, pentru tânărul care iese din sistem există o mare probabilitate de eșec în păstrarea locului de muncă, mai mare decât a unui tânăr crescut și înconjurat de dragostea unei familii. În decizia de a alege o profesie, tânărul trebuie sprijinit pentru a înțelege că nu există doar o singură meserie potrivită pentru el, că are posibilitatea să aleagă între mai multe meserii sau profesii care i se potrivesc. În luarea celei mai potrivite decizii, el trebuie, totuși, să țină cont de realitatea în care trăiește:

- situația personală: evaluarea nevoilor și dorințelor sale, interesele, aptitudinile și valorile de muncă;
- situația socială: pe de o parte absența sprijinului din partea familiei, iar pe de alta suportul asistenților sociali și a altor factori responsabili;
- mediul în care trăiește: oportunități sau bariere/prejudecăți care îi stau în cale.

Sentimentul de dependență pe care îl creează instituționalizarea de lungă durată, precum și o insuficientă cunoaștere a aptitudinilor, o evaluare greșită, de cele mai multe ori cu tendințe de subapreciere, sunt premisele favorabile care duc la o integrare socio-profesională greoaie a tinerilor ce provin din centrele de plasament, sau uneori chiar la eșec social.

Tânărul trebuie să își conștientizeze abilitățile și aptitudinile pe care le are și pe care dorește să și le pună în valoare. Referitor la integrarea socială a tinerilor cu nevoi speciale, aceasta se poate defini prin relația stabilită între persoanele cu dizabilități și societate, la diferite niveluri:

Integrarea fizică – permite persoanelor cu cerințe speciale satisfacerea nevoilor de bază ale existenței, adică asigurarea unui spațiu de locuit în zonele rezidențiale, organizarea claselor și grupelor în școli obișnuite, calificarea în domenii diverse, locuri de muncă.

Integrarea funcțională – are în vedere posibilitatea accesului tinerilor cu nevoi speciale la utilizarea tuturor facilităților și serviciilor oferite de mediul social/comunitate pentru asigurarea unui minim de confort (folosirea mijloacelor de transport în comun, facilități privind accesul stradal sau în diferite instituții publice)

Integrarea personală – este legată de dezvoltarea relațiilor de interacțiune cu persoane semnificative, în diverse perioade ale vieții. Integrarea cât mai eficientă presupune existența unor anumite condiții. Pentru un tânăr sunt necesare relații cât mai apropiate cu familia, și asigurarea unei existențe demne, cu relații diverse în cadrul grupurilor sociale din comunitate.

Integrarea socială – se referă la ansamblul relațiilor sociale stabilite între persoanele cu cerințe speciale și ceilalți membrii ai comunității (vecini, colegi de serviciu, oameni de pe stradă, funcționari publici). Se referă și la asigurarea de drepturi egale și respectarea autodeterminării persoanei cu cerințe speciale, precum și la asumarea de către aceasta a unor responsabilități – roluri sociale, exercitarea unor influențe asupra partenerilor, acceptarea deplină de către ceilalți membrii ai comunității, existența unui sentiment de încredere în sine și în ceilalți, precum și de participare deplină la comunitate.

Integrarea organizațională – se referă la structurile organizaționale care sprijină integrarea.

Între aceste aspecte/nivele de integrare există relații de interdependență. Ele formează un continuum integrator, care presupune amplificarea sferelor de cuprindere, de la integrarea fizică la cea socială, ultima incluzându-le pe celelalte. Dacă integrarea fizică este cel mai ușor realizabilă, cea funcțională se realizează într-o măsură mai mică în practică; în timp ce integrarea socială se atinge destul de greu, chiar și la persoanele fără deficiențe evidente. Este importantă evaluarea pregătirii profesionale pe care aceștia o urmează sau au urmat-o și a calificărilor obținute în urma absolvirii unei unități de învățământ. Totodată, este necesar să fie identificate abilitățile deosebite, talentele sau preocupările preferențiale ale tinerilor.

Toate aceste elemente sunt deosebit de importante în procesul de inserție socio-profesională a tinerilor. Ele vor acționa ca indicatori de orientare către locurile de muncă

potrivite pregătirii și abilităților tinerilor. Pot exista situații în care, după obținerea unei calificări pentru o anumită profesie, tânărul să indice că nu dorește să fie angajat în domeniul de calificare sau că nu are suficiente abilități pentru a urma specializarea studiată. În aceste situații, este necesară o reevaluare a potențialului tânărului, pentru a identifica abilitățile ce vor înlesni orientarea către o altă specializare. În aceste situații, se poate recurge la urmarea unor cursuri de recalificare sau la angajarea ca muncitor necalificat, cu posibilitate de calificare la locul de muncă.

O caracteristică preponderentă este tendința de a urma trasee educaționale scurte și de a alege profesii care nu necesită o pregătire școlară de lungă durată. Chiar și cei care înregistrează rezultate școlare bune preferă întreruperea studiilor în favoarea unui loc de muncă prin intermediul căruia să obțină un venit imediat și care să le ofere sentimentul libertății și al independenței. Unii dintre ei reușesc să plece din țară cu ajutorul altor tineri din sistem, care lucrează ilegal peste hotare. Datorită lipsei de informații referitoare la condițiile de peste hotare, a lipsei de maturitate și responsabilitate pentru propriile decizii, acești tineri cedează mirajului lumii de dincolo de granițe, însă adesea se întorc dezamăgiți de realitate.

Majoritatea acestor tineri nu pot să își planifice cheltuielile în perspectiva unei vieți independente, nu pot să își ierarhizeze necesitățile. Este necesară colaborarea cu AJOFM, în vederea includerii în programele lor de re-insertie profesională a tinerilor absolvenți. Angajarea prin agenție implică și responsabilizarea angajatorilor în privința drepturilor tinerilor încadrați în muncă. Autoritățile locale (primării, consilii județene, direcțiile de asistență socială) au obligația de a dezvolta măsuri de sprijin pentru tinerii post-instituționalizați. Prin legislația în vigoare, autoritățile de stat sunt obligate să creeze un sistem complex de instrumente de sprijin și servicii pentru tinerii care părăsesc centrele de plasament și care reprezintă un grup țință prioritar.

De asemenea, prin intermediul diferitelor forme de informare în masă pot fi identificate oportunități de angajare sau locuințe pentru tinerii proveniți din instituțiile de protecție. Mass-media promovează diverse programe pentru tineri cu probleme de integrare socio-profesională, elaborate/implementate de către instituții de stat sau ONG-uri, programe ce pot fi accesate de grupurile de tineri cu care se lucrează.

BIBLIOGRAFIE

1. Căpilnean, F., Călugăru, A., Prisca, A. (2005) - Integrare în muncă a persoanelor cu dizabilități – ghid metodologic, Editura Samuel, Mediaș
2. Vlad – Popovici . D. (coord.) (2005) - Terapie ocupațională pentru persoane cu deficiențe, Editura Muntenia, Constanța

INTEGRAREA ELEVILOR CU CERINȚE EDUCATIONALE SPECIALE

Boca Maria Daniela

Școala Gimnazială „Ioan Vlăduțiu”, Luduș, Mureș

Întâlnim peste tot în jurul nostru oameni cu deficiențe. Ei sunt percepuți diferit, perceperea lor socială nefiind întotdeauna constantă, variind de la societate la societate, furnizând semnificații diferite, în funcție de cultura și de valorile promovate. Mulți oameni au reticențe față de persoanele cu deficiențe, deoarece au o concepție greșită despre ele. Cerințele educaționale speciale (CES) – desemnează necesități care solicită o educație adaptată particularităților individuale și/sau caracteristice unei deficiențe (ori tulburări de învățare), precum și o intervenție specifică, prin reabilitare/recuperare corespunzătoare. CES desemnează un “continuum” al problemelor speciale în educație, de la deficiențele grave și profunde la dificultățile/ tulburările ușoare de învățare.

Registrul acestora în accepția UNESCO cuprinde: dificultăți de învățare, întârziere mintală/ dificultăți severe de învățare, tulburări de limbaj, dizabilități fizice/motorii, deficiențe vizuale, deficiențe auditive, tulburări emoționale și de comportament (UNESCO, 1995).

În general, copiii cu cerințe educative speciale sunt cei care sunt orientați spre eșecul școlar. Cauzele cu frecvență statistică cea mai înaltă, au fost grupate după natura lor în mai multe categorii:

1. *cauze anatomo-fiziologice* se referă la: tulburările somatice, neurologice și endocrine, deficiențe senzoriale ușoare.

2. *cauze de ordin social-familial*: cauze generate de structura restrânsă și lărgită a cadrului familial (un singur părinte, fără părinți etc), relații intrafamiliale negative (atmosferă tensionată între părinți, între părinți și copii), tare psihocomportamentale (alcoolism, certuri, minciună, hoție, promiscuitate etc), insuficiențe material-financiare și de habitat (spațiu de locuință restrâns, etc), nivel cultural coborât, nivelul coborât de comunicare umană intrafamilială.

3. *cauze de ordin pedagogic* vizează toate componentele câmpului educațional, de la politica învățământului, la deficiențele de pregătire profesională, formele de organizare a procesului instructiv-educativ, proiectarea curriculară, relațiile educator-elev, articularea demersurilor educative de tip formal, nonformal și informal, natura și gradul de implicare a familiei și a comunității locale în viața școlii.

Abordarea personalizată a acestor copii vizează pe de o parte, reducerea impactului negativ al unor factori legați de socializarea primară în familie (lipsa de susținere din partea părinților, implicarea în activitățile domestice în detrimentul implicării școlare, lipsa condițiilor necesare studiului în familie, lipsa unui minim bagaj cultural/lingvistic în cadrul familiei etc), iar pe de altă parte, prevenirea sau diminuarea intervențiilor negative ale unor factori legați de experiența școlarizării (adaptarea la orarul școlar și la solicitările curriculumului școlar, incluziunea în colectiv etc).

Există anumite etape ce trebuie urmate în cadrul școlarizării copiilor cu CES, printre care, în primă fază, este acceptarea ideii că există astfel de copii, recunoașterea dreptului lor la educație, integrarea lor treptată în cadrul școlilor obișnuite. Astfel, pe măsură ce acești copii vor crește, vor deveni adulți și vor avea probabil proprii copii, incluziunea va fi deja un fapt acceptat și o măsură firească în cadrul educației. Copiii educați în cadrul unei școli incluzive vor fi mai bine pregătiți să interacționeze cu diverși indivizi precum și cu diverse situații din lumea reală, vor fi pregătiți pentru integrarea cu succes în comunitate atunci când vor deveni adulți.

Pentru integrarea educațională a elevilor cu cerințe educaționale speciale este nevoie de o acțiune coroborată pe mai multe planuri.

În primul rând, trebuie să ne informăm cu privire la diferitele nevoi educaționale speciale, să dobândim abilități de lucru cu copiii cu diverse nevoi, să participăm la ateliere de lucru, conferințe în domeniu psihopedagogiei speciale, să discutăm cu diferiți specialiști în domeniul educației, cum ar fi psihologi, consilieri, terapeuți și alți specialiști, pentru că doar împreună vor reuși să obțină cele mai bune rezultate.

În al doilea rând, trebuie să acționăm astfel încât toată lumea să se simtă valorizată și binevenită în școală. Acest obiectiv se poate atinge prin crearea unui mediu școlar primitor care să transmită mesajul că toți copiii pot fi valorizați în cadrul instituției școlare, prin amenajarea unor facilități pentru accesul copiilor cu dizabilități în unitatea de învățământ, organizarea unor expoziții cu lucrările elevilor pentru a arăta că școala este mândră de performanțele obținute de acești elevi. Cadrele didactice trebuie să pună accent pe progresul individual al elevilor cu CES și mai puțin pe comparațiile cu ceilalți elevi și să folosească metode de predare care încurajează învățarea prin cooperare astfel încât elevii să-și poată ajuta colegii. Un alt rol important pe care cadrele didactice îl au este acela de a-i face pe copiii fără probleme să-și accepte și să-și ajute colegii cu CES, fără a-i ridiculiza sau exclude. S-a constatat că în clasa unde există un copil integrat cu CES, elevii sunt mai toleranți, înțeleg diversitatea, devin empatici, cu alte cuvinte capătă abilități sociale prețioase, de mare folos în drumul nostru prin viață. Crescând cu un asemenea copil, ceilalți fac economie de timp în a înțelege, accepta și funcționa în preajma unor persoane „altfel”. Restul clasei, are astfel șansa deschiderii către inteligența socială, cea care ne netezește calea către statusurile dorite din societate, către inteligența emoțională care stă la baza stimei de sine a individului.

Pentru a sprijini integrarea copiilor cu CES în școală este nevoie de o revizuire a metodelor de predare, de conceperea unui curriculum diferențiat pentru nevoi și grupuri de vârstă diferite, de elaborarea unor planuri individuale de învățare pentru acești elevi.

Școala este parte a comunității și trebuie să promoveze un sentiment de solidaritate atât printre elevi, cât și printre părinții acestora. ONG-uri cu experiență în acest domeniu ne pot oferi sprijinul în găsirea de modalități prin care școala își poate îmbogăți oferta pentru elevii cu cerințe educaționale speciale.

Trebuie precizat, de asemenea, că alături de noi, cadrele didactice, un rol important în asigurarea succesului copiilor cu CES este atribuit familiei și părinților acestor copii. A fost demonstrat că, în acele cazuri în care părinții și familia, în general s-au implicat activ în procesul de învățare, copiii cu CES au avut rezultate mult mai eficiente. Prin această implicare activă a familiei se creează o comunitate incluzivă ce-i va ajuta pe copiii cu CES să se integreze mai repede și cu mai mult succes în societate, după terminarea studiilor.

Așadar, necesitatea de redimensionare a învățământului pentru a stabili standarde educaționale și pentru a determina școlile să devină responsabile de rezultatele elevilor, necesită un mare efort și dedicație, atât colectiv cât și individual. Pentru aceasta trebuie să credem că fiecare copil în parte poate învăța și reuși, că diversitatea ne este utilă tuturor și că elevii cu cerințe educaționale speciale le pot depăși printr-o atenție și implicare din parte cadrelor didactice și a comunității, în general. Încrederea în forțele proprii este temelia pe care se așază integrarea în societate a tinerilor cu cerințe speciale.

BIBLIOGRAFIE

1. Cucos Constantin, (2002) - Pedagogie, Editura Polirom, Iași, pag. 87-96
2. Cristea, S. , (1994) - Fundamentele pedagogice ale reformei învățământului, EDP, București
3. Vărășmaș, E. – Școala pentru toți – materialul pentru studenți

O ȘANSĂ PENTRU TOȚI COPIII CA SĂ REUȘEASCĂ ÎN VIAȚĂ: IMPACTUL INTEGRĂRII TINERILOR CU CES ÎN ȘCOALĂ ȘI COMUNITATE

Branic Andreea-Livia, Branic Irina
Grădinița cu PN, Sarasău, Maramureș

Cu toți detestăm să fim excluși dintr-un grup. Gândiți-vă la propria experiență din copilărie sau adolescență, la sentimentele de inferioritate pe care le-ați simțit atunci când elevi mai mari sau colegii dumneavoastră v-au respins. A fi exclus sau nedorit de un grup social poate cauza izolare, anxietate, neîncredere, confuzie, umilire, tristețe, printre multe alte sentimente dureroase.

Există adesea argumente că integrarea copiilor cu nevoi speciale în instituțiile de învățământ sau în comunitatea locală poate distruge echilibrul dintr-un grup. În schimb, de cealaltă parte a baricadei, susținătorii integrării tinerilor cu CES în comunitățile locale, cred că această integrare poate fi cheia de succes în rezolvarea problemelor sociale cu care aceștia se confruntă. Astfel, tinerii din grupurile vulnerabile nu obțin altceva decât drepturi egale și posibilitatea de a deveni independenți ca viitori adulți. În *Convenția pentru Drepturile Copilului* este stipulat faptul că:

1. „Statele părți se angajează să respecte și să garanteze drepturile stabilite în prezenta Convenție tuturor copiilor din jurisdicția lor, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau altă opinie, de naționalitate, apartenență etnică sau originea socială, de situația materială, incapacitatea fizică, de statutul la naștere sau de statutul dobândit al copilului ori al părinților sau al reprezentanților legali ai acestuia.
2. Statele părți vor lua toate măsurile de protejare a copilului împotriva oricărei forme de discriminare sau de sancționare pe considerente ținând de situația juridică, activitățile, opiniile declarate sau convingerile părinților, ale reprezentanților săi legali sau ale membrilor familiei sale. (Art. 2)

În ultimii ani, s-au derulat atât la nivel preșcolar, dar și la celelalte nivele, o serie de programe și proiecte educaționale de incluziune școlară care sunt centrate pe nevoile specifice ale elevilor cu CES. După cum însă afirmă și Camelia Raț, „drumul ce urmează a fi parcurs spre a transforma o școală tradițională în una incluzivă poate fi unul lung și dificil, însă, în cele din urmă, întreaga comunitate școlară beneficiază datorită acestui proces”.

Incluziunea școlară a copiilor cu CES poartă să apără în urma evaluării și determinării nevoilor sociale și educaționale. Potrivit profesorului Ruškus (2001), educația copiilor se desfășoară în baza unei programe diferite, folosind metode de diferențiere și individualizare, încurajarea relației de sprijin reciproc în clasă, diferențiere în evaluarea obiectivelor copiilor cu nevoi speciale, precum și crearea unei atmosfere de cooperare și colaborare în acest proces al integrării școlare. Un efect benefic al acestui demers de a găsi strategii eficiente de predare-învățare beneficiază și ceilalți copii. Pentru a crea o clasă în care incluziunea să fie una optimă, educatorii și profesorii trebuie să construiască un mediu de învățare care să ofere o varietate de moduri în care conținutul de învățare este reprezentat, angajat și evaluat. Acest proces aduce beneficii tuturor elevilor, nu doar celor cu nevoi speciale, deoarece cercetările arată că toți copiii au moduri diferite de învățare.

Incluziunea școlară a copiilor cu CES solicită o varietate de mijloace de organizare; prin urmare este important să se ia în considerare starea de sănătate, nevoile familiei, precum

și capacitățile fizice și psihice ale fiecărui copil. Gailieno (1997) susține că specialiștii care se ocupă de problemele copiilor cu CES tind să se concentreze asupra nevoilor de bază: dotarea materială, amenajarea spațiului, posibilitățile de mobilitate etc. Se acordă o atenție sporită stării lor fizice și reabilitării medicale; totuși, în lumina a numeroase probleme, nu se acordă o suficientă atenție stării lor emoționale, creării unui climat psihologic favorabil și dezvoltării abilităților sociale. Prin urmare, este esențial să se ia în considerare nu numai aspectele fizice, dar și aspectele sociale și psihologice.

Îmbunătățirea procesului de incluziune școlară a tinerilor cu CES necesită o anumită disponibilitate din partea tuturor celor implicați direct, dar și indirect în actul educațional: părinți, specialiști, precum și a membrilor familiei în vederea unei colaborări armonioase și pentru a încuraja integrarea tânărului. Cooperarea cadrelor didactice, a specialiștilor, părinților și a colegilor vor îmbunătăți măsura în care copiii cu CES se integrează într-un colectiv, dar și calitatea acesteia. O astfel de cooperare presupune schimbul reciproc de cunoștințe, aptitudini și experiențe.

Scopul profesorilor și al specialiștilor este acela de a convinge comunitatea școlară că copiii cu CES sunt membri egali ai comunității, chiar dacă au nevoie de o atenție deosebită. Este important de a-i pregăti pe acești copii pentru o viață independentă și de a le dezvolta personalitatea în funcție de nevoile lor speciale.

În urma studiilor, s-a arătat de-a lungul anilor că elevii cu nevoi speciale progresează mult mai mult atunci când se află într-un mediu unde sunt așteptări mai mari de la ei. Cercetătorii au demonstrat faptul că atunci când profesorii au așteptări ridicate de la anumiți elevi din clasă, respectivii copii vor înregistra performanțe mai bune (efectul Pygmalion), dar se poate întâmpla și reversul. Când elevii sunt excluși din sălile de clasă și închiși în așa numitele „clase speciale”, există un risc mult mai mare de a se ajunge la stigmatizare, ridiculizare și auto-condamnare. Mai mult decât atât, profesorii tind să trateze acești elevi ca fiind mai puțin capabili, comparativ cu așa-numiții copii normali. Într-o clasă incluzivă, copiii cu CES au posibilitatea de a experimenta sentimentul de a învăța într-un mediu școlar tipic, sunt inspirați de performanțele pozitive ale colegilor lor, încercând să se ridice la așteptările profesorilor lor.

În concluzie, după cum afirmă și Camelia Raț, în vederea pregătirii elevilor cu CES pentru un trai cât mai independent, trebuie să le oferim posibilitatea de a-și dezvolta abilitățile de socializare. „Pentru a putea dezvolta abilități sociale este nevoie de oportunități de socializare.

Cercetările indică îmbunătățirea semnificativă a relațiilor sociale a elevilor cu CES atunci când sunt incluși în grupurile de elevi tipici. Rezultatul indubitabil – creșterea independenței!”

BIBLIOGRAFIE

1. Gherguț A. (2006) - Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație, Editura Polirom, Iași
2. Raț Camelia. INCLUZIV – Îmbunătățirea procesului de incluziune pentru copiii cu autism prin adaptarea mediului și a metodelor folosite: <https://www.revistadeautism.ro/08-05-2014-incluziv-imbunatatirea-procesului-de-incluziune-pentru-copiii-cu-autism-prin-adaptarea-mediului-si-metodelor-folosite/>, articol 8 mai 2014
3. Vărășmaș, T., (2001) - Învățământul integrat și/sau incluziv, Editura Aramis, București

PARTICIPAREA PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI LA VIAȚA PUBLICĂ – ASPECTE NORMATIVE ȘI LEGISLATIVE

Bulacu Dana
Grădinița Specială ”Sfânta Elena”, Pitești, Argeș

Participarea persoanelor cu dizabilități la viața publică este strâns legată de autonomia acestora, care, la rândul său, trebuie analizată în legătură cu: capacitatea juridică, mobilitatea personală și dreptul de a trăi independent.

Capacitatea juridică este în mod special importantă deoarece afectează toate domeniile vieții: alegerea domiciliului, alegerea partenerului de viață și încheierea căsătoriei, semnarea contractului individual de muncă, gestionarea banilor și proprietății, administrarea tratamentului medical sau internarea în spital, exprimarea votului. Persoanele cu deficiențe mentale, lipsite de capacitate de exercițiu, sunt private de dreptul de a lua decizii care privesc viața lor personală, în cazul lor aplicându-se substituirea luării deciziilor de către tutorii lor, în procesul aplicării căreia s-a ajuns, de multe ori, la neglijarea voinței acestor persoane și chiar la abuzuri.

Dreptul la viață independentă și integrare în comunitate este reglementat încă din naștere dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri.

Potrivit actelor normative referitoare la evidență, domiciliu, reședință și acte de identitate, cetățenii români au dreptul să-și stabilească sau să-și schimbe, în mod liber, domiciliul ori reședința.

Suținerea dezinstituționalizării persoanelor cu dizabilități concomitent cu dezvoltarea măsurilor de prevenire a instituționalizării și de susținere a traiului în comunitate reprezintă o prioritate pentru România. Atât prin finanțare de la bugetul de stat, cât și prin atragerea de fonduri europene, se va extinde infrastructura pentru servicii sociale dezvoltate în comunitate, corespunzătoare nevoilor persoanelor cu dizabilități, în scopul de a le îmbunătăți abilitățile și capacitatea de a fi participant activi pe piața forței de muncă și la viața socială.

Dreptul la viață personală este garantat de Constituția României care afirmă faptul că “autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată, domiciliul și reședința sunt inviolabile (...). Nimeni nu poate pătrunde sau rămâne în domiciliul ori în reședința unei persoane fără învoirea acesteia, cu excepțiile prevăzute de lege”.

Pentru a-și dezvolta pe deplin potențialul fizic, mintal, social, și profesional și a realiza o deplină integrare și participare în toate aspectele vieții, persoana cu dizabilități trebuie să beneficieze de servicii și programe de abilitare și reabilitare complexe, adaptate nevoilor, pentru care, de asemenea, este necesară formarea inițială și continuă pentru personalul acestora.

În ceea ce privește participarea la viața politică și publică, Constituția României garantează egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor români, fără privilegii și discriminări. Constituția și Legea nr. 14/2003 a partidelor politice, cu modificările și completările ulterioare, asigură un cadru legal nediscriminatoriu pentru toți cetățenii și permite participarea activă a persoanelor cu dizabilități la activitățile și administrarea partidelor politice.

Participarea la viața culturală, activități recreative, timp liber și sport este garantată de Constituție, alături de libertatea persoanei de a-și dezvolta spiritualitatea și de a accede la valorile culturii naționale și universale. Statul trebuie să asigure păstrarea identității spirituale, sprijinirea culturii naționale, stimularea artelor, protejarea și conservarea moștenirii culturale, dezvoltarea creativității contemporane, promovarea valorilor culturale și artistice ale României în lume.

Legea specială obligă autoritățile competente ale administrației publice să faciliteze accesul persoanelor cu dizabilități la valorile culturii, la obiectivele de patrimoniu, turistice, sportive și de petrecere a timpului liber.

Legea educației fizice și sportului nr. 69/2000 obligă autoritățile administrației publice să asigure condiții pentru practicarea educației fizice și sportului de către persoane cu handicap fizic, senzorial, psihic și mixt, în scopul dezvoltării personalității lor și integrării în societate, precum și mijloacele care să permită sportivilor cu handicap participarea la competiții naționale și internaționale destinate lor. În România există în prezent un număr de 26 de structuri sportive, membre ale Comitetului Național Paralimpic.

În general, participarea persoanelor cu dizabilități este în multe cazuri limitată sau chiar mediu, comunicare, de atitudine.

INTEGRAREA TINERILOR CU CES ÎN COMUNITATE

Căciulan Cristina-Mariana
Grădinița P.P. Nr.5 Lugoj, Timiș

Întâlnim pretutindeni oameni cu deficiențe. Perceperea lor socială nu este întotdeauna constantă, ea variază de la societate la societate, furnizând semnificații diferite, funcție de cultură și de valorile promovate. Majoritatea copiilor cu dizabilități sunt discriminați și marginalizați, de aceea trebuie să ne imaginăm și să creăm împreună o lume în care fiecare copil să se bucure de drepturile pe care le are.

Ca ființă socială, omul este dependent de ceilalți oameni. Această dependență înseamnă, de fapt, ajutor, posibilitatea de a comunica și coopera. Acest lucru dă naștere la sentimentul de apartenență și solidaritate umană, precum și la sentimentul de securitate al individului.

Copilul diferit se adaptează greu la relațiile interpersonale, iar părinții trebuie să joace rolul de mediator între copil și persoanele străine. În alte situații, ei neagă tot ceea ce copilul observă în jurul său legat de propria deficiență, insistă pe răutatea și ipocrizia persoanelor din anturaj, cultivând la copil convingerea că lumea în care trăiește este rea.

Pe de altă parte, unii părinți refuză să țină cont de dificultățile sociale determinate de deficiență. În acest fel, ei îi împiedică pe copii să înțeleagă și să accepte toate aspectele legate de propria deficiență. Datorită acestui rol suplimentar de mediator, reacțiile părinților în fața unui copil cu deficiență capătă o importanță majoră. Părinții reacționează prin supraprotecție, acceptare, negare sau respingere.

Datorită acestui rol suplimentar de mediator, reacțiile părinților în fața unui copil cu deficiență capătă o importanță majoră. Părinții reacționează prin supraprotecție, acceptare, negare sau respingere.

Părinții echilibrați privesc situația cu realism. Ei ajung rapid în stadiul de acceptare, se maturizează și pornesc la acțiune. După ce cunosc situația reală a copilului, ei își organizează viața în așa fel încât să acorde atenție copilului cu nevoi speciale.

În funcție de diagnostic și de prognostic, părinții vor găsi resursele necesare pentru a acționa singuri sau cu ajutorul celorlalți membri ai familiei.

Școala este, de asemenea, un mediu important de socializare. Formele de integrare a copiilor cu CES pot fi următoarele:

- clase diferențiate, integrate în structurile școlii obișnuite;

- grupuri de câte doi-trei copii deficienți incluși în clasele obișnuite;
 - integrarea individuală a acestor copii în aceleași clase obișnuite.
- Integrarea școlară exprimă:
- atitudinea favorabilă a elevului față de școala pe care o urmează;
 - condiția psihică în care acțiunile instructiv-educative devin accesibile copilului;
 - consolidarea unei motivații puternice care susține efortul copilului în munca de învățare;
 - situație în care copilul sau tânărul poate fi considerat un colaborator la acțiunile desfășurate pentru educația sa;
 - corespondență totală între solicitările formulate de școală și posibilitățile copilului de a le rezolva;
 - existența unor randamente la învățătură și în plan comportamental considerate normale prin raportarea la posibilitățile copilului sau la cerințele școlare.

În școală, copilul cu tulburări de comportament aparține, de obicei, grupului de elevi slabi sau indisciplinați, el încălcând deseori regulamentul școlar și normele social-morale, fiind mereu sancționat de către educatori. Din asemenea motive, copilul cu tulburări de comportament se simte respins de către mediul școlar (educatori, colegi). Ca urmare, acest tip de școlar intră în relații cu alte persoane marginalizate, intră în grupuri subculturale și trăiește în cadrul acestora tot ceea ce nu-i oferă societatea.

Datorită comportamentului lor discordant în raport cu normele și valorile comunității sociale, persoanele cu tulburări de comportament sunt, de regulă, respinse de către societate. Aceste persoane sunt puse în situația de a renunța la ajutorul societății cu instituțiile sale, trăind în familii-problemă, care nu se preocupă de bunăstarea copilului.

Evaluarea este un proces complex, continuu și dinamic, realizat cu scopul de a cunoaște în profunzime și de a estima din punct de vedere cantitativ și calitativ particularitățile dezvoltării, limitele și potențialul copilului cu CES.

Principiile evaluării sunt următoarele:

- evaluarea trebuie să fie subordonată interesului superior al copilului, în vederea creșterii nivelului de implicare activă în planul vieții individuale și sociale a acestuia;
- evaluarea trebuie axată pe potențialul real de dezvoltare al copilului;
- evaluarea necesită o abordare complexă și completă a elementelor relevante (sănătate, nivel de instrucție și educație, grad de adaptare psihosocială, situație economică etc.), precum și a interacțiunii dintre acestea;
- evaluarea trebuie să fie unitară, să urmărească și să opereze cu aceleași obiective, criterii, metodologii pentru toți copiii, elevii și tinerii;
- evaluarea trebuie să aibă un caracter multidimensional, să determine nivelul actual de dezvoltare, pentru a oferi un prognostic și recomandări privind evoluția viitoare a copilului, în integralitatea sa;
- evaluarea presupune o muncă în echipă, cu participarea mai multor specialiști (psihologi, medici, pedagogi, profesori, educatori, sociologi, asistenți sociali, logopezi etc.);
- evaluarea se bazează pe un parteneriat autentic cu beneficiarii direcți ai acestei activități, respectiv copilul și persoanele care îl au în ocrotire.

Evaluarea copilului, elevului sau a tânărului poate fi:

- medicală;
- psihologică;
- educațională;
- socială.

Evaluarea medicală inițială se va face de către medicul de familie la care este înscris copilul și presupune examinarea clinică și efectuarea unor investigații de laborator și

paraclinice, la nevoie, pentru stabilirea unui diagnostic complet. Medicul de familie va cere consult de specialitate acolo unde este cazul.

Evaluarea psihologică presupune stabilirea nivelului de dezvoltare a funcțiilor și proceselor psihice, în vederea raportării la standardele existente. Se realizează de către profesorii psihologi din cadrul SEOSP utilizând metode variate și doar instrumente validate.

Evaluarea educațională presupune stabilirea nivelului de cunoștințe și a gradului de asimilare și corelarea acestora cu posibilitățile și nivelul intelectual al copilului, a nivelului de adaptare la mediul școlar și social, precum și identificarea problemelor și CES. Se va realiza de către cadrele didactice direct implicate în procesul educațional.

Evaluarea socială presupune, după caz, investigarea mediului de dezvoltare a tânărului: locuința, hrana, îmbrăcămintea, igiena, securitatea psihică și fizică, factorii de mediu, factorii personali. Acest tip de evaluare este realizată, de regulă, de către serviciile specializate din cadrul primăriilor de pe raza de domiciliu a copilului sau, în cazuri speciale, de către asistenții sociali din cadrul CJRAE/CMBRAE ori al centrului școlar pentru educație incluzivă/școlii speciale.

Finalitatea evaluării este de a orienta decizia și acțiunea educațională și de a propune programe ameliorativ-formative pe anumite paliere de dezvoltare, de a stabili serviciile educaționale optime în funcție de nevoile specifice ale copilului cu CES. Se va asigura în cadrul SEOSP, după caz, un interpret, specialist în domeniu, în limba minorității respective/specializat pentru deficiența respectivă.

Recunoscând faptul că orice proces de readaptare a unei persoane cu deficiențe ar trebui să țină cont de măsurile care favorizează autonomia sa personală și/sau asigură independența sa economică și integrarea sa socială cea mai completă posibil, trebuie incluse și dezvoltate programe de readaptare, măsuri individuale și colective care să favorizeze independența personală, care să-i permită să ducă o viață cât mai normală și completă posibil, ceea ce include dreptul de a fi diferit.

BIBLIOGRAFIE

1. Metodologia privind evaluarea, asistența psihoeducațională, orientarea școlară și orientarea profesională a copiilor, a elevilor și a tinerilor cu cerințe educaționale speciale din 13.12.2011;
2. Articolul „Probleme de integrare socială a copiilor cu CES” de pe website-ul www.prostemcell.ro.

INTEGRAREA COPIILOR CU CES ÎN ȘCOALA PUBLICĂ

Cazacu Camelia
Școala Gimnazială "Constantin Gheorghe Marinescu" Galați

Ideea integrării copiilor cu dizabilități în școala publică a apărut ca o reacție necesară și firească a societății la obligația acesteia de a asigura normalizarea și reformarea condițiilor de educație pentru persoanele cu cerințe educative speciale.

Integrarea înseamnă ca relațiile dintre indivizi sunt bazate pe o recunoaștere a integrității lor, a valorilor și drepturilor comune pe care le posedă. Când lipsește recunoașterea acestor valori, se instaurează alienarea și segregarea între grupurile sociale. Altfel spus, integrarea se referă la relația stabilită între individ și societate și se poate analiza având în vedere mai multe niveluri, de la simplu la complex.

Integrarea presupune egalitatea de participare socială și egalitatea de șanse în realizarea accesului la educație. Printre valorile actuale și de perspectivă ale integrării societății democratice din lume le consideră dominante pe următoarele:

- acceptarea tuturor diferențelor;
- respectul diversității;
- solidaritatea umană și mai ales cu persoane diferite;
- lupta împotriva excluderii și marginalizării;
- lupta împotriva inegalității sociale;

Accesul la integrare este valabil pentru toate persoanele, inclusiv pentru cele cu handicap, indiferent de handicapul și gravitatea acestuia.

Integrarea este un proces complex care presupune:

- a educa acei copii cu CES în școli obișnuite alături de ceilalți copii normali;
- a asigura servicii de specialitate (recuperare, terapie educațională, consiliere școlară asistență medicală și socială) în școala respectivă;
- a acorda sprijin personalului didactic al managerilor școlii în procesul de proiectare și aplicare a programelor de integrare; a permite accesul efectiv al copiilor cu CES la programul și resursele școlii obișnuite (săli de clasă, cabinete, laboratoare, bibliotecă, terenuri de sport, etc);
- a încuraja relațiile de prietenie și comunicare între toți copiii din clasă/școală;
- a asigura programe de sprijin individualizate pentru copiii cu CES;
- a accepta schimbări radicale în organizarea și dezvoltarea activităților instructiv-educative din școală;

Conform principiilor promovate în materie de educație de către organismele Internaționale, se menționează ca persoanele/elevii cu diferite tipuri de deficiențe au aceleași drepturi fundamentale ca și ceilalți cetățeni de aceeași vârstă, fără discriminare pe motive de sex, limba vorbită, religie, stare financiară sau orice altă caracteristică a persoanei în cauza sau a familiei sale.

Dacă acceptăm ideea ca, după absolvirea școlii, toți copiii trebuie să beneficieze de șansa de a participa activ la viața socială, atunci trebuie să le acordăm necondiționat această șansă încă din școală deci integrarea socială este pregătită și condiționată de integritatea școlară.

BIBLIOGRAFIE

1. Gherguț, A. (2005) - Sinteze de psihopedagogie specială, Editura Polirom

2. Mușu, I, Taflan, A., (1997) - Terapie educațională integrată, Editura Pro Humanitate, București
3. www.educație.ro
4. Verza, E., (1994) - Psihopedagogie specială, Editura Didactică și pedagogică, București

METODE ȘI TEHNICI MODERNE PENTRU INTEGRAREA ELEVILOR CU CES ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE MASĂ

Chirvăsuță Loredana Janina
Școala Gimnazială Nr. 1 Toflea, Galați

Societatea modernă, caracterizată printr-un progres semnificativ în toate domeniile și printr-o schimbare a mentalităților, are ca scop să integreze în structurile sale toate categoriile de persoane, valorizând principiul nondiscriminării și promovând drepturi egale pentru toți. În această direcție se înscriu și inițiativele privind problematica persoanelor cu dizabilități, care de multe ori se „lovesc” de etichetări sau marginalizare. A devenit o necesitate și o prioritate modificarea reprezentărilor și a atitudinilor în ceea ce îi privește, de aceea s-au adoptat politici sociale și educaționale care să le permită participarea totală și activă în viața comunității, să faciliteze accesul la o educație și o profesionalizare corespunzătoare, în acord cu propriile disponibilități.

Școala, ca instituție publică de formare și socializare umană trebuie să răspundă cerințelor tuturor elevilor, atât celor care au un ritm de învățare și un potențial intelectual și aptitudinal peste medie, dar și celor care manifestă deficiențe de învățare. Ambele categorii pot fi considerate cu cerințe educative speciale și necesită un program individualizat de învățare.

Termenul cerințe educaționale speciale desemnează o abordare educativă diferențiată și specializată a elevilor cu deficiențe mentale, dizabilități fizice, afecțiuni somatice etc. Este o provocare să lucrezi cu copiii cu CES, având în vedere caracteristicile și manifestările tulburărilor cu care se confruntă, dar nu este imposibil deoarece și ei au potențial pentru dezvoltare, doar că este necesar să se descopere cele mai potrivite moduri prin care să fie activat. Procesul instructiv-educativ și compensator-recuperator în educația specială se subordonează principiilor didacticii generale, cu mențiunea că este nevoie de flexibilitate și adaptare la particularitățile aptitudinale ale elevilor. În proiectarea și desfășurarea lecțiilor, cadrele didactice pot valorifica cele mai operante modalități de lucru, mixând strategiile didactice tradiționale cu cele moderne, utilizând diverse tehnici terapeutice, obiectivul fiind acela de a crea competențe ce vor asigura autonomia personală și integrarea socio-profesională.

Obiectivul principal al școlilor de masă în care învață elevii cu CES este asigurarea integrării acestora în mediul școlar. Școala trebuie să aibă în vedere transformarea elevului într-o persoană capabilă să-și creeze propriile procese și strategii de raționament, utile pentru rezolvarea problemelor reale și apropiate. Adaptarea curriculum-ului la nivelul clasei reprezintă una dintre soluțiile propuse de către factorii abilitați. O calitate esențială a curriculum-ului școlar actual este aceea că vizează un grad mare de flexibilitate, astfel încât să permită fiecărui copil să avanseze în ritmul său și să fie tratat în funcție de capacitățile sale de învățare. Pentru aceasta este nevoie ca formularea obiectivelor, stabilirea conținuturilor

instruirii, modalitățile de transmitere a informațiilor în clasă și evaluarea elevilor să se facă diferențiat.

Studiile din domeniu au relevat influența pozitivă asupra calității actului educativ pe care o are aplicarea metodelor și procedeele didactice interactive, având ca rezultat creșterea motivației pentru învățare, crearea anumitor deprinderi, dezvoltarea autonomiei personale, facilitarea învățării în ritm propriu, încurajarea cooperării între elevi pentru rezolvarea unor sarcini, ceea ce conduce la cunoaștere și acceptare reciprocă, respectarea altor opinii, înțelegerea realității. Alois Gherguț descrie câteva metode de învățare prin cooperare eficiente și în cazul copiilor cu cerințe educative speciale.

Printre acestea se numără:

- Brainstormingul: elevii prezintă sau scriu tot ce știu despre un anumit subiect.
- Știu/Vreau să știu/ Am învățat: se vorbește despre ceea ce elevii știu deja despre o temă anume și după aceea se formulează întrebări la care se așteaptă găsirea răspunsului în timpul lecției, iar la finalul ei se verifică ce au aflat elevii după parcurgerea conținuturilor.
- Turul Galeriei: în grupuri de trei sau patru elevi se lucrează la o sarcină ce are ca rezultat un produs, care poate fi expus în clasă. Fiecare grup va examina atent lucrările celorlalte grupe, rotindu-se de la un produs la altul și se poate discuta pe margine acestora. Astfel, prin feedbackul oferit de colegi se consolidează anumite cunoștințe și se valorizează produsul obținut în grup.
- Activitatea dirijată de citire – gândire: presupune fragmentarea unui text astfel încât elevii pot face predicții despre ce se va întâmpla în fragmentul următor.

Alte metode activ-participative mai sunt: interviul în trei etape, predicțiile în perechi, unul stă și trei circulă, linia valorilor, masa rotundă.

Pentru optimizarea intervențiilor la elevii cu dizabilități, nu trebuie neglijată nici utilitatea mijloacelor și materialelor didactice variate și personalizate. Totodată, un rol important în recuperarea și integrarea acestor elevi îl au și activitățile de terapie educațională (terapia ocupațională, meloterapia, dezvoltarea autonomiei personale, ludoterapia), scopul fiind acela de a forma deprinderi de viață cotidiană (asigurarea îngrijirii propriului corp și a locuinței, folosirea serviciilor din comunitate) cultivare a capacităților și aptitudinilor pentru muncă (elevii cu dizabilități pot fi învățați să realizeze diverse activități productive care îl pot ajuta ulterior în găsirea unui loc de muncă specific) și educarea abilităților pentru petrecerea timpului liber.

BIBLIOGRAFIE

1. Gherguț, A. (2006) - Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație, Editura Polirom, Iași
2. Popovici, D. (1998) – Învățământul integrat sau incluziv, Editura Corint, București

INTEGRAREA ELEVILOR CU CERINȚE SPECIALE

Chivereanu Iuliana

Școala Gimnazială "Theodor Aman" Câmpulung, Argeș

Cerințe/nevoi educative speciale - CES - este o sintagma, care se referă la cerințele în plan educativ ale unor categorii de persoane, cerințe consecutive unor disfuncții sau deficiențe de natură intelectuală, senzorială, psihomotrice, fiziologică sau ca urmare a unor condiții psihoafective, socioeconomice sau de altă natură; aceste cerințe plasează persoana/elevul într-o stare de dificultate în raport cu ceilalți din jur, stare care nu-i permite o existență sau o valorificare în condiții normale a potențialului intelectual și aptitudinal de care acesta dispune și induce un sentiment de inferioritate ce accentuează condiția sa de persoană cu cerințe speciale. În consecință, activitățile educative școlare și/sau extrașcolare reclamă noi modalități de proiectare și desfășurare a lor în relație directă cu posibilitățile reale ale elevilor, astfel încât să poată veni în întâmpinarea cerințelor pe care elevii respectivi le resimt în raport cu actul educațional (acest proces presupune, pe lângă continuitate, sistematizare, coerență, rigoare și accesibilizare a conținuturilor, un anumit grad de înțelegere, conștientizare, participare, interiorizare și evoluție în planul cunoașterii din partea elevilor).

Educația integrată presupune ca relațiile dintre indivizi să se bazeze pe o recunoaștere a integrității lor, a valorilor și drepturilor comune pe care le posedă.

Integrarea înseamnă că relațiile dintre indivizi sunt bazate pe o recunoaștere a integrității lor, a valorilor și drepturilor comune pe care le posedă. Când lipsește recunoașterea acestor valori, se instaurează alienarea și segregarea între grupurile sociale. Altfel spus, integrarea se referă la relația stabilită între individ și societate și se poate analiza având în vedere mai multe niveluri, de la simplu la complex.

Integrarea presupune egalitatea de participare socială și egalitatea de șanse în realizarea accesului la educație.

Nivelurile integrării se află în relație de interacțiune, se influențează și se îmbogățesc reciproc creând astfel ansamblul de condiții necesar pentru schimbarea societății și transformarea într-o societate capabilă să asigure integrarea persoanelor cu handicap mintal în interiorul ei. Accesul la integrare este valabil pentru toate persoanele, inclusiv pentru cele cu un handicap, indiferent de handicapul și gravitatea acestuia. În acest sens nu ar trebui să existe nici o restricție.

Practică școlară în domeniul educației integrate a demonstrat faptul că rezolvarea problemelor pe care copiii le întâmpină în procesul instructiv-educativ determină o analiză pe mai multe planuri a problemelor de învățare, în funcție de orientarea și perspectiva de abordare a acestor probleme. Astfel, putem identifica următoarele perspective:

- perspectiva individuală - pune accentul pe identificarea și evidențierea problemelor specifice de învățare ale fiecărei categorii de copii cu cerințe educative speciale;
- perspectiva de grup - se referă la relațiile elevului cu ceilalți colegi de clasă și la modalitățile de rezolvare în grup a problemelor de învățare;
- perspectiva curriculară - adaptarea mijloacelor de învățare, asigurarea eficienței învățării pornind de la particularitățile individuale ale fiecărui elev, rezolvarea dificultăților de învățare prin folosirea unor tehnici de învățare specifice învățământului integrat, strategiile învățării interactive:
 - valorificarea experiențelor zilnice ale elevilor prin crearea unor scenarii-tip;
 - valorificarea cunoștințelor anterioare ale elevilor în desfășurarea lecțiilor noi;
 - utilizarea situațiilor de joc în învățare;

- folosirea problematizării pe secvențe didactice și aplicarea practică a rezultatelor;
- colaborarea cu familia și valorificarea resurselor din comunitate ca tehnici de sprijinire a învățării, predării și evaluării;
- implicarea elevilor în activități care presupun cooperare pentru rezolvarea unor probleme și unde pot învăța să asculte, să negocieze și să accepte părerea celuilalt, indiferent de statutul sau rolul pe care îl dețin în grupul respectiv.

Conform principiilor promovate în materie de educație de către organismele internaționale, se menționează că persoanele/elevii cu diferite tipuri de deficiențe au aceleași drepturi fundamentale ca și ceilalți cetățeni de aceeași vârstă, fără discriminare pe motive de sex, limba vorbită, religie, stare financiară sau orice altă caracteristică a persoanei în cauza sau a familiei sale.

Dacă acceptăm ideea că, după absolvirea școlii, toți copiii trebuie să beneficieze de șansă de a participa activ la viața socială, atunci trebuie să le acordăm necondiționat această șansă încă din școală; deci integrarea socială este pregătită și condiționată de integrarea școlară.

Procesul de integrare a copiilor în dificultate presupune din partea profesioniștilor antrenați nu doar interes, cunoștințe și competențe – ci și o capacitate reală de a lucra în echipă. O echipa constituită atât în cadrul școlii, dar și o echipa la nivel interinstituțional, care să-i includă pe toți profesioniștii care răspund de copil: educator sau asistent maternal, asistent social, profesor diriginte, director de școală și alții.

Pentru fiecare copil aflat în sistemul de protecție este necesară elaborarea și aplicarea unui proiect personalizat de îngrijire, educare, recuperare, (re)integrare familială și socială.

O parte importantă a proiectului personalizat este cea referitoare la proiectul de integrare în școală și comunitate. Pentru orice copil în dificultate care urmează o formă de învățământ preșcolar sau școlar acest proiect se realizează în parteneriat cu grădinița/școala din comunitate. Managerul de caz va antrena în elaborarea și aplicarea acestui document scris pe directorul școlii și pe educatoarea, învățătorul sau profesorul diriginte care răspunde de educația copilului respectiv.

Proiectul personalizat de integrare în școală și comunitate este un dosar care include date despre copil, evaluarea inițială a situației acestuia, planul de intervenție și rapoarte care reflectă evoluția situației pe parcursul implementării planului.

Acest document facilitează legătură dintre serviciile de protecție a copilului și școală, muncă în echipa interdisciplinară și asigură antrenarea responsabilă și complementară a profesioniștilor din sistem, a directorului de școală și a cadrelor didactice, a familiei, a copiilor și adulților din comunitate pentru că fiecare copil aflat în situație de risc, cu CES sau cu probleme sociale să fie sprijinit în integrarea sa școlară, profesională și socială.

Integrarea socială nu poate fi separată de integrarea școlară, ea nu este doar post-școlară, ci se construiește treptat, pe măsură devenirii copilului prin educație, ca adult „ființă socială” școală fiind însăși o parte a vieții sociale, că atare progresul în direcția dobândirii autonomiei, „competențe” sociale trebuie să constituie la fel ca și dezvoltarea intelectuală, o finalitate educațională.

Principiile educației integrate sunt:

- principiul prevenirii deficiențelor și handicapului
- principiul egalizării șanselor de acces la toate formele și gradele de învățământ
- principiul adaptării educației speciale la cerințele individuale ale fiecărui copil cu deficiență
- principiul intervenției precoce
- principiul participării largi a comunității locale la rezolvarea problemelor educației speciale
- principiul structurilor alternative

Integrarea este un proces care se structurează după valorile conștiinței umane.

În cadrul acestui proces nu faptul că un individ poate exercita o îndeletnicire pe baza unei aptitudini devine important, ci din contra, esențial este faptul structurii axiologice și al gradului de operaționalitate axiologică a conștiinței umane, pentru că realizarea integrării umane pe plan social este o decizie simultană a societății și a personalității, deciziile neputând fi luate, decât pe baza unor sisteme ierarhizate de valori.

Ca să existe o decizie integratoare, conștiința umană trebuie să posede în substanța sa aceste valori.

Educația integrată îi va permite copilului cu CES să trăiască alături de ceilalți copii, să desfășoare activități comune, dobândind abilități indispensabile pentru o viață cât mai apropiată de cea a valizilor, pentru o adecvată inserție socială.

Principiul normalizării presupune luarea în seamă nu doar a modului în care persoana cu deficiențe se adaptează la cerințele vieții sociale, dar în același timp, la felul în care comunitatea înțelege să se conformeze nevoilor și posibilităților persoanei în dificultate. Normalizarea implică includerea într-un mediu școlar și de viață cotidiană nediscriminatoriu și asigurarea unei multitudini de servicii care să reducă pe cât posibil starea de handicap, chiar dacă deficiențele sau afecțiunile propriu-zise nu pot fi încă depășite.

BIBLIOGRAFIE

1. Florea, N., (2008) - Educația pentru prevenirea factorilor de risc, Editura Arves, Craiova
2. Verza, E., Păun, E., (1998) - Educația integrată a copiilor cu handicap, Unicef
3. Vrăsmaș, T., (2001) - Învățământ și/sau inclusiv, Editura Aramis

INTEGRAREA COPIILOR CU C.E.S. ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE MASĂ

Ciorășteanu Mariana
Grădinița cu P.P. nr. 18 Focșani, Vrancea

„... în livadă ne place să avem copaci care rodesc mai devreme sau mai târziu
[...] toate aceste roade sunt bune, nici unul nu este de aruncat.
De ce să nu acceptăm în școli, minți mai agere sau mai încete?
De ce nu i-am ajuta? Pierdem timp dar câștigăm satisfacție și respect!...”
Comenius

Noțiunea de a fi „altfel” a înglobat un sens negativ de-a lungul istoriei omenirii, inclusiv în spațiul educativ. A fi diferit înseamnă a nu fi în conformitate cu majoritatea, cu norma, cu regula, ceea ce a dus implicit de-a lungul timpului la un fel de sancțiune simbolică la nivel social. Această diferență a direcționat sectorul educației în a plasa „altfelul” într-un subiect central, lansându-se multiple campanii împotriva rasismului, xenofobiei etc. În societatea modernă, acceptarea diferenței devine un obiectiv important al educației, punându-se accent deosebit pe personalizarea acesteia, ca demers de valorificare a diferenței, a caracteristicilor individuale prin sprijin specific și promovare a individualității în contextul comunității.

Integrarea educativă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu cerințe speciale aflate în dificultate psiho-motorie, cu dizabilități senzoriale, intelectuale, de limbaj, psiho-comportamentale, printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, socială și pedagogică. Principiul central al acestei integrări este adaptarea școlii și educației la diversitatea tipurilor

și a posibilităților de învățare, la interesele și abilitățile de care aceștia dispun. În sens mai larg, integrarea educativă presupune schimbarea mentalităților cu privire la rolul social al școlii, schimbarea mentalităților în plan individual, al cadrelor didactice, al părinților etc., dar mai ales la nivelul modului de desfășurare a activității didactice.

Prin recunoașterea tulburării de învățare la elevi, cadrul didactic a făcut primul pas în remedierea educabilului cu cerințe educative speciale, profesorul va fi capabil să abordeze în mod diferențiat învățarea/educarea acestui elev. Aceasta necesită eforturi și energii suplimentare din partea cadrului didactic, deoarece copiii cu dificultăți de învățare au nevoie de activități recuperatorii și de o atitudine specifică, conform nevoilor individuale. Această abordare diferențiată necesită o colaborare strânsă între pedagog și psihologul școlar și mai ales cu părintele copilului. Cadrului didactic îi revin responsabilitățile abordării diferențiate, pe de altă parte colaborarea lui cu psihologul școlar mărește eficacitatea intervenției educaționale, iar prin menținerea unei legături strânse cu familia cresc șansele recuperării mai rapide. Activitatea psihopedagogică cu copiii cu cerințe educative speciale trebuie să prezinte un efect dublu, în sensul că:

- având un caracter corectiv-formativ, ea are ca scop central reducerea și corecția deficiențelor intervenite în dezvoltare;

- prin întreținerea și stimularea factorilor non- intelectuali ai personalității cum ar fi: motivația de învățare, interes, senzația competenței, aptitudini de comunicare verbală, etc.

Strategia națională cu privire la egalizarea șanselor pentru copiii și tinerii cu deficiențe are la bază ideea educației pentru toți și pentru fiecare.

- Școlile trebuie să includă în procesul de învățământ toți copiii, indiferent de condițiile fizice, intelectuale, lingvistice sau de altă natură;

- Învățământul trebuie adaptat la cerințele copilului și nu copilul să se adapteze la cerințele prefabricate;

- Participarea la procesul de învățământ în cadrul școlilor obișnuite, deschise pentru toți membrii societății;

- Școala incluzivă trebuie să recunoască și să reacționeze la diversele cerințe ale elevului prin: programe de învățământ adecvate, organizare eficientă, strategii didactice concrete, folosirea optimă a resurselor, parteneriate cu celelalte instituții ale comunității;

- Copilul deficient trebuie să primească întregul sprijin suplimentar de care are nevoie pentru obținerea de performanțe proprii după posibilitățile lui.

Educația primită acasă și la școală/ grădiniță are un rol hotărâtor în dezvoltarea și socializarea acestor copii. Cel mai important lucru este ajutorul timpuriu dat copilului (în familie, grădiniță, școală). Atitudinea pozitivă zilnică a adultului față de copil îl poate ajuta efectiv în dezvoltarea capacităților de comunicare. Copilul va comunica mai ușor dacă dorește să o facă, dacă dorește să exprime lucrurile pe care le trăiește. Folosind eficient capacitățile noastre de comunicare, vom putea stimula modul de comunicare al copilului și implicit vom înlesni integrarea mai rapidă. Relația dintre normalizare și integrare este, la rândul ei, una complexă. Un punct de vedere des invocat este acela că dacă normalizarea reprezintă scopul general, integrarea, în diversele ei forme, niveluri sau moduri, constituie mijlocul de atingere al normalizării. Școala și familia, ca agenți ai socializării, au un rol foarte important în integrarea copiilor cu cerințe educative speciale în învățământul de masă. Așadar, în urma deciziei că acel copil se va înscrie în învățământul obișnuit, este necesar luarea unor măsuri pentru integrarea lui reală.

Identificarea și evaluarea corectă a copiilor cu cerințe educative speciale este piatra de hotar care poate determina evoluția în timp a dezvoltării armonioase a personalității copiilor și ea trebuie făcută numai de serviciile specializate pentru o corectă orientare școlară și o recomandare calificată asupra intervențiilor de care ar putea beneficia copilul pentru realizarea dezideratului „egalizarea șanselor tuturor copiilor”. Identificarea cerințelor

educative speciale si intervenția de sprijin, au ca scop final evitarea insucceselor școlare care pot avea influențe nefaste în dezvoltarea armonioasă a personalității.

„Fiecăruia-i dată de natură măsura de minte, pe care a fost silit s-o aibă.

Educația poate să dezvolte puterile minții existente, nu poate pune însă ceea ce nu-i.”

M. Eminescu

BIBLIOGRAFIE

1. Blândul, V., (2005) - Introducere în problematica psihopedagogiei speciale, Editura Universității din Oradea
2. Gheruț, A., (2001) - Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată, Editura Polirom, Iași
3. Revista „Învățământul primar”, nr. 1/2000, Editura Discipol, București
4. Verza, E., (1994) - Psihopedagogie specială, manual pentru clasa a XIII-a, școli normale, E.D.P., București

ELEMENTE DE MANAGEMENTUL INTEGRĂRII

Curelariu Elena – Cătălina

Școala Gimnazială „Gh. I. Brătianu”- Grădinița P.P. nr. 6, Iași

Educația integrată se referă în esență la integrarea în structurile învățământului de masă a copiilor cu cerințe speciale în educație (copii cu deficiențe senzoriale, fizice, intelectuale sau de limbaj, defavorizați socio-economic și cultural, copii din centrele de asistență și ocrotire, copii cu ușoare tulburări psihoafective și comportamentale, etc) pentru a oferi un climat favorabil dezvoltării armonioase și cât mai echilibrate a personalității acestora.

Este evident faptul că nu se pot rezolva în totalitate problemele și nevoile copiilor cu deficiențe integrați în învățământul de masă. În plus, apar probleme care țin de contextul socio-economic, geografic al sistemului de învățământ și care trebuie luate în considerare. Nu trebuie ignorat faptul că pot exista situații în care copiii cu deficiențe să nu se poată integra în școlile de masă, fiindu-le mai bine în școli speciale sau părinți care să se opună cu stăruință integrării. Cu toate acestea, deontologia și dreptul fiecărui copil de a avea șanse egale în educație, nu ne permit să utilizăm aspecte de tipul celor menționate anterior, ca argument împotriva învățământului integrat sau ca justificare la neputința noastră, a celor chemați să răspundă de actul educației și formării copiilor noștri, de a înțelege și accepta, de a renunța la unele prejudecăți despre copiii care nu s-au bucurat de aceeași șansă ca a noastră.

Ca și în alte probleme pedagogice, în domeniul managementului integrării, teoria nu atins încă suficient nivelul generalizării practicii empirice. Managementul integrării și educațional reprezintă o concepție integrativă explicită, dar și o atitudine, o metodologie de acțiune orientată spre succes educațional.

În educația integrată, nevoia actuală de formare pentru succes, eficiență, calitate, progres, a copiilor cu CES, impune o mai bună pregătire a profesorului. La nivelul actual al conceperii și realizării educației integrate, profesorul-manager nu mai poate îndeplini doar condițiile clasice ale unui educator.

În scopul unei reușite depline a integrării copiilor cu cerințe educative speciale într-o școală de masă, este nevoie de parcurgerea în timp a mai multor etape distincte prin care se

urmărește asigurarea condițiilor optime pentru o nouă formă de organizare a școlii și a curriculum-ului aplicat în școala respectivă.

În sinteză, cele mai importante momente ale acestui amplu demers al sistemului actual de învățământ în țara noastră sunt:

1. Sensibilizarea

Este prima etapă și urmărește pregătirea mediului școlar (începând de la conducerea școlii, continuând cu colectivul de cadre didactice, elevii, personalul administrativ al școlii, părinții copiilor). În această etapă, prin acțiuni de informare, pe toate căile, se încearcă identificarea și valorificarea potențialului uman existent în școală (în primul rând cadrele didactice) care să dorească și să aibă competența necesară în munca cu clasele și cu elevii incluși într-un program de integrare. Această etapă are un caracter mai special, deoarece este primul pas în încercarea de a modifica/ameliora o serie de reprezentări/stereotipuri cognitive cu privire la educarea și socializarea copiilor cu diferite tipuri de deficiențe, de mai multe ori, aceste reprezentări deformate sunt rezultatul unor dezinformări sau informări unilaterale cu privire la viața și evoluția persoanelor cu nevoi speciale

2. Training-ul

Training-ul este pasul următor, în care persoanele din școală, implicate în activități didactice și care manifestă deschidere față de ideea integrării sunt incluse într-un program de training în care învață principii, metode și tehnici adecvate activităților instructiv-educative cu elevii cu CES și, în același timp, modalitățile prin care aceste metode și tehnici pot fi adaptate în timpul orelor la clasă, precum fiecare categorie sau tipuri de elevi în parte, astfel încât fiecare dintre ei să primească cunoștințele în forme accesibile capacităților și nevoilor lor de învățare. Această etapă include și o serie de activități cu caracter practic, pentru a evidenția în condiții reale de activitate dificultățile speciale care apar într-un asemenea demers didactic, dar și pentru identificarea căilor prin care conținutul învățământului poate fi restructurat, cu scopul de a-l face accesibil tuturor elevilor clasei. În acest mod, cadrele didactice își dau seama că în condițiile promovării integrării în învățământul de masă nu mai au de-a face cu o clasă de elevi de tip „tradițional”, ci noua structură a clasei necesită o abordare nouă, în primul rând în ceea ce privește relaționarea cu fiecare elev în parte, dar și în privința menținerii unei cooperări/comunicări între elevii clasei. Astfel, profesorul, dintr-o persoană care era privită ca fiind o autoritate în transmiterea cunoștințelor, devine în mod necesar o persoană cu rol mediator în selecția și transmiterea cunoștințelor.

3. Luarea deciziei

Luarea deciziei reprezintă o etapă decisivă care, prin implicațiile sale, va determina schimbarea vieții sociale în ansamblu. Această etapă are o conotație managerială puternică și implică reorganizarea structurilor funcționale ale școlii și revizuirea atitudinii tuturor angajaților școlii față de actul educațional în noile condiții impuse de actul integrării.

4. Tranziția

Este etapa cea mai dificilă, în care transformările manageriale din școală solicită din partea cadrelor didactice, în special, adoptarea noilor modalități de lucru în plan didactic și renunțarea la unele stereotipuri care vin în contradicție cu noul mod de abordare a educației în condițiile integrării. Cel mai dificil moment, pentru unii profesori, va fi atunci când vor fi nevoiți să-și reorganizeze seturile de status-rol în concordanță cu noile poziții oferite de relația profesor-elev privită din perspectiva integrării. Tranziția spre noul mod de lucru necesită schimbări și în organizarea școlii privind structura claselor, dotărilor necesare în clasă și în școală, alcătuirea unui curriculum flexibil și accesibil fiecărui elev în parte, stabilirea unor modalități noi de relaționare și colaborare cu părinții copiilor, etc.

5. Evaluarea procesului

Evaluarea procesului este o etapă vitală, care asigură reușita integrării. Ea trebuie să se facă periodic, prin implicarea tuturor părților: profesori, părinți, elevi și uneori o serie de experți

(cadre didactice universitare, cercetători în domeniu). Evaluarea ajută în primul rând, adaptarea permanentă la nevoile reale ale elevilor, a tuturor proceselor care se desfășoară în școală pe linia integrării și, în același timp, flexibilitate, absolut necesare în privința organizării și conducerii școlii.

BIBLIOGRAFIE

1. Cozma, T., Gherguț, A. (2001) - Introducere în problematica educației integrate, Editura „Spiru Haret”, Iași
2. Coord. Stela Coman (2001)– Parteneriat în educația integrată a copiilor cu cerințe educative speciale, Editura „Spiru Haret”, Iași

INTEGRAREA ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR A COPIILOR CU C.E.S.

Dupu Mariela
Grădinița Nr. 6 Dorohoi

Omul este o ființă dependentă în activitatea pe care o desfășoară de ceilalți. Are nevoia permanentă de a comunica și coopera. Întâlnim peste tot în jurul nostru oameni cu deficiențe. Ei sunt percepuți diferit, perceperea lor socială nefiind întotdeauna constantă, ea variază de la societate la societate, furnizând semnificații diferite, în funcție de cultura și de valorile promovate. Mulți oameni au reticențe față de persoanele cu deficiențe, deoarece au o concepție greșită despre ele. Trebuie însă să înțelegem că sunt niște oameni la fel ca ceilalți, fiind produsul unic al eredității lor și al mediului.

Persoanele deficiente, la rândul lor au două păreri în ceea ce privește impedimentul lor: unele îl consideră un dezastru, iar altele un simplu inconvenient. Din categoria copiilor cu C.E.S (cerințe educative speciale) fac parte atât copiii cu deficiențe propriu zise, cât și copiii fără deficiențe, dar care prezintă manifestări stabile de inadaptare la exigențele școlii.

Copiii cu C.E.S. pot prin joc să-și exprime propriile capacități. Astfel copilul capătă prin joc informații despre lumea în care trăiește, intră în contact cu oamenii și cu obiectele din mediul înconjurător și învață să se orienteze în spațiu și timp.

Datorită faptului că se desfășoară mai ales în grup, jocul asigură socializarea. Jocurile sociale sunt necesare pentru persoanele cu handicap, întrucât le oferă șansa de a juca cu alți copii, orice joc având nevoie de minim două persoane pentru a se desfășura. Jocurile trebuie însă să fie adaptate în funcție de deficiența copilului.

Copiii cu tulburări de comportament trebuie să fie permanent sub observație, iar la cei cu ADHD jocurile trebuie să fie cât mai variate. Școala și grădinița sunt de asemenea un mediu important de socializare.

Formele de integrare a copiilor cu C.E.S. pot fi următoarele: clase diferențiate, integrate în structurile școlii obișnuite, grupuri de câte doi-trei copii deficienți incluși în clasele obișnuite, integrarea individuală a acestor copii în aceleași clase obișnuite.

Integrarea școlară exprimă atitudinea favorabilă a elevului față de școala pe care o urmează; condiția psihică în care acțiunile instructive-educative devin accesibile copilului; consolidarea unei motivații puternice care susține efortul copilului în munca de învățare; situație în care copilul sau tânărul poate fi considerat un colaborator la acțiunile desfășurate

pentru educația sa; corespondența totală între solicitările formulate de școală și posibilitățile copilului de a le rezolva; existența unor randamente la învățătură și în plan comportamental considerate normale prin raportarea la posibilitățile copilului sau la cerințele școlare.

În școală și grădiniță, copilul cu tulburări de comportament aparține de obicei grupului de elevi slabi sau indisciplinați, el încălcând deseori regulamentul școlar. Din asemenea motive, copilul cu tulburări de comportament se simte respins de către mediul școlar (educatori, colegi). Ca urmare, acest tip de școlar intră în relații cu alte persoane marginalizate, intră în grupuri subculturale și trăiește în cadrul acestora tot ceea ce nu-i oferă societatea.

Datorită comportamentului lor discordant în raport cu normele și valorile comunității sociale, persoanele cu tulburări de comportament sunt, de regulă, respinse de către societate. Aceste persoane sunt puse în situația de a renunța la ajutorul societății cu instituțiile sale, trăind în familii problemă, care nu se preocupă de bunăstarea copilului.

Elevii cu C.E.S. au nevoie de un curriculum planificat diferențiat, de programe de terapie lingvistică, de tratament logopedic specializat, de programe specifice de predare-învățare și evaluare specializate, adaptate abilităților lor de citire, scriere, calcul, de programe terapeutice pentru tulburări motorii. De asemenea vor beneficia de consiliere școlară și vocațională personală și a familiei.

Stilul de predare trebuie să fie cât mai apropiat de stilul de învățare pentru ca un volum mai mare de informații să fie acumulat în aceeași perioadă de timp. Acest lucru este posibil dacă este cunoscut stilul de învățare al copilului, dacă este făcută o evaluare eficientă care ne permite să știm cum învață copilul, dar și ce și cum este necesar să fie învățat.

Elevii cu tulburări vizuale, tulburări de auz, cu dizabilități fizice, necesită programe și modalități de predare adaptate cerințelor lor educative, programe de terapie, rampe de acces pentru deplasare, asistență medicală specializată, asistență psihoterapeutică.

Elevii ce prezintă tulburări emoționale trebuie să fie din timp identificați astfel încât consultarea psihologului, a medicului neuropsihiatru și terapia să fie făcute cât mai precoce, cu implicarea tuturor factorilor educaționali (familie, cadre didactice). Consilierul școlar este și el de un real ajutor, el oferind consilierea elevului și a familiei.

Abordarea incluzivă susține că școlile au responsabilitatea de a-i ajuta pe elevi să depășească barierele din calea învățării și că cei mai buni profesori sunt aceia care au abilitățile necesare pentru a-i ajuta pe elevi să reușească acest lucru. Pentru aceasta școala trebuie să dispună de strategii funcționale pentru a aborda măsuri practice care să faciliteze îndepărtarea barierelor cu care se confruntă elevii în calea participării lor la educație. Putem stabili de asemenea relații de colaborare cu autoritățile locale, părinții și reprezentanții comunității.

BIBLIOGRAFIE

1. Albu, A., Albu, C. (2000) - Asistența psihopedagogică și medicală a copilului deficient fizic, Editura Polirom, Iași
2. Ionescu, S. (1975) - Adaptarea socioprofesională a deficienților mintal, Editura Academiei, București
3. Popescu, G, Pleșa, O. (1998)- Handicap, readaptare, integrare, Pro Humanitate, București
4. Verza, E, Păun, E.(1998) - Educația integrată a copiilor cu handicap, Unicef
5. Weihs, T J. (1998) - Copilul cu nevoi speciale, Editura Triade, Cluj Napoca
6. Arcan, P, Ciumageanu, D. - Copilul deficient mintal, Editura Facla
7. Verza F.(2002) - Introducerea în psihopedagogia specială și asistența socială, Editura Fundației Humanitas
8. Pavelcu, V. (1989) - Psihiatrie, Editura Medicală
9. Enăchescu, C. (2000) - Tratat de psihopatologie, Editura Tehnică
10. Nicola, I. (1994) - Pedagogie, Editura Didactică și Pedagogică, București

EDUCAȚIA INTEGRATĂ

Florescu Paula Cristina
Liceul Tehnologic "Constantin Brâncuși" Pitești, Argeș

Alternativă a învățământului special, educația integrată permite acordarea serviciilor de sprijin pentru copii cu posibilități de recuperare și reintegrare, care altădată ar fi fost orientați către școala specială.

Pentru a realiza integrarea copiilor cu CES, trebuie să acționăm asupra diferitelor niveluri de dezvoltare a personalității lor, și anume: la nivel biologic, la nivel psihic, la nivel social.

Scopurile principale ale relației dintre școală, familie și comunitate, în vederea integrării copiilor cu nevoi speciale sunt:

- informarea și sensibilizarea comunității cu privire la posibilitatea recuperării, educației chiar și pentru copiii ce au abandonat școala;
- sporirea conștientizării din partea comunității școlare a necesității implicării în transformarea școlii într-o școală integrativă;
- schimbarea mentalității și atitudinii opiniei publice față de copiii cu nevoi speciale;
- dezvoltarea unei rețele de cooperare în domeniul educației, implicată în procesul de integrare (ex.: poliția, serviciile sociale, spitale, etc.);
- implicarea părinților copiilor din clasă în vederea reacționării mai rapide la probleme și acordarea sprijinului suplimentar copiilor cu nevoi speciale;
- implicarea comunității în sprijinul acordat copiilor cu nevoi speciale;
- elaborarea programelor școlare de informare și pregătire a comunității locale pentru educația incluzivă, prin aceasta înțelegând adaptarea școlii la cerințele speciale ale fiecărui copil, indiferent de problemele acestuia, și nu a copilului la cerințele școlii, găsirea unor strategii didactice adecvate, a unor metode și tehnici de lucru specifice: planificare, instruire, evaluare.

Integrarea școlară a copiilor cu cerințe speciale în învățământul de masă presupune:

- a educa copiii cu cerințe speciale în școli obișnuite, alături de copiii normali;
- a asigura servicii de specialitate (recuperare, terapie educațională, consiliere școlară, asistență medicală și socială etc.) în școala respectivă;
- a acorda sprijinul necesar personalului didactic și managerilor școlii în procesul de proiectare și aplicare a programelor de integrare;
- a permite accesul efectiv al copiilor cu cerințe speciale la programul și resursele școlii obișnuite (biblioteca, terenuri de sport etc);
- a încuraja relațiile de prietenie și comunicarea între toți copiii din clasă/școală;
- a educa și ajuta toți copiii pentru înțelegerea și acceptarea diferențelor dintre ei;
- a ține cont de problemele și opiniile părinților, încurajându-i să se implice în viața școlii;
- a asigura programe de sprijin individualizate pentru copiii cu cerințe speciale;
- a accepta schimbări în organizarea și dezvoltarea activităților instructiv-educative din școală.

Dificultățile în învățarea școlară sunt cauzate de mai mulți factori:

Factori primari care influențează procesul învățării sunt factorii personali ce țin de rata dezvoltării individuale (înălțime, greutate, forță de strângere, vârstă mentală, vârstă lecturii, vârstă educațională, vârstă pentru matematică, nivelul maturității sociale, nivelul maturității emoționale): - determinări anatomo-fiziologice, malformații corporale sau deficiențe senzoriale - sunt susceptibile de a da naștere unor complexe de inferioritate sau inhibiții accentuate cu efect de diminuare a energiei psiho-nervoase și a potențialului intelectual.

Factori psihologici individuali de origine endogenă cum ar fi: nivelul redus al inteligenței individuale, autismul infantil, hiperexcitabilitatea, făcându-i pe elevi să acorde situațiilor și evenimentelor școlare curente valențe afective exagerate, punându-se frecvent în situații de conflict cu profesorii și colegii.

Factorii psihologici individuali de origine exogenă pun elevul în situații severe de conflict și frustrare, elevul fiind astfel expus realizării unor stări depresive și de insecuritate (anxietate).

Factorii școlari: - volumul sarcinilor școlare (dimensionarea/subdimensionarea lor accentuată);

- lipsa de obiectivitate în apreciere;

- timpul afectat altor preocupări obligatorii;

- sprijinul insuficient acordat pentru îmbunătățirea studiului individual (planificarea și organizarea învățării);

- rigiditatea ritmurilor de învățare, copiii cu ritmuri lente întâmpinând dificultăți în învățare;

- diferențele semnificative existente între profesori și chiar școli în ceea ce privește nivelul exigențelor cognitive manifestate față de elevi;

- abordările educative de tip exclusiv frontal care acordă prioritate clasei sau obiectivelor generale ale predării, dar nu acordă importanță particularităților psihologice ale elevilor, care individualizează actul perceperii și predării informațiilor;

- mărimea clasei de elevi: numărul mare de elevi frânează obținerea participării elevilor la procesul predării;

- eterogenitatea clasei de elevi din punctul de vedere al vârstei înfrânează elevii cu aptitudini sau ritmuri intelectuale superioare în dezvoltarea lor intelectuală.

Factorii familiali favorizează/defavorizează copilul prin climatul din familie, relațiile dintre părinți, relațiile copilului care învață cu ceilalți membri ai familiei, atitudinea acestora față de activitatea lui, dar și față de problemele lui personale, stilul de educație și situațiile și evenimentele ce se ivesc în familie. La aceștia se adaugă starea de alertă și hiperprotecție din partea unuia sau altuia dintre părinți, precum și situații când apar îmbolnăviri sau decese care produc frământări de durată în familia copilului.

Factorii sociali atrag atenția asupra rolului contextului social în care se face educația, respectiv asupra valorii și importanței pe care statul și diferite alte instituții o acordă învățământului în ceea ce privește integrarea, succesul profesional și social al elevilor cu cerințe speciale.

BIBLIOGRAFIE

Florea, Nicoleta (2008) - Educația pentru prevenirea factorilor de risc, Editura Arves, Craiova

O EDUCAȚIE DE CALITATE PENTRU TOȚI COPIII

Fulgă Mihaela Florica
Școala Gimnazială Izbiceni, Olt

Educația copiilor reclamă o preocupare deosebită din partea tuturor factorilor implicați în această misiune fundamentală. Alături de copiii din școlile de masă, cresc și se dezvoltă și o altă categorie de copii și anume, cei cu cerințe sau nevoi speciale (CES). Fiecare copil prezintă particularități individuale și de relație cu mediul, trăsături care necesită o evaluare și o abordare personalizate. Copiii cu deficiențe au și ei aceleași trebuințe de bază în creștere și dezvoltare

ca toți copiii: nevoia de afectivitate și securitate, de apreciere și întărire pozitivă, de încredere în sine, de responsabilitate și independență. Incluziunea lor, integrarea socială și educarea acestora necesită solidaritate între instituții și oameni, compasiune, respectul acordat necondiționat persoanei umane și nediscriminare.

Incluziunea nu este un simplu concept, aplicat doar la mediul școlar. Din contră, problematica incluziunii, a diversității, este o sursă complexă de politici, debateri și acțiuni sociale. Unul dintre dezideratele acestor politici este acela de a asigura o schimbare durabilă de mentalitate la nivel de societate față de persoanele cu dizabilități, schimbare care să se integreze în mai largă cerință a acceptării și promovării diversității.

Școala, prin misiunea ei de instituție formatoare de personalități, alături de misiunea de a transmite elevilor informații și un bagaj solid de cunoștințe reprezintă un mediu prioritar pentru începerea și implementarea politicii incluzive. Să ne gândim doar la perioada pe care un copil o petrece în școală. Aceste ore și ani pot fi marcați de segregare, de excluziune sau pot fi marcați de efortul de a adapta metodele, tehnicile și instrumentele de care dispune profesorul pentru a facilita integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale în mijlocul copiilor fără CES.

Trecând de la discuția asupra beneficiilor educației incluzive și a locului ei în cadrul politicilor generale privind incluziunea, este bine să accentuăm faptul că vorbim de un proces, și nu de un fapt. Această trecere a societății în general și a școlii în special către acceptarea diversității și educația incluzivă este un demers de lungă durată. Din acest motiv este important să privim și la mecanismele prin care acest proces este facilitat sau din contră, întâmpină rezistențe din partea actorilor câmpului social, politic, educațional.

Educația formală, nonformală și informală transformă individul dependent de familie, de societate, într-unul independent, care se bucură de autonomie. Valorile învățate în școală și în familie ar trebui să îndrume omul pe tot parcursul vieții. Un climat de armonie și bună înțelegere în școală este definitoriu. Un dezechilibru al școlii devine o problemă la nivelul societății.

Politicile de educație ale Uniunii Europene sunt exprimate în trei priorități:

- **educația** ca mijloc de solidarizare, integrare, non-discriminare, non-excluziune – principiu exprimat pregnant odată cu punerea în practică a altor concepte europene cum ar fi unitatea, apartenența și solidaritatea europeană;
- **educația** ca mijloc de solidarizare, integrare, non-discriminare, non-excluziune – principiu exprimat pregnant odată cu punerea în practică a altor concepte europene cum ar fi unitatea, apartenența și solidaritatea europeană;
- **educația** ca mijloc de însușire a noțiunilor specifice dobândirii unor calificări în scopul practicării unor meserii.

În documentele Conferinței Mondiale asupra educației pentru persoane cu cerințe educative speciale de la Salamanca (iunie 1994) și respectiv ale Congresului Internațional al Educației Speciale (Cardiff, 1990), aceste formule terminologice relevă recunoașterea universală a necesității reformei sistemului școlar general. Ea implică cu necesitate pregătirea de ansamblu a școlii și a societății pentru a primi și satisface participarea persoanelor cu dizabilități în medii școlare și sociale obișnuite, ca elemente componente naturale ale diversității umane, cu diferențele ei specifice.

Educația sau școala incluzivă implică cu certitudine ideea de schimbare – reformă a școlii și societății în ansamblu, cu scopul de a răspunde dezideratului societății viitorului “o societate pentru toți” care să răspundă mai bine prin co-educație nevoilor, potențialului și aspirațiilor tuturor copiilor, inclusiv al celor deosebit de dotați și/ sau talentați, al celor ce fac față în prezent în școala obișnuită, al celor cuprinși în școli speciale separate.

Acceptarea în plan teoretic și realizarea treptată a școlii incluzive devine atât o problemă de concepție și decizie politică cât și o chestiune de strategie și acțiune coerentă în

plan pedagogic, de organizare și dezvoltare a sistemelor și structurilor de sprijin a educației speciale integrate. Astfel, următorul pas este de a pune bazele unui demers educativ individualizat care să țină cont de unicitatea fiecărui copil în parte.

BIBLIOGRAFIE

1. Declarația de la Salamanca asupra educației cerințelor speciale adoptată la conferința mondială „Acces și calitate” organizată de UNESCO și Ministerul Educației din Spania, 7-10 iunie 1994
2. Pădurean, T. M. (2013) - Problema solidarității, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca
3. Roșan, A. (coord.) (2015) - Psihopedagogie specială. Modele de evaluare și intervenție, Ed. Polirom, Iași
4. OECD, (2007) - Politici în educație pentru elevii în situație de risc și pentru cei cu dizabilități din Europa de Sud-Est, Paris
5. Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată în 16 Dec. 1948 prin rezoluția 217A în cadrul celei de-a treia sesiuni a Adunării Generale a ONU, Paris

O VALENȚĂ POZITIVĂ A EDUCAȚIEI ACTUALE – INTEGRAREA ELEVILOR CU CES

Gheorghiu Gabriel
Colegiul Tehnic „Ion Holban” Iași

În primele decenii ale secolului XXI, în cadrul procesului educațional a început să se concretizeze un nou tip de educație bazat pe capacitatea și posibilitatea tuturor instituțiilor de învățământ de a oferi șanse egale educabililor fără niciun fel de discriminare, unde toți copii să aibă acces la o educație de calitate. Astfel orice piedică legată de diverse dizabilități, ale elevilor cu talente ieșite din comun sau dimpotrivă, defavorizați etnic, lingvistic, religios, cultural și în general orice grup considerat vulnerabil, ar trebui îndepărtată în așa fel încât nimeni să nu fie marginalizat. Este vorba de conceptul numit **educație incluzivă** care câștigă din ce în ce mai mult teren având în vedere existența acestui gen de tipologii, de diversitate care trebuie să-și găsească un traiect de integrabilitate la toate nivelurile printr-o implementare clară a unor principii și metode funcționale și nu „dovedite” doar teoretic.

Inițial acest gen de gândire și ulterior politică internațională se ridică în cadrul ONU și se referea doar la persoanele cu dizabilități, de protecție a drepturilor și demnității acestor categorii de persoane, propunându-se astfel o convenție internațională cuprinzătoare și integratoare. Astfel scopul **Convenției privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități** „este de a promova, proteja și asigura exercitarea deplină și în condiții de egalitate a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către toate persoanele cu dizabilități și de a promova respectul pentru demnitatea lor intrinsecă. Persoanele cu dizabilități includ acele persoane care au deficiențe fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale de durată, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere, pot îngreuna participarea deplină și efectivă a persoanelor în societate, în condiții de egalitate cu ceilalți” (New York – 30 martie 2007).

Plecând de la această Convenție internațională, treptat se pot dezvolta capacități noi de promovare a educației incluzive care devine din ce în ce mai complexă și mai profundă, ea lărgindu-și aria și categoriile care pot și trebuie incluse în acest gen de educație. Specialiștii

lumii contemporane, cu privire la actul educațional, propun crearea de oportunități reale de obținere a succesului în experiența de învățare.

Avându-se în vedere aceste capacități educația incluzivă devine un proces complex de răspundere la o serie de nevoi colective și în același timp diverse, prin care gradul de implicare și participare a elevilor în învățare să fie sporite. Aceasta presupune schimbări majore, de substanță din perspectiva conținutului educațional, a abordării didactico-pedagogice, a structurii sistemului de educație și a strategiilor educaționale. Aceste schimbări vor trebui să aibă priorități clare în ceea ce privește cunoștințele și competențele profesionale ale dascălilor implicați cu privire la gestionarea elevilor care învață după programe adaptate. Este nevoie de crearea oportunităților pentru promovarea unor practici inovatoare benefice pentru toți elevii și de asemenea, o omogenizare a comportamentelor personalului didactic din care să rezulte mai puțin competiția și mai mult colaborarea.

O altă componentă care trebuie avută în vedere legată de educația incluzivă o reprezintă factorii locali, publici sau privați care ar putea oferi un sprijin substanțial, financiar și logistic care să încurajeze procesul de incluziune. Mai mult, implicarea părinților în activitățile școlare, ca parte activă a acestui proces educațional, mai ales în activitățile extracurriculare, atât cât se permite oficial, trebuie să fie cât mai activă fără să încurajeze însă anumite sensibilități inerente. Toate acestea pot fi pași pentru succesul școlar al fiecărui copil însă transformarea școlii tradiționale într-una incluzională cere timp și tehnici noi de abordare.

Școala, educația incluzivă trebuie să devină una prietenoasă, flexibilă și deschisă tuturor, o școală în care toți elevii să fie valorizați într-un ambient aproape familial, reducându-se cu o anumită probabilitate, tensiunile și chiar o anumită temă pentru acei copii care din varii motive au primit o protecție sporită.

Cât privește obiectivele, pe lângă cele generale referitoare la educația tuturor copiilor, acestea au în vedere și combaterea absenteismului, măsuri pentru eșecul și abandonul școlar, care să depășească aspectele de ordin material sau anumite probleme de ordin personal, social cu care se pot confrunta familiile acelor copii care au nevoie de sprijin. În același timp, educația incluzivă vizează asigurarea unor condiții optime de învățare care să ofere tuturor șansa unui start egal în viață din punct de vedere educațional. Această egalitate de șanse devine în aceste condiții un concept de bază al educației incluzive prin care valorizarea pe criterii subiective, religios, etnic, social, de prejudecăți legate de apartenența la un anumit mediu este anulată, promovându-se respectarea diferențelor socio-culturale, a diversității experienței rezultate din această bogăție de caracteristici ce nu pot fi neglijate. Alături de obiective ar trebui să se pună în discuție și o serie de posibile dimensiuni ale educației incluzive, dimensiuni raportate la diverse componente ale vieții care pot structura și modela atitudini, convingeri definitorii pentru un normal dorit și poate și acceptat.

Se remarcă o dimensiune culturală care face trimitere la posibilitatea ca toți membrii unei comunități școlare să împărtășească acest gen de educație și să existe astfel șansa creării unei culturi asemănătoare celei predării cunoștințelor sau dezvoltării deprinderilor. Este o interpretare care va putea sta la baza elaborării unor strategii privind activitățile practice. Dimensiunea strategică are în vedere plasarea abordării incluzive în nucleul dezvoltării școlare, astfel încât aceasta să se reflecte în toate strategiile școlare și să nu fie privită ca o adăugire exterioară, distinctă de toate celelalte. Conceptul de educație incluzivă trebuie să se reflecte în toate documentele de planificare școlară. Există și o dimensiune practică în care activitatea la clasă să facă parte din politica incluzivă a școlii iar metodele de predare-învățare-evaluare să încurajeze participarea fiecărui elev în cadrul orelor de curs. De asemenea, se remarcă și alte dimensiuni, cea legislativă și administrativă, legată cel mai mult de acele politici educaționale care să asigure un echilibru clar în educație, prin aceea că școlarizarea acestor copii trebuie să fie o parte integrantă și o responsabilitate a sistemului național de învățământ. O dimensiunea pedagogică care evidențiază necesitatea apropiării condițiilor de predare – învățare pentru

copiii cu dizabilități de cele accesibile celorlalți copii, din punct de vedere al locului de școlarizare și al curriculumului. Dimensiunea socială care reliefează importanța relațiilor, a interacțiunii sociale dintre copii, are efecte pozitive pentru toți copiii.

Educația devine astfel un drept fundamental al omului (toți copiii trebuie să aibă dreptul la o educație gratuită și de calitate!) ce permite fiecăruia să dobândească cunoștințele necesare pentru a înțelege lumea de astăzi și, pentru a putea participa în mod activ la aceasta, iar educația incluzivă un învățământ pentru toți, împreună cu toți care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/incluziune.

Totodată educația incluzivă devine una interactivă, o concepție nouă asupra problematicii dificultăților de învățare și evidențiază posibilitatea ca schimbările organizaționale și metodologice să ducă la ameliorarea dificultăților de învățare pentru toți elevii. Ținând cont de introducerea și aplicarea acestui concept de largă rezonanță asupra modului în care este organizată și funcționează școala, există mai multe dimensiuni și provocări contemporane cum ar fi:

- ✓ centrarea pe copil, pe unicitatea, pe capacitățile și posibilitățile lui;
- ✓ o școală deschisă și prietenoasă cu valențe plurieducaționale;
- ✓ democrație și solidaritate umană;
- ✓ o școală echitabilă, mai naturală și mai aproape de tot ceea ce înseamnă diversitate;
- ✓ răspunsul la situații educaționale pentru toți elevii;
- ✓ o școală flexibilă, cu posibilități de adaptare pe toate palierele

Se vehiculează de asemenea și ideea unui concept de normalizare, educația incluzivă să facă astfel parte din idealul educațional și să se afla în interdependență cu cel de integrare, care reprezintă mijlocul de atingere a scopului. În accepțiunea largă, integrarea are ca obiective nu uniformizarea cantității și calității procesului instructiv-educativ, ci mai curând înlăturarea discriminărilor și segregărilor de orice natură care pot umbri eficacitatea actului educațional. Se poate ajunge în acest fel la nivelul în care școala depășește rolul său pur instructiv și devine o verigă din lanțul inserției și integrării la nivel social a persoanelor cu CES. Astfel trebuie privită integrarea ca bazându-se pe recunoașterea integrității unei persoane, fapt care semnifică să fii tu însăși printre ceilalți.

Pe lângă faptul că integrând copii cu nevoi speciale de educație în școala de masă le respectăm un drept fundamental, acest lucru aduce beneficii pentru toți cei implicați. Din întreaga mea experiență didactică am înțeles că părinți acelor copii își văd realizată cumva dorința firească de a avea un copil acceptat de cei de-o vârstă cu el, de a avea prieteni, preocupări comune cu aceștia, de a duce o viață normală. Copiii implicați, indiferent că sunt copii cu dizabilități sau nu, capătă mai multă înțelegere față de ceilalți, dar și față de ei, devin mai responsabili, mai empatici și astfel devin practic mai pregătiți pentru integrarea socială activă într-o lume caracterizată de multă diversitate. Află de timpuriu că diferența există, dar că ea nu dăunează nimănui, iar copiii normali pot aprecia mult mai bine potențialul real al copiilor cu CES.

De mulți ani, părinții cer acceptarea necondiționată a copiilor cu dizabilități în școli obișnuite și participarea acestora la viața socială a școlii. Cu toate acestea, în multe state europene copiii cu dizabilități sunt încă încadrați în școli speciale care nu favorizează interacțiunea cu copiii fără dizabilități. Copiii cu dizabilități au nevoie de sprijin pentru a se integra cu succes în școlile din vecinătatea domiciliului și în clase obișnuite. Acest obiectiv presupune și un angajament de a percepe copiii mai degrabă prin ceea ce pot face decât prin ceea ce nu pot face. Școlile trebuie să înțeleagă și să accepte faptul că nu toți copiii trebuie să aibă neapărat aceleași obiective educative pentru a putea studia împreună în clase obișnuite.

În fapt, educația incluzivă ar putea deveni o școală a viitorului cu perspective largi care să răstoarne anumite prejudecăți defavorizante și discriminatorii pentru indivizi, categorii cu

ritmuri diferite de asimilare și receptivitate însă cu aceleași drepturi fundamentale, inalienabile ce nu pot fi încălcate.

BIBLIOGRAFIE

1. Gherguț A., Frumos L., Raus G., (2016) - Educația specială. Ghid metodologic, Editura Polirom
2. Gherguț, A., (2006) - Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație, Editura Polirom, Iași,
3. Mara, D. (2004) - Strategii didactice în educația incluzivă, Editura Didactică și Pedagogică, București
4. Musu, I., coordonator - Ghid de predare învățare pentru copii cu cerințe educative speciale, București, Editura Marlink, 2000
5. Vrăsmaș, E. (2007) - Dificultăți de învățare în școală, Editura V&I INTEGRAL, București
6. Vrăsmaș, T. (2004) - Școala și educația pentru toți, Editura Miniped, București
7. Mara, D. (2004) - Strategii didactice în educația incluzivă, Editura Didactică și Pedagogică, București
8. Ungureanu, D. (2000) - Educația integrată și școala incluzivă, Editura de Vest, Timișoara

CREȘTEREA CALITĂȚII VIEȚII TINERILOR CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE

Grama Daniela
Școala Gimnazială Puiești, Buzău

Știm bine că fiecare copil trebuie să fie la școală. Asta pentru că toți au nevoie de școală și școala are nevoie de ei toți. E vorba de drepturi, responsabilități, dar și de viitorul nostru al tuturor. Experiența pe care o acumulează copilul în școală este startul lui pentru viață. În învățământul primar achiziția instrumentelor cunoașterii, cititul și scrisul, dar și prin primele calcule matematice constituie baza viitoarei dezvoltări. Relațiile sociale, grupul de prieteni și colegi, relația cu profesorul sunt alte dimensiuni ale dezvoltării date de școală.

Foarte frecvent întâlnim în școală copii care au probleme de învățare. Oscilații, dificultăți sau chiar tulburări ale învățării. Experiența fiecăruia din noi a înregistrat astfel de cazuri. Desigur, pentru fiecare copil în parte trebuie să găsim răspuns la problemele lui pentru a sprijini învățarea. De multe ori nu o putem face singuri; ne sfătuim și colaborăm cu colegii, logopezii, cadrele didactice de sprijin sau consilierii școlari.

În literatura de specialitate se menționează faptul că de multe ori dificultățile de învățare sunt considerate probleme doar de ordin intelectual, iar copiii cu dificultăți de învățare sunt considerați având dizabilități intelectuale. Se evidențiază însă că nu totdeauna este așa. Unii din acești copii au rezultate excepționale în viață și sunt foarte bine dotați intelectual.

Incluziunea școlară reprezintă primul pas spre *incluziunea socială*, dezideratul oricărei societăți moderne - și presupune existența unui sistem educațional în care orice copil, indiferent de particularitățile sale de dezvoltare și învățare, trebuie să aibă dreptul la educație fără a fi marginalizat sau exclus, dar și relații și asumări conștiente ale responsabilităților în familie și comunitate.

Integrarea și incluziunea persoanelor cu CES sunt condiții ale respectării drepturilor fiecărui cetățean. Principiile fundamentale, care au schimbat realitățile din domeniul calității vieții, educației și integrării persoanelor cu dizabilități în viața socială au ca fundament drepturile omului. Respectarea drepturilor și a demnității persoanelor cu dizabilități, în baza Declarației Universale a Drepturilor Omului, care proclamă că toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi, că sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de altele în spiritul fraternității.

În vederea sporirii gradului de participare a tinerilor cu CES la viața comunitară se urmărește:

- Implicarea tinerilor cu CES în diferite activități organizate la nivel de comunitate, nu numai în calitate de spectatori sau participanți pasivi, dar și în calitate de organizatori ai evenimentelor, participanți activi cu discursuri, numere artistice, în calitate de membri sau observatori ai comisiilor electorale etc.
- Consultarea opiniilor tinerilor cu CES în elaborarea documentelor de politici socio-economice și bugetare la nivel de comunitate, județ sau la nivel național. Opiniile persoanelor pot contribui la îmbunătățirea politicilor din perspectiva integrării drepturilor persoanelor cu dizabilități pentru a spori incluziunea socială și la creșterea gradului de responsabilitate socială a autorităților publice locale.
- Instruirea și informarea lor despre importanța implicării și participării lor la viața publică, politică și culturală pentru a sensibiliza membrii comunității și autoritățile publice despre barierele care împiedică participarea și identificarea în comun a soluțiilor.
- Asigurarea accesibilității fizice a persoanelor la infrastructura socio-economică și culturală și accesibilității informaționale, utilizând tehnologii asistive adaptate la nevoile persoanelor în funcție de tipul și severitatea cerințelor speciale.

Să sperăm că societatea românească va continua să organizeze și alte programe în ajutorul celor care au nevoie în mod cert, și că, noi, ceilalți, indivizii “normali” ai societății să îi privim la egal cu semenii noștri.

BIBLIOGRAFIE

1. Ungureanu, D. (2008) - Copiii cu dificultăți de învățare, E.D.P., S.A., București,
2. Vrasmas, T., Daunt, P., Musu, I. (2006) - Integrarea în comunitate a copiilor cu cerințe educative speciale, Ministerul Învățământului, UNICEF, București
3. Vrasmaș T. (2001) - Învățământul integrat și/sau incluziv, Editura Aramis, București
4. Vrasmaș T. (2004) - Școala și educația pentru toți, Editura Miniped, București
5. <http://www.isj.rdsbv.ro/CJARE/page8.html>
6. http://www.eursc.eu/fichiers/contenu_fichiers1/1353/2009-D-619-ro-3.pdf

INTEGRAREA TINERILOR CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE ÎN SOCIETATE

Iftodi Elena Mădălina
Grădinița P.P.NR. 6 Dorohoi, Botoșani
Preot prof. Iftodi Marian-Liviu
Școala Gimnazială "M. Sadoveanu" Dumbrăvița, Botoșani

A participa la construcția propriului viitor înseamnă să-ți planifici și să-ți dezvolți cariera. Cariera este o succesiune de profesii, îndeletniciri și poziții pe care le are o persoană în decursul perioadei active a vieții. Obiectivul major al carierei constă în integrarea socioprofesională cu succes, în asigurarea unui viitor, în consonanță cu nevoile individuale, cu posibilitățile intelectuale și cerințele sociale.

În orașul Dorohoi a fost înființată Școala Specială la 1 decembrie 1975, școlarizând băieți și fete cu deficiență mintală ușoară și medie la clasele I-VIII. La acel moment era prima școală cu acest specific, din oraș, având un efectiv de 412 elevi. Astăzi școala se numește: Liceul Tehnologic Special „Ion Pillat” și oferă servicii educațional terapeutice specific, elevilor (fete și băieți) cu deficiență mintală (ușoară, medie și severă) din învățământului special primar, gimnazial și liceal.

Misiunea școlii este abordarea globală și individualizată a copiilor cu CES prin identificarea, valorificarea și stimularea tuturor capacităților și disponibilităților cognitive, de limbaj, psihomotorii, afectiv-relaționale, social-adaptative existente și potențiale.

Unitatea școlară funcționează cu săli de clasă, ateliere, sală de calculatoare, cabinete de terapii specifice, o cantină și două internate dotată corespunzător pentru un număr de 6 elevi cu deficiențe. Astfel, o echipă de cadre didactice foarte bine pregătite din puncte de vedere profesional, pregătesc tineri pentru o bună integrare în societate.

Implicarea cadrelor didactice este condiția majoră în realizarea integrării copiilor cu CES. Alt aspect care trebuie avut în vedere este acela de a-i trata în mod egal cu ceilalți copii, atât cât este posibil, îl vom încuraja să acționeze, fiindcă nevoile lui speciale, oricum îi vor limita activitatea. Aici vom interveni noi cu sprijin. Prezența în colectivul clasei a unor astfel de copii, solicită efort crescut din partea dascălului sub toate aspectele: pregătirea pentru lecții, pentru activități extrașcolare; atitudinea față de toți elevii clasei. Învățătoarea trebuie să ofere copilului cu CES tratarea individuală de care are nevoie în toate etapele lecției, pentru ca acesta să recupereze neajunsurile, să valorifice în mod compensatoriu potențialul sănătos, dar să nu negligeze pe ceilalți elevi ai clasei intervenția educațională trebuie însoțită de atitudinea pozitivă a cadrelor didactice și a familiei față de copiii cu cerințe educative speciale.

Este foarte important ca un copil cu dizabilități să fie ajutat să devină cât mai independent posibil în toate acțiunile pe care le întreprinde. Însă, orice demers în abordarea strategiilor de implementare a învățământului integrativ, sistemul de învățământ actual trebuie să pornească atât de la analiză la nivelul macro-social, cât și de la analiza la nivelul micro-social a acestei problematice.

Analiza micro-socială are în vedere:

- Disponibilitatea și interesul cadrelor didactice de a susține învățământul integrat prin activitățile desfășurate cu colectivul claselor pe care le au în primire;
 - Acceptul părinților care au copii în clasele unde se practică integrarea- acest fapt evită posibile stări de tensiune sau conflict care se pot ivi pe parcurs;
 - Actuala structură numerică a claselor din învățământul de masă permite integrarea
- Poate cadrul didactic să facă față unei abordări diferențiate a categoriilor de copii din clasă, însă, orice educator care-și centrează activitatea pe copil, nu trebuie să uite că:

fiecare copil este important pentru societate, fiecare copil are nevoi speciale, fiecare copil are particularități specifice, fiecare copil este unic, cu toate că sunt diferiți, toți copiii sunt egali în drepturi.

În toată lumea, ca și în România, angajarea și responsabilizarea familiei în educația copiilor este fundamentală pentru reușita participării școlare și ulterior a integrării socio-profesionale. La orice copil, în mod particular la copiii cu cerințe educative speciale, gradul de interes și de colaborare a părinților cu școala este cel mai adesea direct proporțional cu rezultatele școlare obținute de copii, familia putând în acest sens, oferi un ajutor valoros școlii.

Psihopedagogia modernă centrată pe copil se bazează pe convingerea că familia este primul educator și cu cel mai mare potențial de educare. Familiile copiilor cu CES sunt adesea responsabile de copiii lor tot restul vieții. În concluzie, instituirea respectului reciproc, a relațiilor empatice, ca bază a unei colaborări autentice între specialiști, copii, familiile lor este un proces complex, care cere timp, energie, prudență, adesea mult bun simț și bună credință. Este important de menționat că în acest proces nu numai copiii sunt cei care învață, ci și adulții.

În lumea de azi, o condiție esențială pentru reușită este o atitudine cât mai flexibilă și adaptabilă în raport cu provocările vieții. Piața muncii și implicit societatea oferă foarte puține opțiuni pentru copiii/adolescenții cu C.E.S., care după ce termină ciclul gimnazial se află în imposibilitatea de a avea multe alternative. Un rol important în evoluția unui copil cu cerințe speciale îl au părinții copiilor, care își stabilesc, cel mai adesea anterior venirii la școală (grădiniță) relații cu specialiști și servicii ale comunității, sunt ei înșiși surse de informații, deci pe ansamblu resurse importante pentru școală, pentru alți părinți. Informațiile oferite de părinți pot fi incluse în modalități diverse de luare a deciziilor privitoare la copiii cu CES.

Funcționarea unei echipe omogene formată din cadre didactice și/sau diverși specialiști este optimizată dacă ele cuprind și părintele copilului, ca și cadrul didactic care predă la clasa respectivă. Uneori chiar și membri ai personalului nedidactic al școlii pot aduce date utile la reuniunile acestei echipe.

În vederea integrării socio-profesionale optime a copilului cu cerințe speciale trebuie asigurate câteva condiții esențiale:

1. Necesitatea asigurării unei alegeri/opțiuni școlare și profesionale corespunzătoare aptitudinilor și aspirațiilor personale și ofertei școlare/sociale prezente și de perspectivă, în vederea diminuării riscului de abandon școlar la nivelul învățământului profesional special.

2. Nevoia resimțită la nivelul populației școlare, a unei mai bune informări privind ruta profesională.

3. Colaborarea permanentă a factorilor relevanți ai orientării privind cariera: școală - familie - comunitate.

4. Necesitatea identificării nevoilor de consiliere și orientare privind cariera la nivelul claselor terminale pentru realizarea orientării școlare și profesionale adecvată fiecărui elev, în raport cu potențialul psiho-intelectual, interesele, abilitățile și aspirațiile fiecăruia.

Un rol esențial în realizarea acestor demersuri îl are consilierul școlar, care îl poate ajuta pe elev să-și conștientizeze limitele, să se orienteze spre profesii care îl valorizează, să identifice dificultățile care ar putea apărea și să le soluționeze cât mai eficient. Consilierul realizează cunoașterea psihopedagogică a elevului/grupului de elevi prin, evaluarea psihopedagogică a elevilor, analiza criteriilor de alegere a profesiei, dezvoltarea unor atitudini realiste, identificarea opțiunilor școlare și profesionale.

Normalizarea societală reprezintă nivelul cel mai înalt de acceptare socială și face din inițiativele de valorizare a potențialului fiecărui individ o practică curentă, obișnuită, care nu mai are nimic spectaculos sau inedit în ea. Majoritatea covârșitoare a membrilor unei societăți cu o mentalitate atât de evoluată consideră normal ca diferențele existente între oameni să fie surse de noi experiențe de viață și de beneficii, și nicidecum pretexte pentru

discriminări. O persoană cu nevoi speciale, aflată într-o astfel de comunitate, se poate afirma ca cetățean, ca producător de bunuri și valori, ca personalitate. Chiar și un copil cu handicap multiplu își poate găsi locul adecvat într-o astfel de organizare socială și poate afla modalități de a-și împlini măcar unele aspirații. Normalizarea societală face ca diversele handicapuri să devină irelevante, accentul căzând pe ceea ce poate aduce valoros persoana cu nevoi speciale, și nu pe ceea ce nu poate.

INTEGRAREA PRIN TERAPIE OCUPAȚIONALĂ ȘI IMPACTUL ASUPRA COMUNITĂȚII LOCALE

Ionescu Georgeta
C.S.E.I. "Sfânta Filofteia", Ștefănești, Argeș

Persoanele care se confruntă cu probleme asociate handicapului, nemaiputându-și îndeplini activitățile cotidiene obișnuite ajung într-o stare de dependență, marginalizare, își pierd autonomia și au nevoie de sprijinul celor din jur. Aceste fapte, au consecințe multiple și complexe :

- În plan economic: veniturile persoanelor adulte cu handicap sunt uneori inexistente și/sau foarte mici. Prin urmare, integrarea prin terapie ocupațională va oferi posibilitatea de reabilitare și recuperare pentru reluarea capacității de muncă și desfășurarea de activități cu caracter organizat.

- În plan social: dificultățile de comunicare și/sau cele din cadrul relațiilor interumane cresc gradul de marginalizare a persoanelor cu handicap.

- În plan financiar: costurile medicației și a intervenției terapeutice interdisciplinare pentru tratarea afecțiunilor sunt ridicate .

- În plan familial: adeseori familiile și aparținătorii se afla în imposibilitatea de a acorda o îngrijire care să corespundă necesităților lor. Din punct de vedere al urgenței și al oportunității se poate afirma faptul că în acest moment un proces de recuperare eficient ar putea fi derulat numai într-un cadru specializat în care pot fi oferite atât servicii de găzduire cât și de recuperare medicală și psiho-socială.

Oportunități pe care le oferă terapia ocupațională:

- Contextului legislativ favorabil, prin promovarea noii legislații în domeniul serviciilor sociale, a sănătății, pentru persoanele cu handicap, codul fiscal. Apariția serviciilor publice de asistență socială, consolidarea comisiilor de dialog social sau de eradicarea sărăciei, programele de formare a resurselor umane finanțate din Fonduri Structurale, creează premisele de schimbare în favoarea integrării sociale a oricărei persoane cu risc de excludere sau marginalizată;

- Schimbării sistemului socio-economic-politic, proces care luptă pentru reducerea discriminării și pentru materializarea noilor prevederi legale de esență europeană. Este un interes crescut față de persoanele cu dizabilități;

- Metodele pe care le folosim de implicare a diversilor actori sociali care reacționează pozitiv când sunt responsabilizați și implicați;

- Crearea unor modele standardizate de servicii ce pot fi implementate în comunități diferite ca valori, cultură și nivel economic;

- Existența unor modele de succes care pot inspira crearea centrului integrat de terapie

ocupatională.

Centrele de integrare prin terapie ocupațională furnizează servicii sociale, care urmăresc realizarea unor obiective specifice, vizând obținerea unui impact favorabil asupra recuperării și integrării sociale a persoanelor cu dizabilități:

- a) servicii de tip rezidențial de găzduire și masă;
- b) activități de asistență medicală: prevenție, consult medical, administrare medicație;
- c) activități de terapie ocupațională furnizate în scopul formării, dezvoltării și consolidării deprinderilor de viață independentă, autoservire și autogospodărire;
- d) activități de recuperare medicală prin terapii specifice tipului de handicap: somatic, fizic, auditiv, vizual, mental,
- e) activități de consiliere psihologică, consiliere vocațională și de îndrumare pentru accesarea drepturilor prevăzute de legislația în vigoare;
- f) activități de socializare și petrecere a timpului liber cu implicarea membrilor familiilor dar și a membrilor comunității.

Dezvoltarea și/sau consolidarea deprinderilor de viață independentă a persoanelor cu dizabilități, prin activitățile de terapie ocupațională, activitățile de consiliere individuală și de grup și activitățile de recreere și socializare, permit sprijinirea procesului de integrare socială, profesională și culturală a acestora, asigurând dobândirea unui grad cât mai mare de autonomie și implicit creșterea șanselor de participare activă la viața comunității.

Având în vedere complexitatea problemelor cu care se confruntă o persoană cu deficiențe, începând de la aspectele ce țin de starea de sănătate și continuând cu aspectele de ordin emoțional și interrelațional, se impune necesitatea unei abordări personalizate a acesteia, de către o echipă interdisciplinară de specialiști a centrului de integrare prin terapie ocupațională, care să-i identifice nevoile și posibilitățile de recuperare.

De aceea, este necesară încurajarea includerii și participării active a persoanelor cu dizabilități la procesul de integrare socială și preveni marginalizarea socială a acestei categorii de persoane.

Unul dintre obiectivele majore ale terapiei ocupaționale este de a dezvolta un serviciu comunitar complex de recuperare și reabilitare a persoanelor cu dizabilități în comunitate, centrat pe nevoile acestora într-un timp specific fiecărei afecțiuni și a particularităților fiecărui caz în parte.

Prin urmare, trebuie dezvoltate parteneriatul și cooperarea cu instituțiile neguvernamentale și cu ceilalți actori sociali pentru dezvoltarea unei structuri comunitare de servicii de îngrijire pentru persoanele cu dizabilități, bazat pe un model de bună practică acceptat la nivel european și în respectul standardului minim de calitate.

EFECTELE INTEGRĂRII TINERILOR CU CES ASUPRA SOCIETĂȚII

Julinschi Alina, Șotropa Monica
Grădinița cu P.P. nr.6 Dorohoi, Botoșani

Ideea integrării tinerilor cu CES asupra comunităților locale a apărut ca o reacție necesară și firească a societății la obligația acesteia de a asigura normalizarea și reformarea condițiilor de educație pentru persoanele cu cerințe educative speciale. Integrarea înseamnă că relațiile dintre indivizi sunt bazate pe o recunoaștere a integrității lor, a valorilor și drepturilor comune pe care le posedă. Când lipsește recunoașterea acestor valori, se instaurează alienarea

și segregarea între grupurile sociale. Altfel spus, integrarea se referă la relația stabilită între individ și societate și se poate analiza având în vedere mai multe niveluri, de la simplu la complex. Integrarea presupune egalitatea de participare socială și egalitatea de șanse în realizarea accesului la educație. Printre valorile actuale și de perspectivă ale integrării societății democratice din lume le consideră dominante pe următoarele:

- acceptarea tuturor diferențelor;
- respectul diversității;
- solidaritatea umană și mai ales cu persoane diferite;
- lupta împotriva excluderii și marginalizării;
- lupta împotriva inegalității sociale.

Integrarea este un proces complex care presupune:

- a educa acei copii cu cerințe speciale alături de ceilalți copii normali;
- a încuraja relațiile de prietenie și comunicarea între toți copiii;
- a educa și ajuta toți copiii pentru înțelegerea și acceptarea diferențelor dintre ei;
- a ține cont de problemele și opiniile părinților;
- a asigura programe de sprijin individualizate pentru copiii cu CES;
- a accepta schimbări radicale în organizarea și dezvoltarea activităților instructiv-educative

Integrarea tinerilor cu CES în comunitate reprezintă procesul de includere la activitățile educative formale și nonformale, a copiilor considerați ca având cerințe educative speciale. Percepând comunitatea ca principala instanță de socializare a copilului, integrarea acestora în comunitate reprezintă o particularizare a procesului de integrare socială a acestei categorii de tineri, proces care are o importanță fundamentală în facilitarea integrării ulterioare în viața comunitară prin formarea unor conduite și atitudini, a unor aptitudini și capacități favorabile acestui proces. În plus, integrarea în comunitate, a tinerilor cu cerințe speciale, permite sub îndrumarea atentă a cadrelor didactice, perceperea și înțelegerea corectă de către copiii normali a problematicei și potențialului de relaționare și participare la viața comunitară a semenilor lor care, din motive independente de voința lor, au nevoie de o abordare diferențiată a procesului de instrucție și educație din grădiniță și de anumite facilități pentru accesul și participarea lor la serviciile oferite în cadrul comunității.

Educația integrată îi va permite copilului cu CES să trăiască alături de ceilalți copii valizi, să desfășoare activități comune, dobândind abilități indispensabile pentru o viață cât mai apropiată de cea a valizilor, pentru o adecvată inserție socială. Cadrul didactic trebuie să găsească cele mai eficiente metode de motivare a copilului în dificultate, astfel încât acesta să se adapteze cât mai bine la cerințele vieții în colectiv. Este necesar ca el să fie ajutat să-și descopere interese, pasiuni, să-și formuleze scopuri și să persevereze în atingerea lor. Trebuie create situații didactice care să ofere posibilitatea trăirii succesului și a dobândirii aprecierii din partea colegilor de grupă. O metodă de motivare este și implicarea în activități ce presupun asumarea unor mici responsabilități. Achitarea corespunzătoare de aceste obligații conduce cu timpul la obișnuința de a duce lucrurile la bun sfârșit. De asemenea, creează premisele unei relații de încredere, afecțiune și comunicare care consolidează și dezvoltă conduitele dezirabile. Relația cu părinții copiilor obișnuiți, ca și cu cei ai copiilor în dificultate, nu trebuie să se rezume numai la aspecte privind situația școlară sau la probleme de ordin financiar-administrativ. Este necesară o explorare a motivațiilor și intereselor acestora, o cunoaștere a opiniilor și convingerilor lor cu privire la procesul integrării, a speranțelor care îi animă.

Strategii și intervenții utile din partea cadrului didactic:

- Crearea unui climat afectiv-pozitiv;
- Stimularea încrederii în sine și a motivației pentru învățare;
- Încurajarea sprijinului și cooperării din partea colegilor, formarea unei atitudini pozitive a colegilor;

- Încurajarea eforturilor, independenței, creșterea autonomiei personale;
- Sprijin, încurajare și apreciere pozitivă în realizarea sarcinilor, fără a crea dependență;
- Folosirea frecventă a sistemului de recompense, laude, încurajări, întărirea pozitivă, astfel încât să fie încurajat și evidențiat cel mai mic progres;
- Centrarea învățării pe activitatea practică;
- Sarcini împărțite în etape mai mici, realizabile;
- Folosirea învățării afective;
- Adaptarea metodelor și mijloacelor de învățare, evaluare, etc.

Copilul cu deficiențe se adaptează greu la relațiile interpersonale, de aceea părinții trebuie să joace rolul de mediator între copil și persoanele străine. Uneori părinții pot dramatiza excesiv reacțiile inadecvate venite din partea unei persoane străine, identificând o falsă rea intenție într-un gest oricât de neutru. Pe de altă parte, unii părinți refuză să țină cont de dificultățile sociale determinate de deficiență. În acest fel, ei îi împiedică pe copii să înțeleagă și să accepte toate aspectele legate de propria deficiență. Datorită acestui rol suplimentar de mediator, reacțiile părinților în fața unui copil cu deficiență capătă o importanță majoră. Copiii, majoritatea timpului lor liber și nu numai, și-l petrec jucându-se. Jocul reprezintă pentru copii o modalitate de a-și exprima propriile capacități. Prin joc, copilul capătă informații despre lumea în care trăiește, intră în contact cu oamenii și cu obiectele din mediul înconjurător. Jocurile sociale sunt esențiale pentru copiii cu deficiențe, întrucât le oferă șansa de a se juca cu alți copii. În aceste jocuri sunt necesare minim două persoane care se joacă și comentează situațiile de joc (loto, domino, table, cuburi, cărți de joc etc.). În perioada de preșcolar se desfășoară mai ales în grup, asigurându-se astfel socializarea. Din acest motiv, copiii cu deficiențe trebuie să fie înscriși la grădiniță, alături de copiii sănătoși. Copiii sunt curioși, dar practici, astfel că ei vor accepta ușor un copil cu deficiență fizică, care se deplasează în scaun cu roțile sau în cărje. Ei sunt suficient de simpli și deschiși pentru a accepta ușor un coleg cu probleme de sănătate. Perioada de preșcolar este cea mai indicată pentru începerea socializării copiilor cu deficiențe. La această vârstă, socializarea se realizează ușor prin intermediul jucăriilor și al echipamentelor de joc. Totuși, trebuie să fim atenți la unele probleme deosebite. Unii copii cu deficiențe au avut experiența neplăcută a spitalizării și a separării de părinți. De aceea, pot apărea reacții intense, mai ales în primele zile de grădiniță. În alte cazuri, copilul are probleme legate de utilizarea toaletei și de deplasare. În aceste situații, este de preferat să se solicite prezența mamei până la acomodarea copilului în colectivitate și acomodarea personalului cu problemele copilului. Jocurile trebuie să fie adaptate în funcție de deficiența copilului.

Copiii cu tulburări de comportament trebuie să fie permanent sub observație.

Tinerii cu cerințe educative speciale pot fi integrați în comunitate în mai multe feluri: prin integrarea individuală a acestora în clasele obișnuite, grupuri de doi-trei copii cu deficiențe incluși în clasele obișnuite, clase diferențiate, incluse în structura instituțiilor obișnuite. Integrarea acestor tineri în colectivul unei clase obișnuite exprimă atitudinea favorabilă a acestora față de unitatea de învățământ și față de cadrul didactic, ajută la consolidarea unei motivații puternice, care susține efortul copilului în activitatea de învățare. Predispoziția biologică nu este o sentință, iar mediul social este o șansă. Sentința produsă de societate este mai periculoasă pentru un copil în dezvoltare decât predispoziția biologică. Pornind de aici, trebuie să înțelegem faptul că trăim într-o lume a diversității umane, că comunitatea nu se poate eschiva de la rolul de promotor al progresului uman și că doar ea poate facilita schimbarea, întrevăzută ca posibilă, a mentalității și atitudinii față de cerințele educative ale tuturor copiilor.

Comunitatea va reuși să răspundă cerințelor speciale de educație ale tinerilor aflați în dificultate și nevoilor de educație ale familiilor acestora doar prin eforturile ei interne și cu sprijinul tuturor.

BIBLIOGRAFIE

1. Arcan, P, Ciumageanu, D. - Copilul deficient mintal, Editura Facla
2. Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare - Politici în educație pentru elevii în situație de risc și pentru cei cu dizabilități din Europa de SE, 2007
3. Verza, F.(2002) - Introducerea în psihopedagogia specială și asistența socială, Editura Fundației Humanitas
4. Weihs, T. J. (1998) - Copilul cu nevoi speciale, Editura Triade, Cluj Napoca

INTEGRAREA COPIILOR CU CES ÎN ȘCOALA DE MASĂ

Lazăr Emilia
Școala Gimnazială „Mihail Kogălniceanu” Brăila

Problematica educației copiilor cu CES a devenit în ultimii ani o preocupare aparte în rândul specialiștilor. Apariția conceptelor de educație integrată și școlară incluzivă a determinat modificări fundamentale în percepția actului educativ.

Analizând particularitățile specifice procesului de învățare a copiilor cu diferite tipuri de deficiențe, se ajunge la concluzia că una dintre calitățile esențiale ale curriculum-ului școlar vizează un grad cât mai mare de flexibilitate, astfel încât să permită fiecărui copil să avanseze în ritmul său și să fie tratat în funcție de capacitățile sale de învățare. Pentru acestea este nevoie ca formularea obiectivelor, stabilirea conținuturilor instruirii, modalitățile de transmitere a informațiilor în clasă și evaluarea elevilor să se facă diferențiat.

Integrarea constă în a-l lăsa pe elevul cu dificultăți de învățare sau cu nevoi speciale CES să evolueze și să progreseze în clasa de vârstă obișnuită, cu sprijin corespunzător, în cazul în care aptitudinile sale îi permite acest lucru în interesul dezvoltării sale personale. Trebuie cu prioritate ca orice integrare să fie în profitul elevilor respectivi și nu doar din punct de vedere al unei stimulări sociale. În principiu, trebuie să existe o reală participare a elevilor cu dificultăți și a elevilor CES la activitățile de clasă și cel puțin o participare minimă garantată la activitățile cognitive. O integrare reală presupune o pedagogie de incluziune în toate activitățile în măsura posibilului în funcție de aptitudinile acestor elevi. O parte prea mare de învățământ individual constituie iarăși o excludere care singularizează și stigmatizează elevii în chestiune. Acesta este motivul pentru care este de dorit în măsura posibilului ca profesorii să îi ajute pe elevi în clasa în care aceștia sunt integrați.

Educația integrată implică și asumarea unor roluri în cadrul sistemului educațional. Situațiile, contextele și manierele noi de lucru în activitatea școlară se referă atât la cadrele didactice din învățământul obișnuit, cât și la cele din școlile speciale. Pentru ca personalul didactic din școlile obișnuite să facă față provocării legate de integrarea copiilor cu cerințe educative speciale CES, una dintre condițiile de bază este suportul/ sprijinul în activitatea la clasă. Se caută tot mai multe modalități de sprijin în clasa obișnuită a copiilor cu CES. Profesorii de educație specială, de pildă, lucrează mai ales alături de profesorul clasei obișnuite, în aceste clase, acordând sprijin nu numai copiilor integrați ci altor copii care întâmpină dificultăți.

Obiectivul principal constă în a asigura pe cât posibil elevilor cu nevoi speciale o participare activă în învățământul obișnuit și în activitățile comune de la clasă, în funcție de capacitățile acestora și cu sprijinul corespunzător. Atunci când este posibil, trebuie să se

evalueze și competențele lor în raport cu programa obișnuită, fără a-i privilegia în raport cu ceilalți elevi. Ca al doilea obiectiv, trebuie ca ceilalți elevi să îi considere condiscipoli ca și pe ceilalți, dar care trebuie, cu siguranță, să fie ajutați în multe situații, totuși fără a-i singulariza prea mult în raport cu ceilalți. Un al treilea obiectiv se referă la evaluarea acestora cel puțin la materiile pe care sunt capabili să le urmeze în conformitate cu criteriile obișnuite de la clasă iar pentru celelalte domenii, în conformitate cu criterii de evaluare adaptate capacităților lor. Această evaluare dă dreptul la o certificare corespunzătoare care trebuie să asigure continuarea studiilor ulterioare.

Problemele de adaptare curriculară se pun în mod diferit atunci când dorim să integrăm elevi numai cu tulburări de învățare, față de situația în care integrăm elevi care posedă suplimentar, diverse categorii de handicapuri mintale, senzoriale sau fizice: Pentru prima categorie menționată, deseori este suficient să introducem elevul cu tulburări de învățare, în cadrul unui program suplimentar, la disciplina sau grupul de discipline de învățământ la care întâmpină dificultăți sau este rămas în urmă. În cazul celei de-a doua categorii, cea a elevilor cu handicap, principalele modalități ce pot fi folosite, constau în:

a) Selectarea unor părți din curriculumul general pentru elevii normali, ce pot fi parcurse de elevii cu handicap și renunțarea la altele, de obicei cele mai complexe;

b) Accesibilitatea prin simplificarea a tuturor părților din curriculum, pentru a fi înțelese și învățate de elevii cu handicap;

c) Completarea curriculumului general cu elemente noi care constă în introducerea elevilor cu handicap, într-o serie largă de activități individuale, compensator-terapeutice, destinate recuperării acestora și asigurării restabilirii participării lor, în mod eficient, la procesul de învățământ pentru normali. Deosebirea esențială dintre învățământul special românesc și cel occidental, constă în modul de organizare, materialele didactice folosite și locul de desfășurare al majorității acestor activități. În România, cu excepția activităților logopedice, celelalte activități se desfășoară în interiorul școlii speciale, spre deosebire de alte țări, cum ar fi cele nordice, în care se desfășoară în cadrul instituțiilor de învățământ obișnuit.

Elaborarea unui curriculum flexibil și ușor de adaptat cerințelor educaționale ale fiecărui elev are la bază mai multe argumente:

- respectarea dreptului fiecărui copil la instrucție și educație pe măsura potențialului și capacităților sale;

- formarea la copilul deficient a unui registru comportamental adecvat care să permită adaptarea și integrarea sa socială printr-o experiență comună de învățare alături de copiii normali;

- asigurarea legăturii cu faptele reale de viață și familiarizarea cu o serie de obișnuințe privind activitățile de utilitate practică și de timp liber;

- dezvoltarea capacităților necesare pentru rezolvarea independentă (în limitele permise de gradul deficienței) a problemelor de viață, autocontrol în situații dificile și practicarea unor metode și tehnici de muncă intelectuală care să asigure eficiență în adaptarea și integrarea școlară și socială.

În scopul eficientizării procesului de învățare pentru elevii cu CES sunt invocate câteva repere fundamentale:

- învățarea interactivă care presupune folosirea unor strategii de învățare focalizate pe cooperarea, colaborarea și comunicarea între elevi la activitățile didactice, precum și pe interacțiunea dintre cadre didactice, cadre didactice și elevi;

- elaborarea în comun a obiectivelor învățării (profesor-elev) deoarece fiecare participant la actul învățării are ideile, experiențele și interesele personale de care trebuie să se țină seama în proiectarea activităților didactice;

- demonstrația, aplicația și feed-back-ul- orice proces de învățare (mai ales în cazul elevilor cu CES) este mai eficient și mai ușor de înțeles dacă informațiile prezentate sunt

demonstrate și aplicate în situații reale de viață, existând și un feed-back continuu de-a lungul întregului proces;

- modalitățile de sprijin în actul învățării- elevii cu CES au nevoie în anumite momente de un sprijin activ de învățare atât în timpul activităților desfășurate în clasă, cât și la activitățile din afara clasei, prin dezvoltarea unui parteneriat educațional cu anumite categorii de specialiști, cu familiile elevilor.

Metodele și procedeele de predare- învățare trebuie să fie selectate în raport cu scopul și obiectivele activității didactice, conținutul lecției și particularitățile elevilor (vârstă, nivelul dezvoltării psihice, tipul și gradul deficiențelor/ tulburărilor, tipul de percepție al elevilor- analitic sau sintetic), stilul de lucru al învățătorului.

În activitățile didactice destinate elevilor cu CES se pot folosi metodele expositive, (povestirea, expunerea, explicația, descrierea) dar trebuie respectate anumite cerințe:

- să se folosească un limbaj adecvat, corespunzător nivelului comunicării verbale;
- prezentarea să fie clară, precisă, concisă;
- ideile să fie sistematizate;
- să se recurgă la procedee și materiale intuitive;
- să se antreneze elevii prin întrebări de control pentru a verifica nivelul înțelegerii conținuturilor de către aceștia și pentru a interveni cu noi explicații atunci când se impune acest lucru.

În activitatea educativă a copiilor cu cerințe educative speciale se pot folosi cu maximă eficiență învățarea prin cooperare. Lecțiile bazate pe învățarea prin cooperare permit evaluarea frecventă a performanței fiecărui elev care trebuie să ofere un răspuns în nume personal sau în numele grupului, elevii se ajută unii pe alții, încurajându-se și împărtășindu-și ideile, explică celorlalți, discută ceea ce știu, se învață unii pe alții, realizează că au nevoie unii de alții pentru a aduce la bun sfârșit o sarcină a grupului.

Educația integrată îi va permite copilului cu CES să trăiască alături de ceilalți copii, să desfășoare activități comune, dobândind abilități, indispensabile pentru o viață cât mai apropiată de cea a valizilor, pentru o adecvată inserție socială.

Cu certitudine, elevii cu dificultăți de învățare au nevoie de ajutor în vederea adaptării, integrării și devenirii lor ca și ceilalți elevi - cu succese și insuccese, cu realizări și ratări dar și cu rezultate încurajatoare.

BIBLIOGRAFIE

1. Verza, E. Paun, E.(1988) - Educație integrată a copiilor cu handicap, Unicef
2. Dinu, M. (2007) - Educația și dezvoltarea copilului, București, Educația ASE
3. Gherguț, A. (2005) - Sinteze de psihopedagogie specială, Editura Polirom
4. Stănică, I., Popa, M.(2001) - Psihologia specială, Editura Pro Humanitas, București
5. Ionescu, M. (1998) - Educația și dinamica ei, Editura Tribuna învățământului, București

TINERII CU CES DEVIN CEEA CE PRIMESC

Linte Ramona
Școala Gimnazială "Ion Pillat", Pitești, Argeș

Integrarea copiilor cu CES este reglementată prin lege. Școala este un mediu important de socializare atât pentru copiii speciali, cât și pentru cei normali.

Formele de integrare ale copiilor cu CES sunt: clase diferențiate, integrate în școli obișnuite, grupuri de maxim 3 copii deficienți integrați în clase normale, integrarea individuală a copiilor speciali în clase obișnuite.

Oricare integrare școlară se alege, putem vorbi de atitudinea favorabilă a elevului special în învățământul românesc. Pentru a avea o atitudine favorabilă, copilul special trebuie ajutat și integrat prin susținere permanentă. Susținerea permanentă ar trebui să vină în primul rând din partea familiei. Familia trebuie să înțeleagă importanța integrării copilului cu CES în învățământul românesc. Un copil care merge la școală are șansa de a evolua permanent, de a învăța prin descoperire sau prin imitare. Indiferent cât de mult sau cât de puțin învață la școală, un copil are șansa de a evolua, de a deveni mai bun decât versiunea sa de ieri. Dacă fiecare experiență de la școală are în vedere și evoluția copilului cu CES, atunci putem vorbi despre un progres real, periodic.

Al doilea factor important în evoluția copilului este școala. Cultura organizațională este foarte importantă în integrarea copiilor cu CES și în modul în care aceștia sunt înțeleși. Din punct de vedere al managementului, directorul trebuie să aibă în vedere flexibilitatea școlii și adaptarea ei la nevoile copiilor cu CES. Colaborarea eficientă are efecte benefice multiple nu numai asupra copilului cu deficiențe și asupra familiei acestuia, cât și asupra copilului obișnuit care învață să nu discrimineze, să nu defavorizeze, să se adapteze la nevoile celorlalți, să empatizeze și să ajute permanent.

Al treilea factor ce influențează evoluția copilului cu CES este cadrul didactic. Programul personalizat nevoilor copilului cu CES are în vedere dezvoltarea unor abilități sau competențe. Copilul ajutat prin program personalizat are posibilitatea să asimileze măcar o parte din materie în comparație cu copilul care nu beneficiază de un program personalizat de învățare și nu poate asimila nimic, nu poate învăța deoarece noțiunile sunt superioare nivelului său de învățare. Cadrul didactic trebuie să înțeleagă nevoia copilului de adaptare și obligativitatea întocmirii unui plan de intervenție personalizat pentru copii cu dificultăți de învățare.

Un alt factor important ce influențează evoluția, stagnarea sau involuția copilului cu CES este colectivul din care acesta face parte. Colectivul pune o amprentă foarte mare asupra evoluției și personalității copilului. Copilul cu CES nu trebuie să se simtă un copil „special” sau un copil marginalizat deoarece el trebuie tratat pe cât posibil în mod firesc, trebuie responsabilizat pe măsura puterilor lui intelectuale și fizice. Sunt copii care pot fi încurajați să etaleze unele calități pe care le dețin. De cele mai multe ori, aceștia pot deveni modele pentru copiii normali care nu conștientizează că toți putem deveni normali sau vulnerabili în anumite situații. Societatea trebuie să conștientizeze faptul că este necesară schimbarea mentalității și atitudinii față de copiii cu CES, iar acest lucru se reflectă în relația copiilor din clasă, în relația părinților din clasa unde există un copil cu nevoi speciale. Astfel, școala devine o școală integrativă, iar clasa devine o clasă primitoare pentru copiii speciali, colectivul fiind unit. Informarea de la început, sensibilizarea colectivului cu privire la posibilitatea recuperării și a educației pentru copiii cu nevoi speciale, dezvoltarea unor legături în clasă sunt doar câțiva factori importanți care contribuie la procesul de integrare. Acest proces este benefic pentru toți

factorii implicați deoarece copilul obișnuit învață să fie receptiv la nevoile celorlalți, să empatizeze, să descopere anumite sentimente pe care poate acasă nu le-a descoperit, vorbind astfel de alfabetizare emoțională, să înțeleagă faptul că suntem diferiți și percepem lumea și viața în mod diferit, să accepte anumite nemulțumiri și să înțeleagă că poate lucra într-un ritm propriu, că poate avea obiective diferite în comparație cu colegii lui. Astfel de copii și implicit părinții lor, înțeleg mai devreme că nu toți trebuie să fim foarte buni la toate și că fiecare copil poate excela în unele situații, iar la alte materii se poate descurca mai greu, că nu toți copiii trebuie să devină medici, ingineri sau profesori, ci pot deveni un excelent mecanic auto, un bun meseriaș, iar aptitudinile sale sunt evidente.

Particularizând un astfel de caz, pot spune că S., un elev de aproximativ 14 ani cu CES, s-a integrat excelent în clasa din care face parte de 8 ani. El nu este marginalizat și nu a fost niciodată deoarece copiii li s-a explicat de la început faptul că el are nevoi speciale, în primul rând afective. De asemenea, părinții au fost deschiși, înțelegători și niciodată nu au privit altfel copilul sau familia acestuia. Clasa, respectiv întreaga comunitate școlară, au dat dovadă de înțelegere și deschidere, adaptându-se acestor nevoi. Dacă nu se întâmpla acest lucru, cu siguranță că S. ar fi refuzat să mai vină la școală, iar evoluția sa nu mai exista. Impactul integrării acestui tânăr cu CES asupra comunității locale este evident și benefic. Copiii au învățat să îl respecte, să îl ajute, să empatizeze, să colaboreze, să îl protejeze, să îl determine să se implice în anumite probleme. Astfel, ei vor deveni adulți mai atenți, mai sensibili, cooperanți și mai ușor adaptabili datorită situațiilor create în care au fost nevoiți să se adapteze și să decidă anumite lucruri.

Pentru copilul cu nevoi speciale primirea normală pe care copiii au dovedit-o, integrarea lui în timpul orelor, dar și al pauzelor, contează foarte mult. Constat cu bucurie că până și mersul la magazin a devenit o rutină zilnică, copiii luându-l cu ei și integrându-l în glumele firești dintre ei. Această deschidere îl face pe tânărul cu CES să nu simtă că e special, ci un copil normal din clasa respectivă. Această normalitate din clasă îl obligă și pe profesor să îl trateze firesc, adaptând doar curriculumul la nevoile și capacitatea lui de învățare.

Desigur, S. este un copil liniștit care niciodată nu a deranjat orele, el trecând neobservat la început de către profesorii noi. Impactul integrării tinerilor cu CES asupra comunității locale devine negativ în momentul în care copiii speciali deranjează orele, respectiv liniștea publică sau demersurile firești ale comunității din care fac parte. În aceste situații copiii, părinții, profesorii sau vecinii acceptă mai greu un copil care deranjează sau pune probleme. Problemele negestionate bine pot avea un impact emoțional puternic asupra tuturor factorilor implicați în procesul educativ.

În concluzie, consider că impactul integrării tinerilor cu CES asupra comunității locale are avantaje și neajunsuri, dar toate acestea depind de legislație și de modul în care noi ne adaptăm acestor nevoi și le acceptăm, educația în domeniu fiind foarte importantă.

IMPLICAREA COMUNITĂȚII LOCALE ÎN INTEGRAREA TINERILOR CU CES PE PIAȚA MUNCII

Liță Loredana-Alice
Școala Gimnazială Gura Ocniței, Dâmbovița

Tinerii cu cerințe educative speciale sunt astăzi dependenți în mare măsură de familie și de mediul școlar pe care l-au frecventat. Acest lucru se resimte cu preponderență după vârsta de 18 ani, când ies din sistemul de învățământ și încearcă să se integreze profesional. Chiar dacă ajung să aibă un anumit grad de independență, ei nu se pot descurca totdeauna fără sprijinul familiei, în general. După absolvirea anilor de școală, părinții încearcă să rezolve această problemă, dar se lovesc mereu de faptul că nu au acces la informații de baza necesare parcurgerii acestui proces. Orice copil are dreptul la educație, în mod special copilul cu CES, și că trebuie stimulat de mic pentru a se putea ajunge la un grad cât mai mare de recuperare sau chiar independența acestuia.

Modelul european de integrare în muncă se orientează spre:

- Depistarea locurilor de muncă disponibile existente în comunitatea locală și a celor care vor apărea pe piața muncii;
- Evaluarea individuală a persoanei cu CES făcută în raport cu cerințele locurilor de muncă pe plan local;
- Selectarea din lista locurilor de muncă și a meseriilor solicitate a acelor ale căror exigențe pot fi îndeplinite de persoanele cu CES.

În rezolvarea acestor probleme comunitatea locală poate avea un rol deosebit. La solicitările insistente ale directorilor de școli, primăriile (care se ocupă de problemele școlilor) pot contribui cu sprijin material pentru înființarea unor centre de pregătire practică în care să poată lucra și tineri cu CES. La înființarea și dotarea unor astfel de centre de pregătire practică pot contribui însă și părinții sau alte rude ale elevilor cu nevoi speciale, care au o situație materială foarte bună și 8 sunt interesați în înființarea unor profiluri profesionale ce vor putea include și copii lor. În astfel de parteneriate pot fi antrenate și organizații neguvernamentale și caritabile precum și biserica. Acestea pot sprijini fie organizații ale persoanelor cu dizabilități, CES, fie școli în care aceste persoane învață sau se pregătesc pentru o meserie, o ocupație, fie instituții de ocrotire în care aceste persoane cu CES sunt internate. Apoi, la nivel social general o parte din bugetul țării poate fi repartizată în scopul ajutorării acestor oameni cu CES/dizabilități.

Cu privire la meseriile, ocupațiile către care se pot orienta acești tineri, trebuie menționat faptul că unii din acești tineri cu CES nu pot învăța și practica o meserie, dar pot efectua numai anumite operații ce țin de o meserie sau ocupație. De exemplu cei cu CES de intelect, din atribuțiile unei menajere pot face următoarele: măturat, șters podelele, șters praful, ștergerea meselor, aranjarea patului, curățirea toaletelor, etc. Din grădinarit vor putea efectua strângerea pietrelor sau a crengilor, încărcarea pietrelor într-o roabă, întoarcerea și încărcarea fanului, recoltarea anumitor legume ca sfeclă de zahăr, morcovi, porumb, etc.. Integrarea profesională trebuie să țină cont de acest aspect.

Problemele pe care le ridică în față tinerilor cu CES integrarea lor socio-profesională sunt:

- Necesitatea proiectării și implementării unor programe naționale de pregătire profesională a acestor tineri în funcție de potențialul lor și de cerințele economice ale zonei;

- Diversificarea nomenclatorului de meserii, profesii, ocupații astfel încât să se asigure o cât mai diversificată paleta de meserii conforme cu disponibilitatea persoanelor cu CES și cu cerințele pieței de muncă din zona respectivă;

- Îmbunătățirea cadrului legislativ cu normative care să prevadă explicit dreptul de integrare socială a tinerilor cu dizabilități;

- Activități de informare a adolescenților cu CES, a familiilor acestora privind dreptul și condițiile de încadrare în muncă a persoanelor cu CES. Această informare va fi făcută prin consiliere de către școală sau serviciile de asistență socială de la nivel local

- Activități de informare a agenților economici privind dizabilitatea și implicațiile pe care această le are în cazul angajării în muncă a persoanelor cu dizabilități;

- Asigurarea dreptului și condițiilor de muncă redusă pentru persoanele cu dizabilități, fapt ce ar oferi posibilitatea, pentru aceste persoane, de a presta o activitate conformă cu capacitățile lor, cu disponibilitatea lor de efort;

- Diversificarea ofertei de servicii prin înființarea unor centre de terapie ocupațională (atelieri protejate) sprijinite de către comunitate (organizații nonguvernamentale, fundații, biserica, școală);

- Creșterea comunicării și colaborării între instituțiile responsabile pentru a se elabora politici și practici coerente în măsură să asigure integrarea socială și profesională a acestor tineri, sporirea posibilităților lor de a se întreține, de a fi independenți.

Persoanele cu CES sunt privite ca fiind fragile, inapte în a presta un serviciu care să aducă profit angajatorului. De aceea, integrarea lor pe piață forței de muncă, includerea lor în societate, este deseori considerată ca imposibilă sau inutilă. Însă, că orice ființă umană și în calitate de ființe umane, persoanele cu dizabilități au dreptul la oportunități de integrare socială și profesională, care să le ofere șansă de a atinge un grad optim de independență. Dar pentru a fi integrați, ei trebuie să capete deprinderi care să-i facă capabili să-și găsească un loc de muncă.

Motivul principal pentru care aceste persoane sunt excluse de la o formă de învățământ este părerea familiilor lor și a societății că efortul de a-i educa este zadarnic, educația lor fiind văzută ca o investiție inutilă. Școlarizarea, pentru marea majoritate a tinerilor cu CES/dizabilități din întreagă lume, se termină la jumătatea adolescenței; după această, marea majoritate a băieților și fetelor vor lucra în cadrul casei. Astfel, riscul de șomaj este mai ridicat la această categorie.

Intrând pe piață forței de muncă cu o educație redusă și cu deprinderi minimale sau inexistente, tinerii cu dizabilități se lovesc de mari dificultăți în a-i concura pe cei fără dizabilități. Deficiențele lor intelectuale limitează opțiunile pentru alegerea unui loc de muncă, iar prejudecățile sociale pot limita și mai mult numărul de patroni care să-i angajeze. La locul de muncă tinerii cu dizabilități au voie să greșească în foarte mică măsură. Dacă dau greș la prima angajare și sunt concediați, sunt etichetați ca incapabili și li se refuză o nouă șansă.

Existența persoanelor cu dizabilități și a întregii societăți va fi mai bogată dacă societatea le va permite să își dezvolte viața la potențial maxim. Necesitățile lor vor fi privite ca o problemă atâta timp cât nu vor fi văzute ca un beneficiu.

9 REGULI DE AUR ÎN INTEGRAREA ELEVILOR CU C.E.S.

Mănăilă Valentina
Școala Gimnazială "Mihail Sadoveanu", Brăila

Tratarea diferențiată rămâne o necesitate de necontestat în procesul educațional, susținută de frecvența afecțiunilor psihice și fiziologice ale copiilor din generațiile actuale, de particularitățile individuale ale elevilor aflați chiar în normalitate și de mediul socio-familial din care provin, totodată de tendința învățământului global de transformare a ȘCOLII PENTRU TOȚI într-o ȘCOALA PENTRU FIECARE.

Un învățământ de calitate e acela în care fiecare elev, fie capabil de performanță, fie cu dificultăți de învățare, este sprijinit și înconjurat în dezvoltarea lui. Acest lucru presupune cunoașterea potențialului elevului și adaptarea demersului didactic la acesta, adică selectarea metodelor eficiente de predare-învățare și evaluare. Educația incluzivă are la bază nouă reguli.

1. Includerea tuturor copiilor

Pentru că elevii cu dificultăți de învățare, dar și aceia înalt abilitați sunt deseori marginalizați, izolați, datorită profesorului e de a încuraja integrarea, colaborarea acestora cu ceilalți copii, atât în timpul orelor de curs, prin crearea unor grupuri de lucru mixte sau în perechi, cât și în timpul recreațiilor ori orelor de educație fizică, joc și mișcare, în care aceștia pot fi integrați în grupul de joacă.

2. Comunicarea

În procesul didactic, comunicarea este esențială, de asemenea ea reprezintă o trebuință a fiecărei persoane, deci și a copilului. Elevii cu CES trebuie încurajați să comunice nelămuriri, impresii, autoaprecieri, atât oral, cât și în scris. Comunicarea învățătorului este uneori, binevenit de exagerată în ceea ce privește gesturile, tonul, mimica pentru ca elevii să fie motivați, mobilizați, să se simtă valorizați. Comunicarea poate lua forme artistice- prin semne, dans, mimă, cântece care să stimuleze creativitatea elevilor și să îi bine-dispună pentru a se implica în actul educațional.

3. Organizarea clasei

Copiii cu C.E.S trebuie așezați mai aproape de profesor sau de tablă. Mobilierul să fie adaptat afecțiunilor acestora. Băncile pot fi grupate în așa fel încât elevii să poată colabora ori întrajutora în timpul lecțiilor.

4. Proiectarea lecțiilor

La acest aspect, profesorul trebuie să colaboreze cu profesorul de sprijin care a elaborat parcursul individual al programei școlare. În cazul elevilor supradotați e bine să lucreze cu centrele de excelență existente în localitate sau în școală. Trebuie adaptat timpul de lucru, numărul cerințelor, gradul de dificultate, volumul de informații, tipul de sprijin acordat. Metodele de învățare se vor axa pe exemple practice, pe imagini, pe manipularea unui material concret (bețișoare, numărătoare). Feed-back-ul trebuie făcut cât mai des pentru asigurarea achizițiilor în pași mărunți. În cazul celor supradotați, metodele vor sprijini abstractizarea, generalizarea, aplicarea în cât mai variate și noi condiții, rezolvarea de probleme mai dificile, cu mai multe soluții. Evaluarea va îmbrăca forme alternative (portofoliul, proiecte, referate, lucrări practice, observarea sistematică a elevului), iar cea tradițională va folosi mai mult probe orale, în care elevul poate fi ajutat cu întrebări auxiliare. Notarea nu va fi o sancțiune, ci o recompensă, o valorizare a achizițiilor făcute.

5. Planurile individuale (P.I.P.)

Ritmul parcurgerii programei școlare e stabilit de profesor împreună cu profesorul de sprijin, după cunoașterea temeinică, la început de an școlar, a capacităților intelectuale și a

trăsăturilor neuro-motorii, dar și emoționale ale copiilor cu cerințe educative speciale. De asemenea trebuie investigate interesele, pasiunile, motivația acestora, pentru a adapta actul educațional la acestea. Dacă problemele sunt mai grave, programa școlară se poate realiza în 2 ani de școală (de exemplu alfabetizarea sau conceptele matematice). Notarea se va face după standardele adaptate și în funcție de obiectivele propuse.

6. Sprijin individual

Copiii cu CES pot lucra împreună cu un alt coleg capabil, care și-a terminat sarcina. Îl poate supraveghea, ajuta să înțeleagă conținutul predat, să verifice rezolvarea cerinței. Sprijinul individual e acordat însă în cea mai mare parte, de către profesor care oferă indicații concrete, accesibile și folosește materiale didactice adaptate nivelului de competență. Acest lucru e posibil în timpul momentelor de muncă independentă sau după orele de curs, în cadrul orelor de pregătire suplimentară.

7. Mijloacele de sprijin

Profesorul va folosi panouri mari, vizibile pentru citit, pentru memorarea unor formule matematice sau imagini, pe care le va expune pe pereții clasei în locuri frontale. De asemenea elevii cu CES pot accesa aplicații de soft educațional, special create pentru înțelegerea, aprofundarea conținutului predat și aplicarea lui în situații de bază, simple. Dacă elevii supradotați vor lucra pe fișe cu itemi de performanță, de elaborare a răspunsului, de găsire a unor alternative de soluționare, cei cu dificultăți de învățare vor lucra itemi de recunoaștere a informației, de asociere (corespondență), de stabilire a valorii de adevăr sau fals, de realizare a unor texte, având ca sprijin idei, expresii, imagini etc.

8. Managementul comportamentului

Unii copii cu dificultăți de învățare, dar și supradotați își pierd uneori interesul, se plictisesc în ore și încep să deranjeze lecțiile. Toți copiii însă trebuie să învețe cum să se comporte acceptabil din punct de vedere social. Orice plan de a aborda un comportament neadecvat trebuie să cuprindă modalități de impunere a comportamentelor pozitive. Acordarea de responsabilități ușoare cultivă încrederea în sine, stima de sine, stimulează motivația învățării. Unii elevi pot fi desemnați lideri de grup sau responsabili cu verificarea temelor, distribuirea materialelor. Folosirea recompenselor pe panouri la vedere poate fi benefică.

9. Munca în echipă

Profesorul nu poate lucra de unul singur. E bine să ceară sfatul altor colegi de școală, unui psiholog, consilier. Se pot organiza schimburi de experiență, colaborare cu centre de excelență,, parteneriate între școli, proiecte comunitare de reabilitare. Important de reținut e că nu deficiența sau dizabilitatea copilului îl "va trage" înapoi, ci modul în care societatea îl tratează. Măiestria, creativitatea, generozitatea, empatia profesorului sunt necesare în lucrul cu elevii cu CES.

PERCEPȚIA SOCIETĂȚII FAȚĂ DE PERSOANELE CU CES

Mircu Nicoleta- Maria
Grădinița P.N. Coșteiu, Timiș

În lumea întreagă se întâlnesc persoane cu deficiențe iar percepția societății față de aceștia nu este întotdeauna statornică, ea depinzând de la societate la societate, de la om la om, de la perioadă de timp la alta. Pentru societate persoanele cu handicap inclusiv și cel vizual este înțeles ca un eșec, o dezamăgire, o respingere pentru cei din jur, acestora fiindu-le greu datorită problemei cu care se confruntă să se integreze într-un grup social. ”Prin această abordare se susține ideea că, desegregarea și mediul social sunt mai mari bariere în integritatea socială decât dizabilitatea însăși.” (Căpilnean F, Călugăru A. Prisca A.)

Prin intermediul acestei percepții sociale a indivizilor care alcătuiesc societatea, ne sunt alocate semnificații și concepții adesea greșite față de persoanele cu deficiențe care depind de cultura și valorile promovate. Mai dureroasă însă este acea discriminare fină, pe care majoritatea oamenilor care nu suferă de nici un handicap nu o conștientizează pe moment ci dimpotrivă o generează și o segmentează prin standardele și normele pe care direct/ indirect, intenționat /neintenționat le impun asupra tuturor celorlalți. O asemenea discriminare se regăsește spre exemplu în,, etichetele” atribuite acestor persoane cu deficiență, deoarece multe persoane care sunt sănătoase nu-și dau seama atunci când îi spun unei persoane care are o deficiență de auz ”surdule” sau unei persoane cu deficiență de vedere ”orbule”. Termenii care se folosesc pentru a le identifica nevoile sunt în sine discriminatorii deoarece prin însuși termenul de „handicap” analizat din toate unghiurile, persoanelor cu deficiență li se neagă anumite drepturi fundamentale cum ar fi educația, îngrijirea medicală, posibilitatea de a învăța o meserie în concordanță cu abilitățile individuale, posibilitatea de a-și câștiga propria existență.

Mulți din cei cu deficiențe nu sunt acceptați în mediul profesional atunci când sunt în căutarea unui loc de muncă ei observând că șansele lor de angajare sunt minime datorită handicapului, ceea ce are un impact deosebit asupra identității și demnității individului.

Toate aceste aspecte negative reprezintă acte discriminatorii, iar privite în ansamblu au o influență deosebită asupra individului cât și a libertății ,independenței și dezvoltării sale armonioase. Persoanele cu dizabilități sunt excluse și din viața socială, plimbându-se doar între locuință și centrele specializate, fiindu-le adesea interzis dreptul de a intra în contact cu un mediu care ar putea face să simtă că viața este importantă și că merită să luptăm pentru ea indiferent de deficiența pe care o avem. Pentru oamenii care au deficiențe un element important este independența, care înseamnă pentru aceștia, rampe și alte mijloace de acces și de deplasare de care ei au nevoie pentru a le fi mai ușor în viață, dar la care societatea rămâne indiferentă. Și în cazul nevăzătorilor, ei nu reușesc să-și găsească un loc de muncă, să-și facă un grup de prieteni sau în cel mai rău caz să se deplaseze singuri, ei fiind nevoiți să renunțe la aceste lucruri, datorită deficienței pe care o au, fapt ce duce și la o stimă de sine scăzută. Mai ales în privința nevăzătorilor, accesul la informație sau la școli specializate pentru ei i-ar ajuta să trăiască o viață mai demnă și apropiată de normalitate.

Integrarea persoanelor cu dizabilități este o temă de mare actualitate, foarte sensibilă și foarte controversată peste tot în lume prin integrare se înțelege faptul că fiecare persoană are drepturi și obligații în societate și trebuie respectate având la bază principiul egalizării șanselor tuturor membrilor,, teoria normalizării, strâns legată cu conceptul de non-institutionalizare, promovează integrarea socială a persoanelor cu dizabilități la un nivel cât mai apropiat de normalitate, având la bază principiul egalizării șanselor tuturor membrilor care compun

societatea”. (Verza, F.E). Atât în lume cât și în societatea noastră oamenii rezolvă problema legată de handicap alegând ignoranță și disperarea, deoarece nu vor să accepte lângă ei oameni cu deficiențe chiar dacă aceștia au aceeași valoare umană ca oricare alt membru a societății.

Oamenii care nu au deficiențe în cele mai multe cazuri nu au tăria de a manifesta solidaritate și îngăduință față de semenii lor, ei îi tratează cu indiferență și nu au respect pentru aceștia. Societatea în ziua de astăzi pune accent mai mult pe condițiile economice, politice, sociale, culturale decât pe situația persoanelor cu handicap care au nevoie de sprijin și înțelegere pentru a înfrunta unele bariere.

BIBLIOGRAFIE

1. Verza, F. E. (2002) - Introducere în psihopedagogie specială și în asistență socială, Editura Humanitas
2. Căpilnean, F, Călugăru, A. Prisca, A. (2005) - Integrarea în muncă a persoanelor cu dizabilități - ghid metodologic, Editura Samuel, Mediaș

AVANTAJE ȘI LIMITE ALE INTEGRĂRII ȘCOLARE A COPIILOR CU C.E.S.

Moise Elena Diana

Școala Gimnazială nr. 9 “Nicolae Orghidan”, Brașov

Cerințele educative speciale constituie un concept apărut recent care definește cerințele specifice față de educație ale copilului, derivate sau nu dintr-o deficiență. Aceste cerințe reies din particularitățile individuale de dezvoltare, învățare, relaționare cu mediul, din experiențele anterioare ale copiilor, din problemele sociale și de existență ale lor, pot fi temporare sau se pot instala pentru totdeauna, apărând la etapele cele mai timpurii ale dezvoltării și la toate nivelurile sistemului de educație. Aceste lucruri plasează elevul într-o stare de dificultate în raport cu cei din jur, stare care nu-i permite o existență sau o valorificare în condiții normale a potențialului intelectual și aptitudinal de care acesta dispune. În consecință, activitățile educative școlare și/sau extrașcolare reclamă noi modalități de proiectare și desfășurare a lor în relație directă cu posibilitățile reale ale elevilor, astfel încât să poată veni în întâmpinarea cerințelor pe care aceștia le resimt în raport cu actul educațional.

În ceea ce privește impactul integrării școlare a copiilor cu cerințe educative speciale, există mai multe aspecte care trebuie luate în calcul:

- disponibilitatea și interesul societății pentru integrare, evidențiate prin cadrul legislativ, sprijinul economic și logistic, factorii de decizie etc.;

- atitudinea și percepția opiniei publice cu privire la problematica educației, în școlile de masă, a copiilor cu diferite tipuri de deficiențe - unii oameni acceptă la nivel de principii acest proces, dar, în situația când propriii copii trebuie să facă parte dintr-o clasă în care sunt integrați copii cu probleme psihocomportamentale sau psiho-fiziologice, poate să apară o atitudine de reținere sau respingere.

- disponibilitatea și interesul cadrelor didactice de a susține integrarea elevilor cu cerințe educative speciale;

- acceptul părinților sau aparținătorilor care au copii în clasele unde se practică integrarea - se evită astfel posibilele stări de tensiune sau conflict de pe parcurs.

Integrarea persoanelor cu cerințe educative speciale aduce o serie de avantaje, dar și limite. Din rândul acestora din urmă, pe lângă deficitul economic al țării noastre, amintim și atitudinea celor implicați în acest proces, cum ar fi:

1. Atitudinea elevilor obișnuiți față de integrarea copiilor cu C.E.S. în clasele normale

- ✓ Deoarece, probabil, nu le-a fost explicată situația particulară a acestor elevi, copiii obișnuiți au, în general, o percepție eronată referitoare la trăsăturile lor de specificitate;
- ✓ Deoarece colegii lor cu C.E.S. provin, uneori, din familii sărace, există tendința de a interpreta dificultățile lor școlare prin prisma problemelor sociale;
- ✓ Consideră că succesul acestora la învățătură este în principal o problemă de voință și efort;
- ✓ Datorită întreținerii unui climat competițional, elevii cu C.E.S. sunt percepuți ca fiind responsabili de diminuarea performanțelor grupului (sunt cei care „trag în jos” media clasei);
- ✓ Apar frustrări datorită interpretării eronate a diferențelor în evaluare („De ce eu am luat S la o problemă de matematică dificilă, în timp ce el a luat B la o întrebare foarte simplă?”);
- ✓ Părinții sunt considerați ca principalii răspunzători de performanțele școlare scăzute ale elevilor cu C.E.S.;
- ✓ Deși există o atitudine binevoitoare față de noii lor colegi, gradul de comunicare și interacțiune cu aceștia este încă foarte scăzut;
- ✓ Se constată o lipsă de informare cu privire la modalitățile concrete de ajutorare a elevilor cu C.E.S.

2. Atitudinea părinților elevilor obișnuiți față de integrarea copiilor cu C.E.S. în clasele normale

- ✓ Părinții elevilor normali cunosc puține lucruri despre trăsăturile de specificitate ale copiilor cu C.E.S.;
- ✓ Deoarece doresc să-și protejeze propriii copii de orice influență negativă, sunt înclinați să opteze pentru menținerea sistemului școlilor speciale (o parte) ori pentru integrarea unei clase din școala specială în cea obișnuită (cealaltă parte);
- ✓ Confundă competențele medicului psihiatru cu cele ale profesorului de educație specială;
- ✓ Nu au informații cu privire la profesorul de sprijin;
- ✓ Consideră că activitatea cadrului didactic nu trebuie deturnată în favoarea copiilor cu C.E.S., aceștia având mai degrabă un statut de „tolerați” decât de „incluși”;
- ✓ Au îndoieli cu privire la fiabilitatea acestei inițiative în condițiile actuale;
- ✓ Nu cred că școala normală poate oferi un standard acceptabil de calitate propriilor copii dacă este nevoită să se adreseze și celor cu C.E.S.;
- ✓ Se tem ca, în condițiile actuale ale societății românești, trecerea de la un climat competițional la unul de tip cooperativ poate dăuna atitudinii generale viitoare a propriilor copii în fața problemelor vieții.

3. Atitudinea corpului profesoral față de integrarea copiilor cu C.E.S. în clasele normale

- ✓ Se remarcă o atitudine de rezistență la schimbare, mai ales din partea cadrelor didactice cu vechime mare în învățământ, care percep activitatea cu elevii integrați ca pe o solicitare suplimentară, neremunerată corespunzător;
- ✓ Persistă opinia că cel mai bun loc pentru educarea elevilor cu C.E.S. rămâne școala specială, unde există programe, colective de specialiști, echipamente și materiale didactice corespunzătoare nevoilor acestor copii;
- ✓ Consideră că integrarea unei clase speciale într-o școală normală este mai rezonabilă decât integrarea individuală a copiilor cu C.E.S. în clasele obișnuite;

- ✓ Există temerea că prezența acestor copii va afecta performanțele școlare ale elevilor obișnuiți și va altera climatul clasei, prin tulburări de comportament, discriminări în evaluare, modificări ale orarului zilnic;
- ✓ Nu este cunoscut pe deplin rolul profesorului de sprijin, acesta fiind perceput uneori ca „uzurpator” al competențelor titularului;
- ✓ Este reclamată lipsa unei pregătiri de specialitate în domeniul psihopedagogiei speciale;
- ✓ Se manifestă îngrijorarea față de apariția unei dispute între părinții copiilor obișnuiți, pe de o parte, și cei ai copiilor cu C.E.S., pe de altă parte;
- ✓ Se remarcă teama de a nu fi considerate răspunzătoare pentru eșecul școlar al elevilor integrați sau pentru neglijarea elevilor obișnuiți prin faptul că le acordă mai puțină atenție în timpul activității didactice;
- ✓ Nu se cunosc criteriile de evaluare a activității didactice și de evidențiere în cazul obținerii unor performanțe deosebite de către elevii cu C.E.S.;
- ✓ Este dificilă de conceput trecerea de la un mediu școlar concurențial, la unul cooperant, cu datoria menținerii unei motivări corespunzătoare atât a elevilor obișnuiți, cât și a celor cu C.E.S.

Ca o concluzie privind evaluarea atitudinii cadrelor didactice referitoare la integrarea elevilor cu C.E.S., se poate afirma că, dincolo de lipsa de informație și de rezistență firească la schimbare, nu se constată, în general, o opoziție față de implementarea acestei acțiuni.

Pe măsură ce adaptarea reciprocă dintre elevii cu C.E.S. și cadrele didactice din învățământul de masă se va îmbunătăți, pe măsură ce programele vor fi mai bine adecvate capacităților elevilor cu nevoi speciale și pe măsură ce profesorii de sprijin își vor găsi locul cuvenit în structura școlară, este de așteptat ca fiabilitatea acțiunilor de integrare să crească și școala incluzivă românească să devină o realitate.

Trebuie să existe o comunicare sinceră și directă între toți cei implicați în procesul de integrare școlară: cadre didactice titulare, profesori de sprijin, specialiști în psihopedagogie specială, părinți ai copiilor obișnuiți, precum și părinți ai copiilor în dificultate. De asemenea, trebuie stabilite contacte cu comunitatea locală și căutate modalități de inițiere a unor acțiuni comune. Nu trebuie să se uite că acțiunea de integrare nu privește numai școala, ci se adresează în perspectivă întregii societăți în care acești copii vor trebui să-și găsească locul potrivit.

BIBLIOGRAFIE

1. Gherguț, A.(2005) - Sinteze de psihopedagogie specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice, Editura Polirom
2. Hrekow, P., Vasilescu, F. – Învățământul incluziv: O șansă pentru toți elevii!- pachet educațional pentru elevii cu CES
3. Chelemen, I. (2006) - Impactul psiho-social asupra familiei ca urmare a dizabilității copilului, Oradea, Editura Universității din Oradea
4. Apostu, O. (2009) - Situația copiilor cu CES incluși în învățământul de masă, UNICEF, București, Editura Vanemonde

COPIII CU DIZABILITĂȚI AU DREPTUL LA ACCESUL DEPLIN ÎN EDUCAȚIE!

Nistor Liana – Monica
Școala Gimnazială „Ioan Vlăduțiu” Luduș, Mureș

*„O națiune poate fi judecată după modul
cum își tratează membri cei mai dezavantajați și mai vulnerabili”
Maria Calivis*

În activitatea pe care o desfășoară, omul este o ființă dependentă de ceilalți. Are nevoie permanentă de a comunica și coopera. Întâlnim peste tot în jurul nostru oameni cu deficiențe. Ei sunt percepuți diferit, perceperea lor socială nefiind întotdeauna constantă, ea variază de la societate la societate, furnizând semnificații diferite, în funcție de cultura și de valorile promovate. În realitate, persoanele cu handicap, mai presus de toate sunt Oameni ca noi toți, iar mulți dintre ei chiar au dovedit abilități ieșite din comun chiar și pentru persoanele „valide”. Personalități, ca: Stephen Hawkin, Roosevelt, Goya, Beethoven, Helen Keller și mulți alții au impresionat prin artă, știință și geniul lor, în ciuda infirmităților fizice, mentale sau senzoriale. Toți aceștia au dus o continuă luptă pentru a demonstra că o persoană cu handicap este capabilă să ducă o viață independentă și autodeterminată.

Jan Amos Comenius, în celebra sa lucrare „Didactica Magna”, prezintă arta universală de a învăța pe toți toate într-un mod concis, plăcut, temeinic și vorbește pentru prima oară despre necesitatea de a manifesta grijă pentru persoanele cu handicap mintal: „Cel care de la naștere e lipsit de minte are nevoie cu atât mai mult de ajutor, de instruire și educație. Nu există o minte slabă, care nu ar putea fi cât de cât adusă pe calea învățături”.

Aici intervine rolul școlii care este, de asemenea, un mediu important de socializare. Deseori ne întrebăm noi, cadrele didactice, cum vom efectua integrarea copiilor cu CES? Oare nu ar trebui să ne gândim că este prioritară realizarea procesului de înțelegere a colegilor cu privire la deficiențele lor? Copiii pot fi foarte cruzi sau foarte drăguți cu alți copii care sunt diferiți de ei. Atunci când sunt în preajma lor, îi pot imita, pot râde de ei, se pot juca lângă ei fără să-i includă și pe ei, prefăcându-se că nu există. De obicei, copiii reacționează așa atunci când nu înțeleg. Pentru a-i putea înțelege mai bine, se pot organiza jocuri cu ajutorul cărora pot înțelege, pe rând, diverse handicapuri. De exemplu, pentru a-i înțelege pe copiii cu deficiențe de vedere, se poate propune un joc în care, pe rând, copiii, sunt legați la ochi și lăsați să se descurce într-un perimetru definit. În felul acesta, copiii vor înțelege mai bine situația în care se poate afla un copil cu deficiențe de vedere. Asemănător se pot inventa diverse jocuri adaptate la vârsta și la puterea lor de înțelegere.

Integrarea școlară exprimă atitudinea favorabilă a elevului față de școala pe care o urmează; condiția psihică în care acțiunile instructiv-educative devin accesibile copilului; consolidarea unei motivații puternice care susține efortul copilului în munca de învățare, situație în care copilul poate fi considerat un colaborator la acțiunile desfășurate pentru educația sa; corespondența totală între solicitările formulate de școală și posibilitățile copilului de a le rezolva; existența unor randamente la învățătură și în plan comportamental considerate normale prin raportarea la posibilitățile copilului sau la cerințele școlare.

Analizând particularitățile specifice procesului de învățare a copiilor cu diferite tipuri de deficiență, se ajunge la concluzia că una dintre calitățile esențiale ale curriculum-ului școlar vizează un grad cât mai mare de flexibilitate, astfel încât să permită fiecărui copil să avanseze în ritmul său și să fie tratat în funcție de capacitățile sale de învățare. Pentru aceasta este nevoie

ca formularea obiectivelor, stabilirea conținuturilor instruirii, modalitățile de transmitere a informațiilor în clasă și evaluarea elevilor să se facă diferențiat.

Unii elevi au nevoie de o terapie a tulburărilor de vorbire și de limbaj și de psihoterapie individuală și de grup pentru sprijinirea integrării pe plan social. De asemenea, copiii au nevoie de ajutor suplimentar din partea profesorilor și colegilor, fiind nevoie să primească în activitatea școlară conținuturi și sarcini simplificate.

Elevii cu tulburări vizuale, tulburări de auz, cu dizabilități fizice, necesită programe și modalități de predare adaptate cerințelor lor educative, programe de terapie, rampe de acces pentru deplasare, asistență medicală specializată, asistență psihoterapeutică.

Elevii ce prezintă tulburări emoționale trebuie să fie din timp identificați astfel încât consultarea psihologului, a medicului neuropsihiatru și terapia să fie făcute cât mai precoce, cu implicarea tuturor factorilor educaționali (familie, cadre didactice).

Din experiența personală pot afirma că profesorul poate folosi în procesul de predare-învățare-evaluare diverse strategii și intervenții utile: în primul rând trebuie să țină cont de crearea unui climat afectiv-pozitiv. Stimularea încrederii în sine și a motivației pentru învățare, încurajarea sprijinului și cooperării din partea colegilor, formarea unei atitudini pozitive a colegilor, încurajarea independenței și creșterea autonomiei personale sunt aspecte semnificative de care cadrul didactic trebuie să țină cont în vederea facilitării integrării școlare a acestor copii. Este foarte important ca noi, cadrele didactice, să le încurajăm eforturile, să îi sprijinim, să îi apreciem pozitiv în realizarea sarcinilor școlare, fără a crea dependență. De asemenea folosirea frecventă a sistemului de recompense, laude, încurajări, întărirea pozitivă, astfel încât să fie încurajat și evidențiat cel mai mic progres, centrarea învățării pe activitatea practică nu sunt de neglijat când vorbim despre copii cu CES.

De cele mai multe ori, când lucrăm cu elevi cu cerințe educative speciale, ne gândim la sarcini împărțite în etape mai mici, realizabile, la folosirea învățării afective, la adaptarea metodelor și mijloacelor de învățare, evaluare, dar și la sprijinirea elevului să devină membru al unui grup. Este bine să organizăm activități de grup care să stimuleze comunicarea și relaționarea interpersonală (jocuri, excursii, activități extracurriculare, activități sportive, de echipă), să îi sprijinim emoțional, să folosim un limbaj simplu, accesibil elevului și nivelului lui de înțelegere.

Așezarea în prima bancă a elevilor cu deficiențe de vedere, îmbunătățirea calității iluminării, adecvarea materialelor didactice sunt aspecte pe care profesorul nu le omite când lucrează cu astfel de copii. Poziția profesorului trebuie să fie astfel încât fiecare elev să-l poată vedea, iar în dialogul profesor-elev, profesorul să vorbească stând numai cu fața spre elevi.

O altă perspectivă ce nu poate fi omisă de către cadrul didactic este așezarea copiilor cu hiperactivitate și deficit de atenție în primele bănci, astfel încât să nu distragă atenția celorlalți copii și să fie așezați în apropierea elevilor care sunt acceptați de colectiv ca modele pozitive. Încurajarea oricărei tentative de comunicare, indiferent de natura ei este importantă. Profesorul trebuie să fie ferm, consecvent, să folosească înțelegerea și calmul ca modalitate de stingere a manifestării agresive a elevului, să fie comentată acțiunea elevului și nu personalitatea lui. Este indicat ca profesorul să aprecieze limita de suportabilitate a elevului (să nu-l jignească sau umilească), să folosească o mimică binevoitoare și o atitudine deschisă (să nu încrucișeze brațele și să nu încrunte privirea).

Într-o abordare incluzivă, toți elevii trebuie considerați la fel de importanți, fiecăruia să îi fie valorificate calitățile, pornind de la premisa că fiecare elev este capabil să realizeze ceva bun. Cei care manifestăm deschidere pentru integrarea acestor copii vom găsi și strategiile potrivite. Fiecare copil are dreptul la educație și merită să i se acorde o șansă. Învățând împreună, copiii învață să trăiască împreună, să se accepte și să se ajute la nevoie.

Un alt rol important o are familia. Rolul acesteia este fundamental, atât în ceea ce privește recuperarea medical-psihologică, cât și în ceea ce privește integrarea și educația pentru

societate. Este recomandat ca părinții să-l trateze pe copilul cu dizabilități în cadrul relației de comunicare și interacțiune cotidiană, ca pe orice copil normal dar, totodată, să întreprindă toate demersurile instituționale, sanitare și educaționale pentru a-l recupera și integra social.

Mă voi referi la un caz concret al unei fetei din clasa mea. Nu este vorba de un caz grav, ci de o deficiență de vorbire: dislalie.

La intrarea în clasa I, desfășurând tot felul de jocuri și exerciții pentru a-mi da seama de nivelul la care se află auzul fonematic al copiilor, chiar pentru depistarea unor deficiențe de vorbire, am observat că fetița G.A. este mai retrasă, nu dorește să răspundă și nu manifestă entuziasmul celorlalți copii pentru astfel de jocuri. De fapt, chiar în prima zi de școală, a refuzat să-și spună numele. Mai târziu, am observat că se joacă doar cu o singură colegă de clasă. Când am început să scriem, scrisul ei era lent, îngrijit, inteligibil, prezenta greșeli de ortografie, deoarece scria cuvintele așa cum le pronunța; structura grafică era corespunzătoare. Unii dintre colegi o imitau atunci când nu pronunța bine cuvintele. Din această cauză i-a scăzut stima de sine și încrederea în propriile forțe. Răspundea dacă era întrebată, dar nu lua inițiativă de a vorbi. Îi plăceau poveștile doar să le asculte, nu să le povestească.

Am luat legătura cu părinții fetei și le-am recomandat să meargă la cabinetul logopedic, unde doamna psiholog a școlii, care efectuează și munca de logoped, a constatat că este vorba despre o dislalie polimorfă care consta în imposibilitatea emiterii corecte a mai multor sunete. În funcție de sunetele afectate fetița avea parastigmatism, șuierătoarele „ș” și „j” le înlocuia cu siflantele „s” și „z”, sunetele afectate erau: ș, j, ce, ci; pararotacism, sunetul „r” era înlocuit cu sunetul „i”. S-a elaborat un plan de intervenție bazat și pe terapia generală și pe cea specifică, logopedică: două ședințe pe săptămână.

În această triadă: logoped-învățător-familie, în trei luni de zile, s-a reușit corectarea dislaliei. Desigur, acest lucru nu ar fi fost posibil dacă fetița nu ar fi colaborat în mod pozitiv. Acest succes a fost urmat de altele, școlare; în timp ce se corectau sunetele se împuținau și greșelile de ortografie, ca în final să ia calificativul FB la dictare ceea ce ea nu mai luase până atunci. Nu mai era atât de retrasă, lua inițiativa de a vorbi. De asemenea, fetei i-a crescut stima de sine și mi-a spus bucuroasă că: „Acum am prietene mai multe, tot mai multe colege vor să se joace cu mine”.

Consider că fiecare copil este important pentru societate, fiecare copil are nevoi speciale, fiecare copil are particularități specifice, fiecare copil este unic și cu toate că sunt diferiți, toți copiii sunt egali în drepturi. Educația atentă a acestor copii asigură o dezvoltare mai rapidă decât s-a considerat a fi posibil inițial, educația primită acasă și la școală are un rol hotărâtor în dezvoltarea și socializarea acestor copii.

BIBLIOGRAFIE

1. Albu, A., Albu, C. (2000) - Asistența psihopedagogică și medicală a copilului deficient fizic, Editura Polirom, Iași
2. Bogdănescu, I., Neamțu, M., Rosan, A. (2006) - Învățăm împreună, Editura Alma Mater, Cluj-Napoca
3. Popescu, G., Pleșa, O. (1998) - Handicap, readaptare, integrare, Editura Pro Humanitate, București
4. Vrăsmaș, T. (2001) - Educația integrată și/sau incluzivă, Editura Aramis, București
5. Vrăsmaș, T., Daunt, P., Mușu, I. - Integrarea în comunitate a copiilor cu cerințe educative speciale, Editura Meridiane, București

INTEGRAREA ELEVILOR CU NEVOI SPECIALE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE MASĂ - IMPACT POZITIV ASUPRA COMUNITĂȚII LOCALE

Niță Oana
Școala Gimnazială Drăgăești-Pământenii, Mănești, Dâmbovița

I. Educația elevilor cu nevoi speciale – definirea conceptului

Educația elevilor cu nevoi speciale este o formă de educație adaptată și destinată copiilor care nu reușesc să atingă într-un cadru obișnuit nivele educative și sociale corespunzătoare vârstei. Acest concept a apărut ca o consecință directă a orientării educației spre copil, iar aplicarea lui este necesară pentru egalizarea șanselor la educație. Cerințele educative speciale reies din particularitățile individuale de dezvoltare, învățare, relaționare cu mediul, din experiențele anterioare ale copilului, din problemele sociale. Copiii care întâmpină greutăți la învățatură, cei cu tulburări de conduită școlară sau care au dificultăți de adaptare au cerințe educative speciale.

Cerințele educative speciale (CES) desemnează necesitățile educaționale complementare obiectivelor generale ale procesului instructiv-educativ, necesități care solicită o educație adaptată particularităților individuale și/sau caracteristice unei deficiențe (ori tulburări de învățare), precum și o intervenție specifică, prin reabilitare/ recuperare corespunzătoare.

Cerințele educative speciale solicită abordarea actului educațional din perspectiva capacității elevului deficient sau aflat în dificultatea de a înțelege și valorifica informațiile asimilate și nu din perspectiva profesorului care desfășoară activitățile instructiv-educative în condițiile unei clase omogene. Aceste cerințe educative speciale pot interveni la un moment dat pentru orice copil care are nevoie de explicații suplimentare, de un alt mod de abordare a unei probleme pentru a-și putea valorifica la maxim propriul potențial.

II. Integrare versus incluziune

Una dintre principalele schimbări care caracterizează procesul educativ al copilului cu cerințe educative speciale este tendința spre normalizare. Normalizarea reprezintă asigurarea unor condiții de viață corespunzătoare pentru persoanele cu cerințe speciale, acceptarea acestora în cadrul societății sau comunității din care fac parte, fiindu-le asigurate aceleași drepturi, responsabilități și posibilități de acces la serviciile comunitare ca și celorlalți membri ai societății, în scopul dezvoltării și valorificării optime a potențialului de care aceste persoane dispun. Altfel spus, normalizarea se referă la sprijinul oferit persoanelor cu cerințe speciale de către componentele sistemului social pentru a permite acestora un mod de viață similar sau apropiat cu al celorlalți membri ai societății. Consecințele practice ale normalizării sunt programele și acțiunile bazate pe incluziune și integrare. Aceasta presupune de fapt integrarea copiilor cu dizabilități (nevoi speciale) în școala publică.

Integrarea este procesul de asimilare a elevului în cadrul învățământului normal, proces prin care elevul se adaptează școlii în timp ce aceasta rămâne, în cea mai mare parte, neschimbată. Incluziunea presupune ca școlile și sistemul educațional, în general, să se schimbe și să se adapteze nevoilor elevului (M. Ainscow, 1998, Kisaji, 1999).

David Walker (1995) realizează o comparație între școala integrată și școala incluzivă și scoate în evidență diferențele dintre cele două instituții, acestea fiind următoarele:

a) Școala integrată are la bază: nevoile elevilor speciali, schimbarea sau remedierea educabililor, beneficiile elevilor cu CES, competențele și calificarea profesorilor integratori și a specialiștilor;

b) Școala incluzivă se centrează pe: nevoile tuturor elevilor, schimbarea sistemului școlii după educabilii ei, beneficiile tuturor elevilor, experiența de viață a cadrelor didactice, prezentată responsabil și eficient, predare de calitate pentru toți elevii, în funcție de caracteristicile individuale ale fiecăruia.

III. Impactul integrării elevilor cu C.E.S. asupra comunității locale

Educația integrată presupune ca elevii cu CES să fie formați în școli și clase obișnuite pentru a se asigura egalitatea de șanse în accesul la educație. Acest tip de formare se referă la faptul că toți copiii trebuie să învețe împreună în medii cât mai aproape de contextul normal al vieții și nu în medii separate. Fiecare copil trebuie integrat într-un program adecvat de educație, fiecare copil are dreptul să meargă la școala unde merg toți copiii din vecinătatea sa, iar școala să răspundă nevoilor sale educative. Totodată, integrarea înseamnă și acceptarea tuturor diferențelor, solidaritate umană, sprijin, încurajare, lupta împotriva marginalizării și excluderii sociale. După finalizarea studiilor, toți copiii trebuie să beneficieze de șansa de a participa activ la viața socială, prin urmare această șansă trebuie să le fie acordată încă din școală. Succesul integrării sociale depinde de succesul integrării școlare.

Printre *avantajele* integrării unui elev cu C.E.S. în școala de masă se pot enumera:

- O mai bună integrare în societate, evitându-se izolarea;
- O mai bună dezvoltare emoțională;
- Vor lega prietenii;
- Nu se vor mai simți diferiți față de ceilalți copii și vor mai uita de problemele de sănătate.
- Își vor găsi mai ușor un loc de muncă, diminuându-se astfel numărul de șomeri la nivelul comunității.

Ca *dezavantaje* putem aminti:

- Lipsa personalului specializat în școala de masă;
- Apariția sentimentului de izolare;
- Elevul consideră că este diferit față de ceilalți copii de vârsta sa;
- Pe termen lung, în momentul integrării în societate, elevul nu este pregătit pentru a face față schimbărilor, iar finalizarea unui învățământ special poate fi considerată o etichetă negativă pentru acesta, reușind uneori cu dificultate să-și găsească un loc de muncă.

Procesul de integrare a elevilor cu cerințe educative speciale este foarte complex și presupune interes din partea cadrelor didactice, cunoștințe, competențe, dorința și capacitatea de a lucra în echipă. Un profesor dintr-o școală integrativă trebuie să fie capabil să-i cunoască pe elevi, să le descopere punctele forte și interesele fiecăruia, să utilizeze un stil de predare bazat pe activități diversificate și pe stilurile de învățare ale elevilor, să fie capabil să colaboreze cu școala, familia și tot personalul specializat, să fie flexibil, tolerant și să cunoască diferite strategii de instruire. Un prim pas către o integrare de succes în clasa obișnuită este ca elevul cu deficiențe să fie acceptat de cei din jur, iar cadrul didactic trebuie să fie capabil să faciliteze această acceptare prin discuții, evidențierea calităților, deprinderilor, a progresului elevului cu CES și prin diferite activități pe grupe, încurajându-se participarea activă a acestuia.

BIBLIOGRAFIE

1. Cucoș, C. (2006) - Pedagogie, Iași, Editura Polirom

2. Dumitru, G., Bucurei, C., Cărăbuș, C. (2006) - Integrarea elevilor cu cerințe educative speciale, Timișoara, Editura Mirton
3. Gherguț, A. (2006) - Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație, Iași, Editura Polirom
4. Ungureanu, D. (2000) - Educația integrată și școala inclusivă, Timișoara, Editura De Vest
5. Vărășmaș, T. (2001) - Învățământul integrat și/sau inclusiv, București, Editura Aramis
6. <http://pshihopedagogie.blogspot.ro/2008/08/tema-15-gradul-ii.html>
7. <http://documents.tips/documents/integrarea-copiilor-cu-ces.html>

INTEGRAREA COPIILOR CU CES ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE MASĂ

Popa Carmen Cristina
Colegiul Național „Mihai Eminescu” Petroșani, Hunedoara

Orice individ trebuie să acorde o deosebită atenție grupului social din care face parte, așadar nu poate exista în afara unei experiențe de grup. Nașterea, creșterea, educația, asigurarea traiului zilnic, locul de muncă etc. sunt doar câteva etape prin care trece omul în decursul vieții sale.

Însă, pentru ca individul (copil, adult, vârstnic) să poată trăi într-un mediu social, trebuie să respecte unele norme și reguli importante pentru societate. Aceste reguli după care se ghidează individul în viața socială au și caracter social, motiv pentru care sociologia pune accent pe socializare.

Socializarea nu este un proces mărginit și temporar, pentru că orice individ participă vrând-nevrând la viața socială și trebuie să se adapteze permanent schimbărilor care apar în societate, fiind tot timpul supus unor cerințe și provocări sociale.

Copilul cu dizabilități trebuie considerat ca făcând parte din societate. Nu putem să-l ascundem, nu are nevoie de mila noastră, ci de sprijinul nostru, permițându-i să trăiască alături de ceilalți copii, ca parte integrantă a comunității.

Pentru a socializa o persoană cu dizabilități este important:

- Să beneficieze de intervenție individuală;
- Să participe la activitățile de grup.

Educația trebuie făcută posibilă pentru orice copil, pentru orice persoană cu dizabilități, atât în familie cât și în grădiniță, în școală, în grupuri sociale, în comunitatea locală.

Teoretic, fiecare copil trebuie să aibă șanse egale la educație. Practic, rămâne în afara școlilor, a grădinițelor un număr semnificativ de copii. Aceștia, cu timpul, vor fi marginalizați de către societate, nemaiputând fi nicicând socializați.

Referindu-mă la copiii cu dizabilități, este foarte importantă colaborarea specialiștilor din domeniul educației speciale, a O.N.G.-urilor cu specific, cu colegii din învățământul obișnuit.

Urmând deviza socializării copiilor cu dizabilități: « ÎNVĂȚÂND ÎMPREUNĂ, COPIII ÎNVAȚĂ SĂ TRĂIASCĂ ÎMPREUNĂ! », tragem concluzia că termenul de socializare se referă, de fapt, la integrare. Integrarea școlară reprezintă procesul de includere în școlile de masă/clasele obișnuite, la activitățile formale și non-formale ale copiilor considerați ca având cerințe educative speciale.

Considerând școala ca principala instanță de socializare a copilului, integrarea școlară reprezintă o particularizare a procesului de integrare socială a acestei categorii de copii, proces care are o importanță fundamentală în facilitarea integrării ulterioare în viața comunitară prin formarea unor conduite și atitudini, a unor aptitudini și calități favorabile acestui proces.

Relația dintre normalizare și integrare este, la rândul ei, una complexă. Un punct de vedere des invocat este acela că dacă normalizarea reprezintă scopul general, integrare, în diversele ei forme, niveluri sau moduri, constituie mijlocul de atingere al normalizării.

Integrarea școlară ca situație particulară a socializării, se poate defini, de asemenea, în două feluri:

- Într-un sens larg, care se referă la adaptarea oricărui copil la cerințele școlare;
- În sens restrâns, legat de problematica unor copii cu cerințe speciale, în contextul normalizării, cuprinderea acestora în instituții școlare obișnuite, sau în moduri de organizare cât mai apropiate de acestea.

Școala și familia, ca agenți ai socializării, au un rol foarte important în integrarea copiilor cu dizabilități în învățământul de masă. Așadar, în urma deciziei că acel copil se va înscrie în învățământul obișnuit, se iau măsuri pentru integrarea lui reală:

- Pregătirea clasei care va primi copilul;
- Pregătirea părinților copiilor;
- Pregătirea cadrului didactic care va prelua cazul;
- Adaptarea programei;
- Terapii specifice pentru copilul cu dizabilități;
- Evaluarea după criterii stabilite inițial, se va evalua progresul;
- Creare unei atmosfere calme, lucrând pe grupuri mici, educatorul supervizând și îndrumând discret fiecare grup de elevi;
- Înainte de a vorbi, educatorul trebuie să se asigure că este liniște, atrăgând atenția copiilor când va anunța ceva important, deci și copilului cu dizabilități să se asigure că recepționează (ar putea fi nevoie ca anumite informații să fie decodificate special pentru el);
- Folosirea unui limbaj simplu și direct, însoțit de mimică expresivă și gesturi adecvate;
- Solicitarea copilului cu dizabilități să rezolve sarcini diferite, astfel încât să aibă timp să le încheie; de reușita în aceste activități va depinde motivația lui pentru învățare și progresele înregistrate;
- Chiar dacă la început timpul necesar este mai lung pentru a finaliza o activitate, rezolvând singur sarcina, elevul este capabil de anumite performanțe și astfel își îmbunătățește imaginea de sine;
- Educatorul trebuie să păstreze față de copii aceeași atitudine; cu toții trebuie să stabilească reguli de comportare în grup, cu toții trebuie să le respecte;
- Păstrarea legăturii cu părinții, informându-i despre progresele copilului și despre modul în care își pot ajuta copilul acasă.

Analiza perspectivei psihologice a socializării copiilor cu dizabilități necesită pe de o parte, o abordare din punct de vedere al psihologiei individului și pe de altă parte, o abordare din punct de vedere al psihologiei colective (de grup).

Dacă privim problema din perspectiva psihologiei individului, atunci trebuie să evidențiem cunoașterea trăsăturilor dominante ale personalității copilului, reacțiile și comportamentele sale în diferite situații, conștientizarea de către copii a propriilor nevoi, identificarea căilor de satisfacere ale acestor nevoi. De asemenea, se va avea în vedere setul de interese și aspirații ale copilului care îi motivează orientarea selectivă și durabilă spre anumite activități și setul de atitudini care se manifestă în contextul relațiilor speciale.

Dacă privim problema din perspectiva psihologiei de grup, trebuie să urmărim stadiul intercunoașterii și aprecierii interpersonale dintre membrii grupului de elevi, stadiul coeziunii socio-afective care influențează dinamica grupului, stadiul conștiinței de sine a grupului ca rezultat al maturizării relațiilor și interiorizării setului de reguli și norme existente în viața și activitatea grupului.

În viața grupurilor sociale și școlare există și momente de disfuncționalitate care pot fi prevenite sau înlăturate prin intervenții focalizate pe:

- Schimbarea unor atitudini sau opinii necorespunzătoare;
- Sensibilizarea membrilor grupului față de anumite probleme;
- Satisfacerea unor cerințe ale grupului sau exprimarea unor păreri cu privire la reorganizarea grupului.

Educația atentă a acestor copii asigură o dezvoltare mai rapidă decât s-a considerat a fi posibil inițial, educația primită acasă și la școală/ grădiniță are un rol hotărâtor în dezvoltarea și socializarea acestor copii.

Putem să socializăm copiii cu dizabilități, indiferent dacă știm cauza dificultăților sale (tulburări de dezvoltare, leziuni neurologice). Cel mai important lucru este ajutorul timpuriu dat copilului (în familie, grădiniță, școală).

Atitudinea pozitivă zilnică a adultului față de copilul cu dizabilități îl poate ajuta efectiv în dezvoltarea capacităților de comunicare. Copilul va comunica mai ușor dacă dorește să o facă, dacă dorește să exprime lucrurile pe care le trăiește. Folosind eficient capacitățile noastre de comunicare, vom putea stimula modul de comunicare al copilului.

Este foarte important ca un copil cu dizabilități să fie ajutat să devină cât mai independent posibil în toate acțiunile pe care le întreprinde.

Însă, orice demers în abordarea strategiilor de implementare a învățământului integrativ, sistemul de învățământ actual trebuie să pornească atât de la analiză la nivelul macro-social, cât și de la analiza la nivelul micro-social a acestei problematice.

Analiza micro-socială are în vedere:

- Disponibilitatea și interesul cadrelor didactice de a susține învățământul integrat prin activitățile desfășurate cu colectivul claselor pe care le au în primire;
- Acceptul părinților care au copii în clasele unde se practică integrarea- acest fapt evită posibile stări de tensiune sau conflict care se pot ivi pe parcurs;
- Actuala structură numerică a claselor din învățământul de masă permite integrarea ?
- Poate cadrul didactic să facă față unei abordări diferențiate a categoriilor de copii din clasă?

Însă, orice educator care-și centrează activitatea pe copil, nu trebuie să uite că:

- Fiecare copil este important pentru societate.
- Fiecare copil are nevoi speciale.
- Fiecare copil are particularități specifice.
- Fiecare copil este unic.
- Cu toate că sunt diferiți, toți copiii sunt egali în drepturi.

BIBLIOGRAFIE

1. Neamtu, C., Gherguș, A. (2000) - Psihopedagogie specială, Editura Polirom, Iași
2. Boboc, I. (2002) - Managementul educațional, Editura Didactică și Pedagogică, București
3. Birsabu, T. (2003) - Psihopatologie infantilă și juvenilă, Editura Semne
4. **** - Învățământul primar, nr. 2-3, 2001
5. Verza, E. (1995) - Psihopedagogie specială, Editura Didactică și Pedagogică, București
6. Morand de Jouffrey (1999) - Psihologia copilului, Editura Teora

INTEGRAREA COPIILOR CU CES ÎN GRĂDINIȚA DE COPII

Portik Laura

Grădinița cu Program Prelungit Nr.1 Reghin, Mureș

Ce înseamnă CES? CES - înseamnă Copii cu Cerințe Educative Speciale. Dificultățile de învățare se caracterizează ca fiind limitarea capacității lor de a prelucra, a asimila, organiza și opera informațiile provenite, ceea ce determină dificultăți în organizarea timpului activităților, lipsa atenției, incapacitatea de a-și menține concentrarea atenției.

Conform unor studii recente arată că copiii cu CES pot fi împărțiți în 3 categorii în funcție de dificultatea de percepție-vizual-spațial, de limbaj și de atenție.

Caracteristici ale copilului cu CES:

- lipsa maturității, comportament narcisist, egocentric;
- au capacitatea de înțelegere, dar nu au capacitatea de a reda cele știute;
- sunt copleșiți de sarcinile pe care trebuie să le rezolve. Dețin capacitatea de a rezolva o problemă, dar nu o pot rezolva practic.

Dificultățile de învățare pot fi depistate după anumite criterii: criteriul exclușunii cu ajutorul căruia se determină dacă un copil are o anumită dificultate de învățare sau acesta sunt asociate unor afecțiuni.

În cazul dificultăți de învățare există discrepanțe între aptitudine și realizările lor. Un copil poate avea aptitudini superioare la nivelul limbajului vorbit, însă întâmpină dificultăți în cazul limbajului scris.

Copiii cu deficiențe mentale, au aptitudini scăzute în toate domeniile, în schimb cei cu dificultăți de învățare au dificultăți doar în anumite domenii. Aceștia sunt percepuți diferit, sunt în majoritatea cazurilor respinși, marginalizați și etichetați de către colegii lor. Abordarea lor în cadrul grupului și integrarea în colectivul de copii este uneori greoaie, întâmpinând probleme și reticențe atât din partea copiilor cât și a părinților. Trebuie însă să avem în vedere că și ei, la fel ca și noi sunt niște persoane speciale care au mai mare nevoie de grija, afecțiunea și atenția noastră.

În grădiniță integrarea și creșterea capacității de asimilare a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor se realizează prin joc, prin contactul nemijlocit cu obiectele, cu lumea înconjurătoare, cu realitatea, ceea ce determină și le crește capacitatea de a se orienta, socializa, asimila, coopera, colabora. Jocurile acestea însă, trebuie adaptate având în vedere și deficiența copilului.

Copiii cu CES au nevoie de un curriculum planificat, diferențiat, de un program de recuperare specific, particularizat și adaptat în funcție de abilitățile lor, astfel în sprijinul cadrelor didactice ar trebui să vină psihologul, logopedul și cadrele didactice specializate care vin să completeze demersul cadrelor didactice, să-l susțină și îmbunătățească. Trebuie în permanență să avem în vedere tipul de tulburare de care suferă copilul pentru a concepe un plan personalizat, individualizat adaptat cerințelor educative prin valorificarea potențialului nativ al copilului.

Învățământul românesc promovează școala incluzivă, integrarea copiilor cu CES în învățământul de masă reprezintă o prioritate, stimulând cadrele didactice în a-i determina pe copiii cu deficiențe să-și depășească propriile limite, condiția, să-și depășească barierele pe

care le întâlnesc ei în calea educației lor. Contactul direct al copiilor cu CES cu ceilalți copii reprezintă un pas înainte în educarea lor, deoarece ei primesc modele de comportare adecvate, situații de învățare obișnuite. Sunt pentru integrarea copiilor cu CES în învățământul de masă, dar integrarea acestora în colective mai mici de copii deoarece nu putem acorda o educație de calitate având un colectiv numeros de copii și copii cu CES care necesită o atenție mai deosebită. Întrebarea mea atunci ar fi următoarea: ”Cum facem față situației? Cum gestionăm timpul unei activități didactice astfel încât toți beneficiarii direcți ai educației să aibă parte de o educație de calitate?” dacă reușim să răspundem la aceste întrebări și să le aplicăm în demersul nostru didactic atunci putem aprecia calitatea actului nostru didactic. Putem să-i sprijinim pe toți copiii în a-și depăși limitele, prin raportarea la propria persoană, la progresul individual.

Educația incluzivă are în vedere drepturile copiilor, drepturile tuturor copiilor indiferent de apartenență, gen, religie, dezvoltare de a beneficia de o educație de calitate care să-l conducă spre dezvoltarea capacităților cognitive și spre integrarea lor cât mai adecvată în societate. Promovăm deci, integrarea a copiilor cu CES în învățământul de masă, deși aceștia sunt primiți cu anumite rețineri de către ceilalți părinți și chiar colegi în sensul că aceștia ar putea reprezenta anumite bariere, factori disturbatori în procesul de educație, ar putea încetini actul didactic, însă o dată schimbată viziunea părinților și a celorlalți copii actul didactic s-ar putea desfășura în condiții normale, obișnuite.

POLITICI PRIVIND INSERȚIA SOCIO-PROFESIONALĂ A PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI

Radu Elena
Școala Gimnazială Specială „C-tin Pufan”, Galați

1. Strategia națională „O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități”, 2015-2020

Strategia națională își propune să asigure implementarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități¹ ratificate de România prin Legea nr. 221/2010, prin seturi de măsuri coerente, integrate și interinstituționale. România se angajează astfel să mobilizeze resursele necesare pentru eliminarea barierelor astfel încât nicio persoană cu dizabilități să nu fie discriminată, marginalizată, exclusă sau abuzată, iar alegerile și aspirațiile ei să fie respectate și sprijinite, transpunând astfel în realitate principalele priorități în domeniul politicilor pentru persoanele cu dizabilități ale Programului de Guvernare, asigurând coerența politicilor în domeniul dizabilității precum și între diferite nivele și mecanisme de guvernare, dar și concordanța acestora cu principiile și obiectivele stabilite în tratatele și convențiile internaționale la care România este parte.

Strategia se realizează cerințelor Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene și Cartei sociale europene revizuite, afirmând astfel o abordare a politicilor publice din perspectiva drepturilor omului. De asemenea, Strategia își propune să îndeplinească, în România, obiectivele prioritare fixate de Strategia Europeană până în 2020 „Un angajament reînnoit pentru o Europă fără bariere.

Convenția recunoaște explicit dizabilitatea ca pe o problemă a drepturilor omului și, de asemenea, faptul că „este un concept în evoluție și că acesta rezultă din interacțiunea dintre

persoanele cu deficiențe și barierele de atitudine și de mediu care împiedică participarea lor deplină și efectivă în societate în condiții de egalitate cu ceilalți”. Persoanele cu dizabilități trebuie să fie informate, consultate și să beneficieze de oportunități de participare activă și de măsuri adecvate pentru exercitarea sau revendicarea drepturilor lor. În acest sens, actorii sociali, economici și politici implicați în promovarea, protecția și asigurarea exercitării drepturilor persoanelor cu dizabilități trebuie să lucreze în parteneriat și să prevină apariția de noi bariere în toate aspectele vieții, astfel încât să se asigure valorificarea cât mai eficientă a resurselor existente.

Strategia are ca scop promovarea, protejarea și asigurarea exercitării depline și în condiții de egalitate a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către toate persoanele cu dizabilități, precum și promovarea respectului pentru demnitatea lor intrinsecă. Obiectivele generale ale *Strategiei* sunt următoarele:

1. Promovarea accesibilității în toate domeniile vieții pentru asigurarea exercitării de către persoanele cu dizabilități a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.
2. Asigurarea participării depline a persoanelor cu dizabilități în toate domeniile vieții.
3. Eliminarea discriminării și asigurarea egalității pentru persoanele cu dizabilități.
4. Asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la un mediu de lucru deschis, incluziv și accesibil, atât în sectorul public cât și în cel privat, concomitent cu asigurarea accesului lor efectiv la servicii de sprijin pentru creșterea ocupării pe piața muncii.
5. Promovarea educației și formării profesionale favorabile incluziunii la toate nivelurile și a învățării de-a lungul vieții pentru persoanele cu dizabilități.
6. Promovarea și protecția dreptului persoanelor cu dizabilități la condiții de trai decente pentru îmbunătățirea continuă a calității vieții lor.
7. Asigurarea accesului echitabil al persoanelor cu dizabilități la servicii și facilități de sănătate, de calitate, care acordă atenție problemelor specifice de gen, la un cost rezonabil și cât mai aproape posibil de comunitățile în care acestea trăiesc.
8. Fundamentarea de politici pentru persoanele cu dizabilități pe baza informațiilor și datelor statistice și de cercetare colectate din toate domeniile de activitate.

Această *Strategie* se focalizează pe opt principale direcții de acțiune vizând implementarea Convenției în România. Acestea sunt: accesibilitate, participare, egalitate, ocuparea forței de muncă, educație și formare profesională, protecție socială, sănătate și statistici și colectarea datelor.

2. Politici ale organismelor Uniunii Europene pentru includerea socio-profesională a persoanelor cu dizabilități

În formularea politicilor cu privire la grupurile dezavantajate, Comisia Europeană face apel la *abordarea de tip integrativ* (“*mainstreaming*”). Conform acestei abordări, în elaborarea politicilor și măsurilor de orice tip trebuie să fie luate în considerare nevoile persoanelor care sunt dezavantajate (inclusiv persoane cu dizabilități), iar acțiunile care privesc aceste persoane nu se limitează la politicile și măsurile care fac referire în mod specific la respectivele nevoi. În consecință, liniile directoare ale politicilor Comisiei Europene fac referire în mod general la persoanele care sunt dezavantajate, dar nu formulează politici detaliate cu privire la nevoile specifice fiecărui grup. Fiecare stat membru trebuie să se asigure că pune în practică aceste linii directoare, în raport cu politicile naționale specifice.

Cadrul legal pentru aplicarea principiului integrativ este oferit de directiva Uniunii Europene împotriva discriminării (2000/78/EC) care interzice discriminarea în ocuparea unui loc de muncă în baza religiei și credințelor, dizabilității, vârstei și orientării sexuale. Această Directivă interzice orice formă de discriminare în ocuparea unui loc de muncă, în accesul la angajare, consiliere profesională și formare, în asigurarea condițiilor egale la locul de muncă și aderarea la diverse organizații. În ceea ce privește persoanele cu dizabilități, angajatorii (în domeniul public și privat) sunt obligați să se adapteze nevoilor persoanelor cu dizabilități, spre

exemplu accesibilizând locul de muncă, echipamentele, orarul de lucru etc., iar nerespectarea acestor cerințe constituie un act cu caracter discriminator. Articolul 5 al Directivei definește conceptul de adaptare rezonabilă (*“reasonable accommodation”*). Astfel, dacă este necesar, angajatorul trebuie să ia măsurile ergonomice necesare pentru a asigura accesul persoanei cu dizabilități la locul de muncă, măsurile ce se impun pentru a avansa în carieră, pentru a participa la cursuri pentru dezvoltare profesională etc.

Un pas înainte în sprijinul inserției socio-profesionale a persoanelor cu dizabilități îl constituie rezoluția Consiliului Uniunii Europene (2003/C175/01) cu privire la promovarea angajării și integrării sociale a persoanelor cu dizabilități. Această rezoluție face referire, printre altele, la necesitatea de a acorda atenție utilizării tehnologiilor informaționale și de comunicare, respectiv Internet-ului, pentru a spori calitatea formării profesionale și accesului la angajare (punctul IV). De asemenea, documentul susține participarea persoanelor cu dizabilități la viața socială și în special accesul acestora pe piața muncii prin promovarea design-ului pentru toți (punctul V).

Principalele provocări cu care se confruntă Uniunea Europeană și statele membre în includerea socio-profesională a persoanelor cu dizabilități sunt prezența scăzută pe piața muncii, dependența financiară crescută (mai ales sub forma alocațiilor oferite de stat) și riscul crescut de a trăi în sărăcie. În ultima perioadă, sunt puse în practică mai ales *măsurile de tip activ*, în multe state membre ale U.E., aceste măsuri fiind sprijinite de o legislație adecvată care prevede scheme cu privire la procentul sau cota de angajare a persoanelor cu dizabilități, măsuri legale împotriva discriminării și acte legislative care protejează angajații. Aplicând abordarea de tip integrativ, politicile naționale fac referire la prezența persoanelor cu dizabilități în toate sistemele societății. “Angajarea de tip special și separat” (de tipul atelierelor protejate) este completată de “sistemul dual și multi-model” care îmbină abordarea integrată și cea de tip special.

Planul de acțiune al Uniunii Europene cu privire la dizabilitate s-a axat pe patru domenii care promovează viața independentă: *încurajarea activității (inclusiv de tip economic), suport de calitate și servicii de sprijin, acces la bunurile și serviciile comune și sporirea capacității de analiză la nivelul UE*.

Crearea și oferirea *serviciilor de asistență și consiliere profesională* contribuie în mod esențial la facilitarea accesului persoanelor cu dizabilități pe piața muncii. Pentru a spori și diversifica oferta locurilor de muncă pentru persoanele cu dizabilități este nevoie să se ia în considerare și perspectiva angajatorului cu privire la includerea acestor persoane. Dată fiind necesitatea de a funcționa și a produce un serviciu sau un produs livrabil pe o piață competitivă, angajatorii sunt îndreptățiți să-și pună întrebări cu privire la modul în care prezența unor angajați cu dizabilități va influența productivitatea muncii, care sunt adaptările necesare pentru a facilita accesul acestor persoane și costurile aferente, cum se realizează inserția socială a angajaților cu dizabilități și care vor fi reacțiile/răspunsurile colegilor fără dizabilități, în ce constă sprijinul financiar oferit de stat etc.

Pentru a oferi răspunsuri și soluții practice la aceste întrebări este necesar ca serviciile de asistență socială și consiliere profesională să coopereze și să sprijine nu numai persoanele cu dizabilități, ci și instituțiile sau firmele care oferă locuri de muncă. Sprijinul se poate concretiza în evaluarea locului de muncă (în scopul obținerii informațiilor necesare pentru a asigura compatibilitatea dintre abilitățile persoanei cu dizabilități și sarcinile acesteia, pentru a facilita accesul la locul de muncă și a efectua adaptările necesare), asistența în selectarea personalului și organizarea unor sesiuni de formare pentru management și angajați în scopul oferirii de informații cu privire la situația și prezența unei persoane cu dizabilități la respectivul loc de muncă.

3. Concluzii

Strategia se constituie într-un document programatic care asigură crearea unui cadru normativ în ceea ce privește promovarea principiilor și obiectivelor Convenției până în 2020, respectiv pentru asigurarea exercitării depline și în condiții de egalitate a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către toate persoanele cu dizabilități. În egală măsură, aceasta reprezintă și o condiționalitate ex-ante a României, stabilită de Comisia Europeană, în accesarea fondurilor structurale aferente perioadei de programare până în 2020.

BIBLIOGRAFIE

1. Abrams, M., (1973) - Subjective social indicators, Social Trends, 4, pp. 35-50
2. Chazal, Ph. (sous la direction- 1999) - Les aveugles au travail, Paris, Le cherche midi éditeur.
Elena - Loreni Baciuc, Theofil-Andrei Lazar, Between equality and discrimination: disabled persons in Romania
3. Liénard, G. (éd.-2001) - L'insertion: défi pour l'analyse en jeu pour l'action, Liege, Mardaga
4. Runceanu, L. (2010) - Strategii europene în sprijinul includerii socio-profesionale a persoanelor cu dizabilități, în: V. Preda (coord.), Dinamica educației speciale, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană

INCLUZIUNEA COPIILOR CU CES

Săceleanu Fănică
Liceul Tehnologic "Anghel Saligny" Fetești, Ialomița

*„Fiecăruia-i dată de natură măsura de minte, pe care a fost silit s-o aibă.
Educația poate să dezvolte puterile minții existente,
nu poate pune însă ceea ce nu-i.”
M. Eminescu*

Problematica educației copiilor cu CES a devenit în ultimii ani o preocupare aparte în rândul specialiștilor. Apariția conceptelor de educație integrată și școală incluzivă a determinat modificări fundamentale în percepția actului educativ.

Având în vedere particularitățile specifice procesului de învățare a copiilor cu diferite tipuri de deficiență, ajungem la concluzia că una dintre calitățile esențiale ale curriculum-ului școlar vizează un grad cât mai mare de flexibilitate, astfel încât să permită fiecărui copil să avanseze în ritmul său și să fie tratat în funcție de capacitățile sale de învățare. De aceea este nevoie ca formularea obiectivelor, stabilirea conținuturilor instruirii, modalitățile de transmitere a informațiilor în clasă și evaluarea elevilor să se facă diferențiat.

Elaborarea unui curriculum flexibil și ușor de adaptat cerințelor educaționale ale fiecărui elev are la bază mai multe argumente:

- ❖ respectarea dreptului fiecărui copil la instrucție și educație pe măsura potențialului și capacităților sale;
- ❖ formarea la copilul deficient a unui registru comportamental adecvat care să permită adaptarea și integrarea sa socială printr-o experiență comună de învățare alături de copiii normali;
- ❖ asigurarea legăturii cu faptele reale de viață și familiarizarea cu o serie de obișnuințe privind activitățile de utilitate practică și de timp liber;

- ❖ dezvoltarea capacităților necesare pentru rezolvarea independentă (în limitele permise de gradul deficienței) a problemelor de viață, autocontrol în situații dificile și practicarea unor metode și tehnici de muncă intelectuală care să asigure eficiență în adaptarea și integrarea școlară și socială.

Argumente în favoarea educației integrate

Integrarea este un drept al omului

- Toți copiii au dreptul de a învăța împreună.
- Copiii nu ar trebui depreciați sau discriminați prin excluderea lor sau trimiterea lor separată datorită deficienței sau dificultății lor de învățare.

Integrarea reflectă practici educaționale pozitive

- Copiii cu deficiențe se descurcă mai bine, educațional și social, atunci când sunt educați împreună cu covârșnicii.
- Nu există predare sau îngrijire într-o școală separată care nu poate avea loc într-o școală de masă, dacă sunt asigurate pregătirea și materialele ajutoare.
- Asumându-și angajamentul și dispunând de susținere, educația integrată utilizată mai eficient resursele educaționale.

Integrarea reprezintă un bun simț social

- Integrarea îi învață pe copii toleranța și acceptarea diferențelor individuale.
- Toții copiii au nevoie de o educație care să-i ajute pentru o viață alături de ceilalți.
- Integrarea are potențialul de a reduce teama și de a construi prietenii, respect și înțelegere.

Avantaje ale integrării copiilor cu CES – Pentru copiii cu nevoi speciale

- ❖ Dezvoltarea cognitivă, motorie, de limbaj, socială și emoțională este consolidată prin intermediul interacțiunilor semnificative cu cei de aceeași vârstă.
- ❖ Covârșnicii servesc drept model de rol.
- ❖ Deprinderile sunt învățate și aplicate în modalități funcționale.
- ❖ Este facilitată dezvoltarea calităților, aptitudinilor și intereselor.
- ❖ Sunt asigurate participarea în comunitate și șansa de a lega prietenii.

Avantaje ale integrării copiilor cu CES – pentru familii

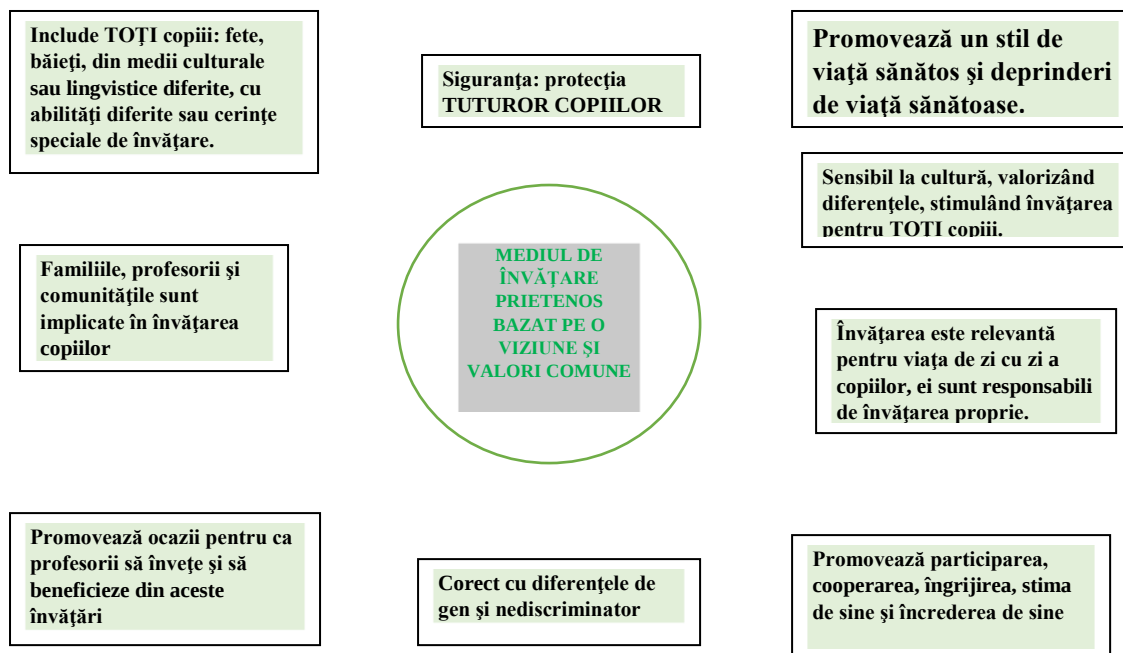
- ❖ Părinții copiilor cu CES manifestă o senzație de ușurare, fac față mai ușor nevoilor zilnice, pot lucra în cadru comunității.
- ❖ Părinții capătă încredere în șansele de reușită ale copiilor lor.
- ❖ Sunt furnizate informații privind dezvoltarea tipică și atipică.
- ❖ Se oferă suportul, susținerea altor părinți.
- ❖ Este promovată implicarea activă în dezvoltarea unor obiective de învățare adecvate și funcționale.
- ❖ Toți părinții se constituie ca parte a comunității școlare.

Avantaje ale integrării copiilor cu CES – pentru cadre didactice și alți specialiști

- ❖ Cadrele didactice aplică/dezvoltă o minunată înțelegere a diferențelor individuale.
- ❖ Cadrele didactice învață strategii de promovare a dezvoltării și susținerii stilurilor de învățare variate ale copiilor.
- ❖ Cadrele didactice devin mai conștiente de avantajele unei activități de observare și evaluare consecvente și eficiente.
- ❖ Specialiștii și personalul auxiliar dezvoltă o perspectivă holistică centrată pe copil.

Avantaje ale integrării copiilor cu CES – pentru comunitate

- ❖ Educarea copiilor cu CES în același loc cu semenii lor cu dezvoltare tipică este mai puțin costisitoare decât costul înființării și amenajării unor spații școlare alternative.
- ❖ Copiii cu CES devin competenți, adulți productivi, contribuind la bunul mers al societății pe căi concrete.
- ❖ Membrii comunității dezvoltă o nouă înțelegere și apreciere a diversității.

Educația integrată îi va permite copilului cu CES să trăiască alături de ceilalți copii, să desfășoare activități comune, dobândind abilități, indispensabile pentru o viață cât mai apropiată de cea a valizilor, pentru o adecvată inserție socială.

Cu certitudine, elevii cu dificultăți de învățare au nevoie de ajutor în vederea adaptării, integrării și devenirii lor ca și ceilalți elevi – cu succese și insuccese, cu realizări și ratări dar și cu rezultate încurajatoare.

BIBLIOGRAFIE

1. Gherguț, A. (2001) - Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată, Editura Polirom. Iași
2. Stănică, I., Popa, M. (2001) - Psihopedagogie specială, Editura Pro Humanitas, București
3. Ionescu, M. (1998) - Educația și dinamica ei, Editura Tribuna învățământului, București
4. Blândul, V. (2005) - Introducere în problematica psihopedagogiei speciale, Editura Universității din Oradea

COMUNITATEA - UN ACTOR LATENT ÎN INTEGRAREA/INCLUZIUNEA ELEVILOR CU CES

Stan Manuela Constanța
Școala Gimnazială „Radu Tudoran” Blejoi, Prahova

Rolul comunității în acțiunea de integrare a copiilor cu CES este foarte important. Astfel implicarea administrației locale în educația acestora, prin încurajarea și implicarea tuturor membrilor comunității respective, poate determina accelerarea incluziunii și creșterea nivelului de sensibilizare.

Printre acțiunile care pot fi preluate de membrii comunității putem evidenția:

- acordarea de ajutor elevilor pentru temele pentru acasă, ca măsură compensatorie a lipsei ajutorului din partea familiei; de către asociațiile de cartier, cluburi de tineret, de vârstnici sau voluntari;

- dezvoltarea de programe sociale în care implicarea comunității respective este mare și responsabilitatea de asemenea.

În prezent, în țara noastră sunt în derulare proiecte finanțate de Uniunea Europeană sau de O.N.G-uri privind informarea, înțelegerea, responsabilizarea și adeziunea la școala incluzivă, care presupune schimbări de ansamblu ale acesteia pentru a primi și satisface corespunzător participarea copiilor cu CES în medii școlare obișnuite.

Acțiunile care pot fi desfășurate la nivel local sunt următoarele:

- mediatizarea educației incluzive și a principiilor integrării;
- identificarea unor persoane cheie, specialiști în domeniu;
- constituirea unui grup de acțiune la nivel local, care să coordoneze aceste acțiuni;
- sensibilizarea cadrelor didactice, atât din învățământul de masă, cât și din cel special;
- inițierea și formarea cadrelor didactice în domeniul practicilor incluzive;
- constituirea serviciilor de sprijin comunitar.

În acțiunea de integrare, parteneriatele sunt o condiție a reușitei, a succesului. Se pot realiza parteneriate cu:

I. Asociațiile și organizațiile neguvernamentale din România în ceea ce privește ocrotirea, protecția și asistența socială. Exemplu:

1. Asociația „Lacrima” - Bistrița Năsăud și Inspectoratul școlar județean;
2. Asociația „Binecuvântați copiii” - Onești și Inspectoratul școlar județean;
3. Asociația „Speranța” Timișoara și Inspectoratul școlar județean;
4. Fundația Star of hope România - Iași;
5. Centrul „Primăvara”;
6. Asociația pentru protejarea și ajutorarea handicapaților motor Cluj;
7. Asociația Sfânta Ana București.

II. Organizațiile internaționale atât la nivel central cât și local.

III. Școlile speciale sau școli normale din străinătate.

IV. Comisia de Expertiză Complexă, Centrul Logopedic Interșcolar.

Centrele de zi, centrele de educație, centrele de recuperare sunt instituții ale comunității locale care nu fac instrucție sau educație, așa cum se face în școală și care au ca scop păstrarea tânărului în sânul comunității prin:

- recuperarea în plan medical, fizic, social;
- recuperarea în plan comportamental;
- tratamente medicamentoase pentru reconfortare;
- elemente de terapie ocupațională și socializare.

Toate acestea sunt încercări ale comunității locale și centrale de a oferi copiilor cu cerințe educative speciale șanse egale de integrare pe piața muncii și în societate.

BIBLIOGRAFIE

1. Mărgărițoiu, A. (2012) - Dificultăți de învățare, Editura Universității Petrol-Gaze din Ploiești
2. Tudorică R. (2007) - Managementul educației în context european, Editura Meronia, București
3. Zlate, Ș (2007) - Educația elevilor cu cerințe speciale și situații educative privind copiii cu CES, Editura Valahia University Press, Târgoviște

TOȚI AVEM O ȘANSĂ LA VIAȚĂ!

Stanciu Magdalena
Școala Gimnazială “Nicolae Titulescu” Buzău

Fiecare copil are dreptul la viață, indiferent de deficiențele pe care le are. Acestor copii merită să li se acorde o șansă pentru a se integra în școală și în societate, pentru a duce o viață normală care să le aducă bucurie și speranță cu privire la viitor.

Integrarea în cadrul comunității desemnează un proces de adaptare și de stabilire a unor raporturi afective pozitive cu membrii societății.

Integrarea în comunitate exprimă:

- atitudinea favorabilă a elevului față de comunitatea din care face parte
- consolidarea unei motivații puternice care susține implicarea copilului în societate.
- corespondență totală între solicitările formulate de mediul local și posibilitățile tinerilor de a le rezolva.

Un criteriu fundamental pentru a clasifica formele de integrare în viața comunității se referă la durata prezenței copilului cu cerințe speciale. Astfel pot fi întâlnite:

- forme de integrare totală – elevii cu CES petrec tot timpul în comunitate cu excepția eventualelor programe terapeutice care se pot desfășura în spații special destinate acestui scop;
- forme de integrare parțială – elevii cu CES petrec doar o parte din timp sau la anumite activități unde pot face față;
- integrare ocazională – participarea în comun la diferite excursii, serbări, întreceri sportive, spectacole.

Integrarea copiilor cu cerințe speciale presupune:

- a educa copiii cu cerințe speciale, alături de copiii normali.
- a asigura servicii de specialitate (recuperare, terapie educațională, consiliere).
- a încuraja relațiile de prietenie și comunitate.
- a educa și ajuta toți copiii pentru înțelegerea și acceptarea diferențelor între ei.
- a asigura programe de sprijin individualizate pentru copiii cu cerințe speciale

În condițiile în care integrarea unui copil cu handicap în comunitate cu drepturi depline este încă un deziderat, un prim pas spre incluziunea socială poate fi reprezentat de servicii care pot oferi copilului o șansă pentru dezvoltarea abilităților personale, iar familiei o speranță pentru un viitor mai bun pentru acest copil.

Integrarea și normalizarea se poate realiza dacă există colaborare permanentă între toți partenerii implicați: școală, instituții guvernamentale și organizații neguvernamentale.

Pretutindeni se întâlnesc persoane cu deficiențe; percepția societății față de aceștia nu este întotdeauna constantă, ea depinzând de la societate la societate și de la o perioadă de timp la alta. Prin intermediul acestei percepții sociale a indivizilor care compun societatea, ne sunt furnizate semnificații și concepții adesea eronate față de persoanele cu handicap care, depind de cultură și valorile promovate. Problema ce rezidă din aceasta este că, într-o societate modernă ce promovează valori și succese personale, handicapul este perceput ca un eșec, o dezamăgire față de societate.

Accesul tinerilor în societate nu este rodul unor acte de caritate, ci un drept legitim, deci este normal ca toate adaptările și facilitățile destinate îmbunătățirii calității vieții să fie cuprinse în orice demers de importanță publică. Mai concret, normalizarea funcțională constă în asigurarea obligatorie, stipulată oficial, a accesului la serviciile publice, incluzând aici și dreptul la informare corespunzătoare pentru a putea beneficia integral de aceste servicii. Aceste cunoștințe și deprinderi se refera la mijloace de comunicare, mijloace de transport în comun, magazine și centre comerciale, prestări servicii, credite bancare, piața muncii, posibilități de divertisment.

Organizațiile care se ocupă pe plan mondial de etica intervenției insistă asupra următoarelor aspecte: dreptul persoanei la integritate fizică și morală; respectul persoanei cu nevoi speciale; dreptul persoanei la protecție și securitate socială; respectul proprietății; dreptul persoanei la confidențialitate și intimitate; respectul preferințelor individuale ale persoanei; dreptul persoanei la respectul diferențelor și la valorizarea particularităților sale; respectul mediului și calitatea vieții; dreptul persoanei cu nevoi speciale la participare socială alături de valizi, respectul și facilitarea accesului la diverse servicii sociale.

Normalizarea socială impune un grad mult mai mare de integrare socială a persoanelor în dificultate și, concomitent, o conștientizare profundă, mergând până la formarea convingerii că societatea aparține tuturor cetățenilor ei și că nu există argumente pentru nici un fel de discriminare. Educația integrată este deci o etapă crucială pentru modificarea atitudinilor discriminatorii, crearea unor comunități primitoare și a unei societăți incluzive;

Integrarea plinară a persoanelor cu dizabilități sau cu dificultăți de învățare în viața economică și socială a comunității cere ca elevii să fie susținuți pentru a putea accede la o educație incluzivă;

Concepția „integrării” s-a dezvoltat în corelație cu și în bună măsură sinonimă normalizării vieții persoanelor cu handicap. Privitor la relația dintre cele două, se consideră că normalizarea constituie mai degrabă scopul general (idealul), în timp ce integrarea reprezintă mijlocul, modalitatea principală de atingere a acestui scop. De multe ori însă cei doi termeni sunt utilizați cu semnificație echivalentă. Integrarea, în sensul cel mai larg, este definită de UNESCO ca un ansamblu de măsuri care se aplică diverselor categorii de populație și urmărește înlăturarea segregării, sub toate formele.

O persoană cu nevoi speciale, aflată într-o comunitate, se poate afirma ca cetățean, ca producător de bunuri și valori, ca personalitate.

CUM ÎI AJUTĂM PE TINERII AFLAȚI ÎN CATEGORII DEZAVANTAJATE?

Ștefan Raluca Adelaida, Cojocaru Iuliana Daniela
Școala Profesională "Areta Teodorescu" Grivița. Ialomița

*"...în livadă ne place să avem copaci care rodesc mai devreme sau mai târziu [...]
toate aceste roade sunt bune, nici unul nu este de aruncat.
De ce să nu acceptăm în școli, minți mai agere sau mai încete?
De ce nu i-am ajuta? Pierdem timp, dar câștigăm satisfacție și respect..."*
Comenius

Tinerii sunt principalii agenți, beneficiari, dar și victime ale schimbărilor sociale și economice majore ale societății, iar în ciuda existenței unui sistem politic, educațional puternic centralizat, deciziile luate la nivel local pot avea cel mai mare impact asupra vieții lor cotidiene. Tocmai de aceea este foarte important ca administrația locală să își asume un rol important în identificarea nevoilor și aspirațiilor tinerilor, asigurându-le, în același timp o implicare activă pe plan economic, civic, social și cultural.

Practica școlară în domeniul educației integrate a demonstrat faptul că rezolvarea problemelor pe care copiii le întâmpină în procesul instructiv-educativ determină o analiză pe mai multe planuri a problemelor de învățare, în funcție de orientarea și perspectiva de abordare a acestor probleme. Astfel, putem identifica următoarele perspective:

- Perspectiva individuală: pune accentul pe identificarea și evidențierea problemelor specifice de învățare ale fiecărei categorii de copii cu CES.
- Perspectiva de grup: se referă la relațiile elevilor cu ceilalți colegi de clasă și la modalitățile de rezolvare în grup a problemelor de învățare.
- Perspectiva curriculară adaptarea mijloacelor de învățare, asigurarea eficienței învățării pornind de la particularitățile individuale ale fiecărui elev, rezolvarea dificultăților de învățare prin folosirea unor tehnici de învățare specifice învățământului integrat, strategiile învățării interactive.
- Valorificarea experiențelor zilnice ale elevilor.
- Valorificarea cunoștințelor anterioare ale elevilor în desfășurarea lecțiilor noi.
- Utilizarea situațiilor de joc în învățare.
- Folosirea problematizării pe secvențe didactice și aplicarea practică a rezultatelor.
- Colaborarea cu familia și valorificarea resurselor din comunitate ca tehnici de sprijinire a învățării, predării, evaluării.
- Implicarea elevilor în activități care presupun cooperare pentru rezolvarea unor probleme și unde pot învăța să asculte, să negocieze și să accepte părerea celorlalți, indiferent de statutul sau rolul pe care îl dețin în grupul respectiv.

În ciuda proiectelor și activităților din ce în ce mai ample și diverse, tinerii se confruntă, deseori cu pierderea încrederii în sistemele decizionale existente și au un grad de detașare de formele tradiționale, de participarea la viața publică. Poziția tinerilor în societatea contemporană este într-o continuă schimbare, accesul la un loc de muncă, o casă este din ce în ce mai greu de obținut, ei fiind forțați să supraviețuiască unui sistem social, politic și economic în cadrul căruia devine din ce în ce mai greu să-și găsească locul.

Elevii cu CES, viitorii tineri cu CES trebuie integrați în activități extracurriculare, proiecte, parteneriate, activități de voluntariat. Integrarea socială a acestora este realizată prin crearea unor contexte de cunoaștere, comunicare și colaborare cu elevii din învățământul de masă și cu comunitatea locală.

După implicarea într-un proiect în folosul elevilor, tinerii înșiși apreciază câștigurile în ceea ce privește dezvoltarea personală (bunăstarea emoțională și afirmarea personală) și înțelegerea plus-valorii, dar și responsabilității derivate din munca în echipă și conștientizează că își pot face auzită vocea și că aceasta contează, dar numai dacă își asumă curajul de a se deschide către cei din jur. Au învățat să îi asculte pe ceilalți, să țină seama de opiniile lor și să devină mai altruiști.

În trecut, tendința societății era de marginalizare a tinerilor cu CES, însă, în zilele noastre, comunitatea reușește să ajute mai mult tinerii cu dificultăți de învățare și adaptare, își dorește să facă schimbări, să îi integreze în societate, continuând, în acest sens, să scrie și să implementeze proiecte.

IDENTIFICAREA STĂRILOR EMOȚIONALE ALE PROFESORILOR ÎN INTERACȚIUNEA CU COPILUL DEFICIENT DE AUZ INTEGRAT

Tican Bianca-Mihaela

Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Brașov

Deficiența de auz conduce la limitări și particularități în dezvoltarea limbajului și, implicit, a comunicării. Persoanele cu pierdere de auz vor avea percepții diferite asupra mediului în comparație cu persoanele auzitoare, atât cantitativ, informațiile primite neputând fi înțelese și decodificate în totalitate, cât și calitativ, percepția sunetelor neatingând nivelul unei persoane fără deficiențe de auz. Ceea ce îi deosebește pe surzi de persoanele cu auz este felul cum comunică: indiferent de rasă, naționalitate, categoria de vârstă sau clasă socială cărora le aparțin, pentru persoanele surde, experiența comună a pierderii auzului a generat o modalitate deosebită de comunicare, ce exploatează mediul vizual. Acest limbaj este numit limbaj mimico-gestual, pentru că el utilizează semne mimice și gestuale, perceptibile cu ajutorul văzului.

Comunicarea prin expresia feței include mimica (încruntarea, ridicare sprâncenelor, încrețirea nasului, țuguiera buzelor). Mimica este acea parte a corpului nostru care comunică cel mai bine emoțiile pe care le simțim: fruntea încruntată semnifică preocupare, mânie, frustrare; sprâncenele ridicate cu ochii deschiși ne induce către o stare de mirare de surpriză; nasul încrețit înseamnă neplăcere, iar buzele strânse înseamnă nesiguranță, ezitare, ascunderea unor informații. Este cunoscut faptul că numeroși surzi (peste 90%) posedă resturi de auz de diferite grade. Aceste resturi dacă nu sunt depistate, cunoscute și exersate cât mai de timpuriu, rămân inutilizabile pentru auz și vorbire. Resturile de auz dețin un rol foarte important în dezvoltarea limbajului la copilul hipoacuzic, iar gestionarea corespunzătoare a acestora poate crea un climat favorabil în vederea atingerii unui nivel cât mai apropiat de cel al copilului fără deficiență de auz.

Prin experiența dobândită de-a lungul celor cincisprezece ani de lucru cu copiii hipoacuzici, am observat că este important să ne gestionăm corect emoțiile în fața copiilor deficienți de auz în primul rând ei ne privesc expresiile faciale, ei citesc ceea ce noi vrem să

spunem din expresiile pe care le transmite fața noastră și abia apoi încearcă să înțeleagă mesajul cu ajutorul cuvintelor sau a gesturilor. Cunoașterea dinamicii diferitelor tipuri de emoții pe care le transmitem ca profesori la clasă contribuie la ghidarea gestionării consecințelor nocive și benefice ale acestora atât la nivel individual cât și organizațional (Lazarus & Cohen-Charash, 2000). Gestionarea corectă a emoțiilor profesorilor însoțită de o corectă protezare și utilizare a resturilor de auz poate duce la pășirea spre normalitate și integrarea totală a copilului hipoacuzic în învățământul obișnuit, creând astfel premisa unei reușite, iar dezavantajul unei gestionări incorecte a resturilor de auz poate duce la limitarea progresului, copilul pierzându-și interesul și motivația pentru a auzi și pentru a comunica verbal, preferând mimica, gestica.

La focus-grupul axat pe identificarea stărilor emoționale ale profesorilor în interacțiunea cu copilul deficient de auz integrat au participat 30 profesori. În urma aplicării și analizei focus grupului care a avut ca întrebare principală: „Ce emoții ați experimentat în activitatea didactică cu copilul deficient de auz?”. Metoda utilizată pentru interpretarea datelor a fost analizată tematic, conform căreia s-au generat două teme: emoțiile pozitive (bucurie, surprindere, uimire, încredere, empatie, compasiune, entuziasm, satisfacție) și emoții negative (frustrare, revoltă, neputință, îngrijorare)

Profesorii au împărtășit în cadrul focus grupului experiențele încărcate:

- de emoții pozitive cum ar fi: bucurie când elevul înțelege mesajul oral și răspunde sarcini corect verbalizând, povestind; uimire legată de modul în care își dezvoltă alte abilități pentru a face față învățământului de masă;
- de emoții negative cum ar fi: neputință legată de faptul că clasele din învățământul de masă au un număr foarte mare de elevi iar elevul cu deficiență de auz are nevoie de cele mai multe ori de explicații suplimentare dar nu există timp suficient pentru asigurarea că elevul a înțeles corect mesajul; frustrare legată de neimplicarea părinților în asigurarea funcționării corecte a aparatelor auditive, dacă elevul nu aude nu are cum să se implice în activitatea didactică; îngrijorare legată de faptul cum va face față copilul deficient de auz mai târziu în învățământul integrat.

În sprijinirea activității de integrare a copiilor cu deficiență de auz profesorii folosesc o varietate de emoții în luarea deciziilor. În activitatea didactică profesorul folosește o varietate largă de emoții pentru a transmite cât mai bine obiectivele propuse sunt abili în a percepe și a exprima emoții cu precizie și a le sprijini integrarea școlară a copiilor cu deficiență de auz.

BIBLIOGRAFIE

1. Gherguț, A., (2005) - Sinteze de psihopedagogie specială, Iași, Editura Polirom
2. Goleman, D. (2001) - Inteligența emoțională. București, Curtea Veche
3. Lazarus, R. S., & Cohen-Charash, Y. (2001) - Discrete emotions in organizational life. In
4. Năstasă L.E. (2010) - Dezvoltarea inteligenței emoționale a studenților de la psihologie prin intermediul grupului experiențial. In I. Mitrofan (coord). Studii de validare și cercetări aplicative ale psihologiei și psihoterapiei unificării (în educație dezvoltare personal și clinic). (pp. 565-802), București; Universitatea București Press
5. Năstasă, L.E., & Mindru, S., (2016) - Emotional support for teachers who interact with disabled childrens families. Bulletin of the Transilvania University of Brașov. Series VII: Social Sciences, vol. 9 , no. 2-2016
6. Rocco, M. (2004), Creativitate și inteligență emoțională, Iași, Editura Stein, J.S. și Book, H.E..(2003). Forța inteligenței emoționale. Inteligența emoțională și succesul vostru. București, Editura Alfa
7. Truța, C. (2012) - Managementul emoțiilor în educație Antecedente și strategii, Brașov, Universitatea Transilvania.